

Limburgs *Landschap*

JAARVERSLAG
2025

A light green background with a vertical line on the left. Scattered across the upper half are several stylized, hand-drawn leaves in various shades of green and grey, some appearing to be falling or blowing in the wind.

AL BIJNA 100 JAAR...

VISIE

Karakteristieke landschappen met daarin natuur en erfgoed zijn van onschatbare waarde voor Limburg omdat deze bijdragen aan het welzijn van alles wat daarin leeft. Juist in een snel veranderende wereld verdient het landschap bescherming. In een florerend Limburgs landschap voelen wij ons thuis.

MISSIE

Het Limburgs Landschap beschermt waardevolle landschappen met bijbehorende natuur- en erfgoedwaarden, en wil deze laten groeien in omvang en kwaliteit. Gedreven door passie kopen we natuur en monumenten aan, ontwikkelen en beheren we ze in samenhang en laten we ze beleven. We doen dat met en voor jou, voor altijd.

STICHTING HET LIMBURGS LANDSCHAP

Jaarverslag 2025

*Met inbegrip van Stichting Robur – bedrijven voor Het Limburgs Landschap
en Limburgs Landschap Landbouw BV.*

INHOUD

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

4

BESTUURSVERSLAG 2025

1 ONS THUIS

8

2 HET JAAR IN VOGELVLUCHT

10

3 KERNTAKEN HET LIMBURGS LANDSCHAP

16

3.1 Aankopen	16
3.2 Beheer	19
3.3 Natuurherstel	26
3.4 Erfgoed	29
3.5 Kasteeltuinen Arcen	33

4 COMMUNICATIE

35

4.1 Publiciteit	35
4.2 Erfgoed- en ontvangstlocaties	38
4.3 Fondsen-werving	39
4.4 Achterban	41
4.5 Vrijwilligers	42
4.6 Samenwerking	43
4.7 Beleidsbeïnvloeding	45

5 STEUNPUNT LANDSCHAPSBEHEER

49

6 ORGANISATIE

53

6.1 Bestuur en toezicht	53
6.2 Personeel	54
6.3 Integriteit	56
6.4 Ondernemingsraad	56
6.5 Risicoparaagraaf	57

7 BIJLAGEN

58

7.1 Leden raad van toezicht	58
7.2 [Neven]functies leden raad van toezicht en directie	59
7.4 Organisatie per 31-12-2025	60
7.4 Commissies per 31-12-2025	63
7.5 Stichting Robur, Bedrijven voor Het Limburgs Landschap	65
7.6 Specificatie natuurterreinen	66
7.7 Verantwoordingsverklaring Stichting het Limburgs Landschap	70

FINANCIEEL VERSLAG 2025

FINANCIEEL VERSLAG OVER 2025

73

JAARREKENING GECONSOLIDEERD 2025

74

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	84
Toelichting op de balans	87
Toelichting op de staat van baten en lasten	98
Toelichting lasten verdeling	106

BIJLAGEN

119

Bijlage A	
Mutatie-overzicht natuurterreinen 2025	119
Bijlage B	
Materiele vaste activa afschrijvingen 2025	120
Bijlage C1	
Projectenlijst jaarrekening 2025	126
Bijlage C2	
Projecten financieel afgerond in 2025	134

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

139

BEGROTING 2026

143

COLOFON

REDACTIE

Wilfred Alblas
Ciçonne Beijer-Hermesen
Ellen Luijks

VORMGEVING EN DRUKWERK

Andi Smart Print Solutions

FOTO OMSLAG

Henk Heijligers

FOTO'S JAARVERSLAG

Aelmans Adviesgroep
Wilfred Alblas
Bartjan Bakker
Ted Boots
Wanda Borter
Daan Bouten
Harry Bussink
Emmy van der Beele
Christian Christoffel
Robin Coenen
Luuk Daamen
Jo Daniëls
Julia Derksen
Elaine Fleur
Henriette Frederiks
Loes Geelen
Rene Gerats
Anja van Halbeek
Henk Heijligers
Loek Hendrikx
Joyfotografie
Jan Kluskens
Roeland Kockelkoren
LandschappenNL
Jan Leunissen
Ellen Luijks
Gerco Meijer
Gerbrand Mulder
Gerard Muskens
Provincie Limburg
Dennis Rechmann
Babette Saris
Carlo van Seggelen
Dorrie Thomassen
Denise Walraven

Het Limburgs Landschap
Rijksstraatweg 1
5943 AA Lomm

T 077-473 75 75

www.limburgs-landschap.nl

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Het Limburgs Landschap beheert een breed scala aan natuurgebieden die vaak bol staan van ecologische en erfgoedwaarden. Wie door ons Uit en Thuisboek bladert kan niet anders dan onder de indruk zijn van de grote betekenis van deze gebieden en monumenten voor Limburg. Op de jaarlijkse LiLa-dag, waar medewerkers, de raad van toezicht en de raad van advies elkaar ontmoetten, waren we er buiten getuige van. Op een prachtige dag aan het begin van de lente bekeken we de Grote Heide bij Venlo. Niet alleen een mooi natuurgebied met rode dopheide, heivlinders en wasplaten, maar ook een plek vol oorlogsgeschiedenis. Hier bevond

zich in de Tweede Wereldoorlog een groot oorlogsvliegveld. De sporen daarvan zijn nog overal in het veld te zien, maar leven ook voort in de herinnering. Dit bleek zeker tijdens de voorstelling “Eindelijk Vrij”, die hier op 9 uitverkochte avonden plaatsvond. Het was mooi dat in de open lucht mee te beleven, en goed dat Het Limburgs Landschap hiervoor de ruimte bood. In de zomer bezochten we in Eys de nieuw ontwikkelde kalkgraslanden en kregen een toelichting van de projectleider.

In 2025 bleef de samenstelling van de raad van toezicht ongewijzigd. De Raad kwam vier keer bijeen voor een reguliere vergadering en eenmaal in een extra vergadering

om te spreken over het op te stellen Meerjarenplan 2026-2030. Een van de onderwerpen in de reguliere vergaderingen was de toekomst van de raad van advies. Op grond van de ervaringen en de uitgevoerde evaluatie is besloten deze adviesraad op te heffen. Dit besluit is verwerkt in de Statuten. Bij deze statutenwijziging hebben we gelijk ook de verplichtingen meegenomen die voortvloeien uit de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen [Wbtr]. Hierdoor is nu geregeld hoe te handelen bij ontstentenis en belet van de voltallige raad van toezicht. Tevens hebben we beheer en eigendom van gemeentelijke monumenten expliciet als doelstelling in de statuten benoemd. Ook het reglement voor de raad van toezicht hebben we aangepast, zodat dit weer voldoet aan de regels die onze toezichthouder CBF daaraan stelt. Diversiteit in de samenstelling, permanente educatie en de evaluatie van de Raad hebben daarmee een plek gekregen.

Met Daan Bouten hebben we een plaatsvervangend directeur-bestuurder benoemd. Daan volgt René Gerats op, die na een buitengewoon productieve loopbaan van zijn pensioen mag gaan genieten. De stichting is René veel dank verschuldigd!

Verder kwamen onder andere aan de orde de aangepaste begroting voor 2025, en keurden we de Jaarrekening over 2024 en de begroting voor 2026 goed. De raad

van toezicht is tevreden over het gevoerde beleid en beheer in 2025 en verleent de directeur-bestuurder daarvoor décharge. Terugkerend onderwerp was het Meerjarenplan voor 2026-2030 dat in het verslagjaar door de organisatie is opgesteld. Op initiatief van de raad van toezicht is de tekst van de Visie en Missie vernieuwd. Het was goed hieraan actief bij te kunnen dragen. Ook heeft de Raad meegedacht over de sterktes en zwaktes van de organisatie en de kansen en bedreigingen die zich voor Het Limburgs Landschap voordoen. Op basis van dit voorwerk hebben we in het voorjaar van 2026 een ambitieus Meerjarenplan goedgekeurd. Hiermee kan de organisatie vooruit, op weg naar het 100-jarig bestaan in 2031.

Het Limburgs Landschap is goed ingebed in de Limburgse samenleving en kent tal van ambassadeurs. Een van de meest bijzondere is Peter Thissen, die aan 8 jaar bestuurslidmaatschap nog eens 8 jaar voorzitterschap van de Stichting Robur knoopte. Peter wist samen met de andere Robur-bestuursleden het aantal bedrijfsdonateurs te laten groeien naar ruim 100. Samen met Ronald Goedmakers nam hij afgelopen najaar afscheid bij een prachtige editie van Enchanted Gardens in zijn geliefde Kasteeltuinen Arcen. We bedanken beide ondernemers zeer voor hun steun en inzet.

We leven in bijzondere tijden, vol geopolitieke spanningen. Een

jaar met helaas vooral stagnatie in politiek Den Haag, waar een dubbel demissionair kabinet niet met de oplossing voor de stikstofcrisis kwam waar onze natuurgebieden zo naar snakken. De activiteiten van Het Limburgs Landschap voelen tegen die achtergrond soms als een kleine bron van hoop. Door te laten zien wat wel kan, en dat volhouden loont. Het was erg bemoedigend dat juist dit jaar uit onverwachte hoek steun kwam, door een aantal mooie nalatenschappen. Deze blijken van gulheid laten zien hoezeer natuur en erfgoed mensen aan het hart gaan. Een geweldige steun in de rug om ons werk voort te zetten. In dit jaarverslag leest u wat we hebben bereikt in 2025. U kunt ervan

op aan dat we inmiddels in 2026 volop aan de slag gebleven zijn!

Namens de raad van toezicht,

Herm Lamers
Voorzitter

BESTUURSVERSLAG 2025

**STICHTING
HET LIMBURGS LANDSCHAP**

ONS THUIS

Een Limburg waar we ons thuis voelen. Daaraan wil Het Limburgs Landschap bijdragen. Karakteristieke landschappen met daarin natuur en erfgoed zijn daarvoor van onschatbare waarde, juist in een snel veranderende wereld. Dit uitgangspunt hebben we vastgelegd in de visie die we bij het opstellen van ons nieuwe meerjarenplan hebben geformuleerd. Onze bijdrage daaraan, de missie, is duidelijk: we beschermen waardevolle landschappen met bijbehorende natuur- en erfgoedwaarden, en

laten deze groeien in omvang en kwaliteit. Daarvoor kopen we natuur en monumenten aan, ontwikkelen en beheren we ze in samenhang en laten we ze beleven. We doen dat niet voor onszelf en kunnen het niet alleen, dus we betrekken Limburgers bij ons werk. Daarbij richten we ons op de lange termijn: onze impact moet blijvend zijn.

Het verslagjaar 2025 was alweer het laatste van het Meerjarenbeleidsplan 2020-2025. Dit plan gaf richting aan ons werk de afgelopen jaren en in 2025

hebben we gekeken wat ervan terechtgekomen is. Daarbij viel op dat er veel omstandigheden zijn geweest en zaken opgepakt die niet in het plan stonden. Toch zijn de meeste actiepunten uit het vorige MJP opgepakt en afgerond. Veel is gereedgekomen, en wat er bereikt is in 2025 kunt u teruglezen in dit Jaarverslag. Niet alles is gelukt, en daar zullen we de komende jaren mee aan de slag gaan. Een van de onderwerpen die in het oog springt is de achtergebleven grondverwerving. Een lage grondmobiliteit, sterk gestegen grondprijzen

en uitblijvend subsidie-instrumentarium, speelden ons parten. Dat het kan verkeren bleek echter in de tweede helft van 2025 toen er opeens weer beweging in de grondmarkt en het provinciale instrumentarium kwam.

Wat wederom een taai onderwerp bleek is het oplossen van de stikstofcrisis. Door het Kabinet Schoof is er vooral stagnatie geweest. Het was goed dat de provincie Limburg zich daar niet bij neerlegde en met een eigen aanpak kwam, het Limburgs Offensief Stikstof. Hierdoor is de beleidsontwikkeling in onze provincie gelukkig niet geheel stilgevallen. Maar er is meer nodig voor een serieuze daling van de stikstofdepositie op onze natuurgebieden en effectieve maatregelen rondom onze gebieden, die onmisbaar zijn voor natuurherstel. We hopen van harte dat het nieuwe kabinet een nieuwe weg inslaat en slagvaardig uitvoering mogelijk maakt!

De uitvoering van het MJP heeft plaatsgevonden binnen de financiële kaders; er is per saldo niet ingeteerd op de reserves. De beheer- en onderhoudskosten en de personeelskosten zijn de afgelopen paar jaar vooral door de inflatie echter sterk gestegen. Bij de evaluatie van de standaardkostprijzen van het subsidiestelsel Natuur en landschap (SNL) is dit ook duidelijk gebleken. Samen met de provincies hebben we de noodzakelijke verhoging van de beheerbijdragen

via de Bouwsteen Natuur op de agenda van het rijk gezet. We rekenen erop dat het nieuwe kabinet deze handschoen oppakt. Inmiddels hebben we een nieuw Meerjarenplan voor de periode 2026-2030. Daarin willen we onze unieke positie als dé Limburgse beherende natuur- en erfgoedorganisatie verder verstevigen. Daartoe willen we onder meer werken aan het vergroten en beter binden van onze achterban. Groeiende inkomsten, zoals we in het verslagjaar bijvoorbeeld zagen door een aantal grote nalatenschappen, bieden kansen voor extra investeringen in natuur en erfgoed. In de interne organisatie zullen we veel aandacht besteden aan het beter vastleggen van kennis en werkprocessen. Een inhaalslag in digitalisering biedt daarbij kansen.

De diversiteit aan activiteiten die ook weer uit dit jaarverslag blijkt maakt ons sterk, zeker als we de synergie daartussen weten te versterken. Soms betekent het ook afscheid nemen van locaties waar dit niet goed tot zijn recht komt. Zo eindigde met het begin van het verslagjaar de beheerovereenkomst met de gemeente Meerssen. Ook is samenwerken en uitbesteden een mogelijkheid om expertise bij andere partijen te benutten. Zo gingen we de samenwerking aan met Maastricht Underground voor het organiseren van ondergrondse excursies. Zonder hun hulp was het niet mogelijk geweest de

groeierende belangstelling voor het voormalig NAVO-hoofdkwartier te faciliteren en de Bonsdalgroeven open te stellen voor publiek.

Voor veel lezers is onze kroniek “Een jaar in vogelvlucht” het favoriete onderdeel van het jaarverslag. Het geeft een chronologische inkijk in wat ons als stichting zoal overkomt, waar we mee bezig zijn, maar vooral ook wat we bereiken. Het is ook goed om nu en dan stil te staan bij onze resultaten, en dat doen we dan ook graag in het begin van dit jaarverslag. Het geeft een mooie inkijk in de dynamische wereld van Het Limburgs Landschap. Een stichting waar we ons als medewerkers thuisvoelen, en met trots werken aan wat ons zo dierbaar is.

Wilfred Alblas
Directeur-Bestuurder

HET JAAR IN VOGELVLUCHT

JANUARI

1 Het toiletgebouw op onze dagcamping de Houtsberg wordt tijdens de jaarwisseling met zwaar vuurwerk opgeblazen. Een triest begin van het jaar.

15 De samenwerkingsovereenkomst over het doorontwikkelen van Nationaal Park De Maasduinen tot regionaal landschap wordt door alle betrokken partijen ondertekend.

FEBRUARI

14 Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het bijenconvenant organiseren we samen met de Natuur en Milieufederatie Limburg een boeiend symposium over bestuivers.

15 Het team van het Steunpunt Landschapsbeheer bekwaamt zich in Arcen in een nieuw ambacht: het maasheggenvlechten.

19 Bij haar afscheid als directeur van Visit Zuid-Limburg vraagt Anya Niewierr alle gasten om een bijdrage aan Het Limburgs Landschap. Een mooi landschap is volgens Anya niet alleen de basis voor de toeristische sector, maar vooral ook een bron van geluk.

MAART

7 De Warm Nest Foundation besluit Het Limburgs Landschap financieel te gaan steunen, met name gericht op de inrichting van de Hoogwatergeul Lomm en het herstel van onze bossen in Midden-Limburg.

20 Na een voortraject van 18 jaar slagen we erin definitieve afspraken te maken over de voormalige camping Maasvallei-Oost in Arcen. Zodra de arbeidsmigranten zijn vertrokken, krijgt het terrein de bestemming natuur en wordt Het Limburgs Landschap eigenaar.

21 Tijdens de warmste 21 maart ooit gemeten geniet het hele team van de jaarlijkse LiLa-dag, die deze keer plaatsvindt op de Groote Heide in Venlo.

APRIL

9 De honderdste vergadering van de Beheercommissie vindt plaats in het Weerterbos. In aanwezigheid van veel oud-leden worden de ecologische potenties van leembossen besproken.

15 De provincie Limburg besluit om het Steunpunt Landschapsbeheer via de structurele begroting te blijven ondersteunen, wat de continuïteit van dit belangrijke werk waarborgt.

24 In Kasteeltuinen Arcen wordt een overzichtstentoonstelling geopend met werk van de Venlose beeldend kunstenaar Fons Schobbers.

26 Op de voormalige Fliegerhorst op de Groote Heide vinden negen uitverkochte voorstellingen plaats van de live-documentaire Eindelijk Vrij!. Het is een indrukwekkende productie over de oorlogsjaren in dit gebied.

26 Een bijzondere natuurwaarneming: in het Cannerbos wordt een grote hoefijzerneus [vleermuis] vastgesteld.

MEI

5 De nieuwe brasserie in Buitenplaats Kasteel Elsloo

wordt officieel geopend. Door een zorgvuldige verbouwing is de wat verborgen historische watermolen nu beter zichtbaar en toegankelijk.

10 Gedeputeerde Jasper Kuntzelaars heropent de Grathermolen na een grondige restauratie. Tijdens het erfgoedweekend nemen honderden dorpingen en donateurs een kijkje.

13 Met een gezellig etentje bij kasteel Elsloo nemen we afscheid van de raad van advies.

28 Kasteeltuinen Arcen opent de nieuwe Varenvallei. De voormalige aaiweide onderging een ware metamorfose naar een ontwerp van oud-tuinbaas Hay Lintjens en mede dankzij de vrijwilligers van de varenvereniging.

JUNI

3 De erfgoedcommissie komt bijeen op 3 juni en bekijkt de mooi gerestaureerde Grathermolen.

4 De donateurs van Stichting Robur komen samen in de Anstelvallei bij Kerkrade om de mede met hun steun gerestaureerde Hoeve Nieuw Ehrenstein te bewonderen en te zien dat er bij de naastgelegen Hoeve Klarenanstel nog uitdagingen zijn.

4 Het Steunpunt Landschapsbeheer krijgt een nieuwe taak: op verzoek van de Provincie ondersteunt het voortaan aanvragers die voor hun tuin of erf gebruik willen maken van de provinciale aanplantregeling.

5 De ETF Foundation besluit om Het Limburgs Landschap te steunen bij het vergroten en verbinden van natuurgebieden rond Montfort.

15 De uitkijktoren in het Weerterbos staat er na een herstelbeurt wegens slijtage en vernielingen weer prachtig bij.

28 Op De Hamert wordt een populatie spiegeldikkopjes ontdekt. Dit is een nieuwe locatie voor deze zeer zeldzame dagvlinder.

JULI

1 Op een snikhete dag ondertekenen we met de Veiligheidsregio, de gemeente Venray en Landgoed Geijsteren het natuurbrandmanagementplan voor de Boshuizerbergen.

8 In de Bonsdalgroeve vinden de eerste begeleide excursies plaats, waarbij de focus ligt op de bijzondere oorlogsgeschiedenis van deze plek.

15 De Banen ontwikkelt zich tot een waar reigerwalhalla. Naast de kleine zilverreiger, lepelaar en koereiger vestigt zich nu ook een kolonie kwakken.

AUGUSTUS

29 Onverlaten proberen het theepaviljoen in het kasteelpark van Elsloo in brand te steken en vernielen diverse bomen in de onlangs aangelegde laan.

SEPTEMBER

8 Een technisch mankement veroorzaakt wateroverlast in de villa van Hoeve Nieuw Ehrenstein, wat een forse schadepost betekent voor het pas gerestaureerde pand.

20 Tijdens de startdag van het landschapsbeheerseizoen in Sevenum wint het initiatief “De Groene Meent” uit Eckelrade de prijsvraag Limburg Mooier Groen.

23 De provincie Limburg besluit niet langer te wachten op politiek Den Haag en stelt het Limburgs Offensief Stikstof [LOS] vast om natuurherstel te versnellen.

OKTOBER

1 De Beheercommissie brengt een advies uit over de mogelijkheden om de zeldzame stroomdal-graslanden in Noord-Limburg te behouden en uit te breiden.

6 Arriva schenkt de opbrengst van de verkoop van niet-opgehaalde gevonden voorwerpen aan onze stichting.

15 De natuurontwikkelingsprojecten in het Lommerbroek en Vreewater zijn in volle gang. De vrijgekomen grond wordt hergebruikt voor de dijk aanleg in Arcen en in de hoogwatergeul Lomm.

30 Peter Thissen neemt na acht jaar voorzitterschap afscheid van Stichting Robur tijdens een feestelijke bijeenkomst in Arcen.

NOVEMBER

1 Tijdens de 25ste Natuurwerkdag werken ruim 700 deelnemers op 33 locaties in de Limburgse natuur, ondanks de aanhoudende regen.

2 Kasteeltuinen Arcen sluit een succesvol seizoen af met een recordaantal van 210.589 bezoekers.

15 Het Natuurhistorisch Genootschap presenteert een lijvig en rijk geïllustreerd standaardwerk over De Maasduinen. Veel [ex-]collega's schreven en fotografeerden eraan mee.

DECEMBER

10 Na een drukbezocht afscheidssymposium gaat René Gerats met deeltijdpensioen. Hij blijft gelukkig betrokken bij onze molens en Hoogcruts.

15 De uitkijktoren in het Reigersbroek blijkt aangetast door bruinrot; vanwege de veiligheid wordt de toren afgebroken.

17 Basisschoolkinderen planten de eerste maasheggen in het Heulobroek; de eerste meters van een traject van in totaal 4 kilometer.

19 Een succes van onze lobby: Defensie ziet af van de onteigening van onze gronden bij het ecoduct over de A2 voor een militair oefenterrein.

2025

Het
Limburgs
Landschap

Beschermde natuur, landschap en erfgoed

TOTAAL NATUUR IN BEZIT / BEHEER

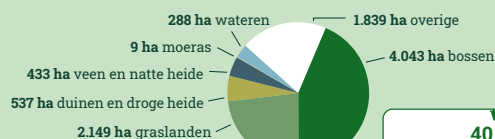

Het Limburgs Landschap:
9.298 ha

Waarvan bij
Het Limburgs Landschap verpacht:
1.085 ha
in samenwerking met
100 boeren

NATUUR- EN BEHEERTYPEN ONDER SNL

40
kuddes ingezet voor beheer
waarvan **22** in eigendom

ERFGOED

5
kastelen

6
archeologische
monumenten

8
boerderijen

2
aardkundige
monumenten

1
klooster

65 rijks- en **8**
gemeentelijke
monumenten

BEHEER EN ONDERHOUD IN 2025

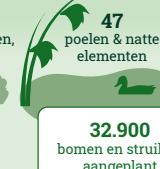
35 x
erfadvies en
-inrichting

180
hoogstambomen
en knotbomen

55 km
hagen, houtwallen,
houtsingels

47
poelen & natte
elementen

32.900
bomen en struiken
aangeplant

Betrokkenheid & vrijwilligers

TOTAAL
467
vrijwilligers
5.490
uren

100
herstellers

206
vertellers

120
overige
vrijwilligers

26
tellers

15
bellers

200
basisschool-
leerlingen

52.525 volgers op social media
43.181 nieuwsbriefabonnees

18 burgerinitiatieven en
-participatietrajecten

31 georganiseerde trainingen,
cursussen en workshops
421 deelnemers

19.115 donateurs/beschermers

Toegankelijkheid & beleving

16 erfgoedlogies

4 bezoekerscentra

851 georganiseerde evenementen en excursies
15.908 deelnemers

4 bo's en
handhavers

63 gemarkeerde
wandelpaden van in totaal
330 km

42 km
ruiterroutes

210.589
bezoekers
Kasteeltuinen Arcen

KERNTAKEN HET LIMBURGS LANDSCHAP

Aankoop, inrichting en beheer vormen al decennialang de kern van het werk van Het Limburgs Landschap. Door zelf eigenaar te zijn van natuur en erfgoed kunnen we deze waarden duurzaam beschermen en beheren. Eigendom biedt immers de sterkste garantie dat natuur, landschap en cultuurhistorie voor toekomstige generaties behouden blijven. Mede dankzij de steun van vele partners, fondsen en particulieren zijn we er ook in 2025 in geslaagd om een aantal waardevolle gebieden aan ons areaal toe te voegen. Hieronder lichten we er een aantal bijzonderheden uit.

3.1 AANKOPEN

UITERWAARDEN IN DE LINNERWEERD

In de uiterwaarden van de Linnerweerd hebben we 5,21 hectare grasland verworven. Het gaat om een landschappelijk aantrekkelijk, geaccidenteerd terrein waarin de oude steilrandjes van historische Maasmeanders nog duidelijk zichtbaar zijn. Door dit gebied veilig te stellen, blijft niet alleen het bijzondere landschap bewaard, maar kan ook de ecologische waarde van de uiterwaarden worden versterkt en kunnen typische rivierbegeleidende planten- en diersoorten profiteren.

EEN NIEUWE THUISBASIS IN ZUID-LIMBURG: HOEVE CULTURA

Een hoogtepunt in 2025 was de verwerving van Hoeve Cultura in Scheulder. Al langere tijd zochten we in Zuid-Limburg naar een geschikte locatie voor een nieuwe werkschuur van waaruit het beheer van onze natuurgebieden in het Heuvelland optimaal kan worden georganiseerd. De hoeve, met circa 6 hectare grond, grenst direct aan het prachtige Gerendal.

Het biedt een uitvalsbasis voor ons beheerteam en vormt een belangrijke versterking voor de natuurontwikkeling in de regio. Het is onze wens om het geheel te rangschikken als landgoed onder de Natuurschoonwet.

WAARDEVOLLE BIJDRAGEN VAN FONDSEN

Met steun van het Vilgert Fonds konden we in de Ravenvennen en het Zwart Water meerdere bosperceeltjes aankopen. In kleine maar betekenisvolle stappen versterken we zo de natuur rondom Velden en Lomm. Door te werken aan grotere, aaneengesloten gebieden neemt de robuustheid toe en wordt versnippering tegengegaan. Dankzij de ETF Foundation hebben we belangrijke gronden aangekocht in de ecologische verbindingzone tussen de

Linnerheide en de Lus van Linne, en bij het akkerreservaat van de Mortelshof. Deze aankopen dragen bij aan de uitwisseling van soorten tussen verschillende leefgebieden.

DE WAARDE VAN PARTICULIERE STEUN

Grondeigenaren die hun eigendom voor de toekomst veilig willen stellen als natuurgebied, kunnen hun percelen aanbieden aan Het Limburgs Landschap. Wij maken bij elk aanbod een zorgvuldige afweging van de natuurwaarden en de ligging ten opzichte van onze huidige gebieden. De aankoop van bestaande natuur wordt niet door de overheid gesubsidieerd, wat de structurele steun van partners zoals de Postcode Loterij, het Cultuurfonds en Stichting Robur des te waardevoller maakt. In 2025 mochten we daarnaast opnieuw diverse particuliere schenkingen en nalatenschappen ontvangen,

variërend van financiële bijdragen tot het schenken van percelen grond. Deze gulle giften vloeien naar ons Quercus Aankoopfonds, waaruit dit jaar ruim 2,56 hectare Limburgse natuur blijvend kon worden veiliggesteld.

GROEI VAN HET EIGENDOM

In totaal is in 2025 via 28 transacties maar liefst 28,81 hectare toegevoegd aan ons eigendom. Daarmee beheren we nu in totaal 9.281 hectare, wat overeenkomt met 4,2% van de totale oppervlakte van de provincie Limburg.

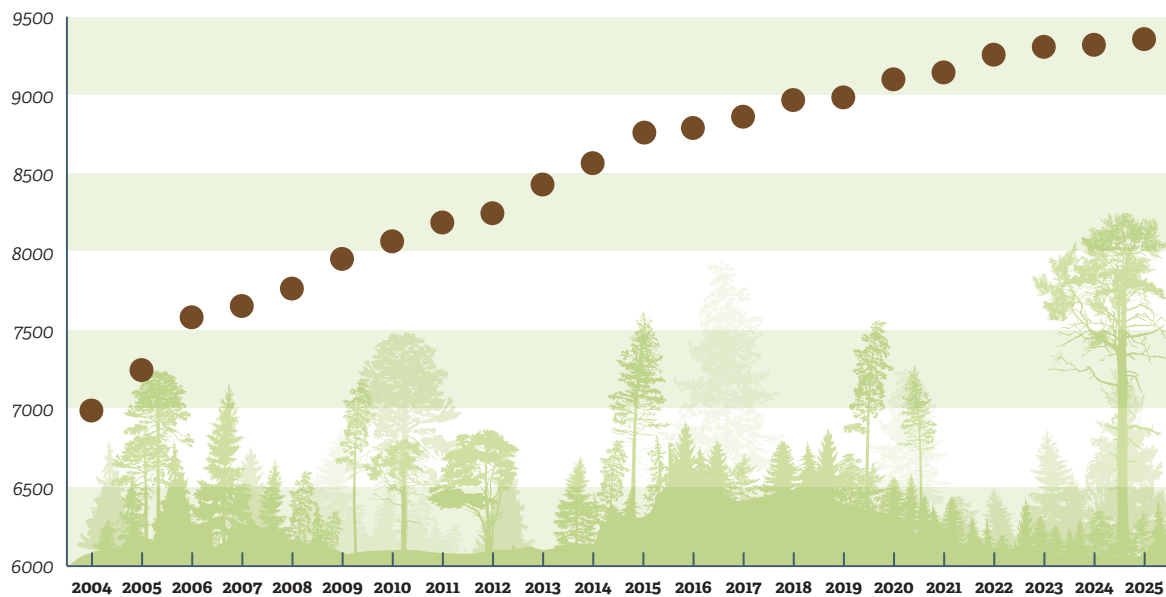
Met elke aankoop, klein of groot, versterken we het Limburgse natuurnetwerk en bouwen we aan een toekomst waarin natuur, landschap en erfgoed blijvend beschermd worden.

POSTCODE LOTERIJ

**het
cultuurfonds**

AREAAL IN HECTARE

AANKOPEN DIE IN 2025 PASSEERDEN BIJ DE NOTARIS

OBJECT	OBJECTNAAM	OPPERVLAKTE [HA]
104	Ravenvennen	2,2167
108	Kasteel Arcen	2,2108
113	Dorperheide	1,322
120	Hoogwatergeul Lomm	0,2698
204	Weerterbos	0,5482
205	Roeventerpeel	1,7134
211	Dubbroek	2,0924
212	Langhout	0,3268
215	Beesels broek	1,2365
218	Linnerweerd	5,2035
219	Linnerheide	2,6165
221	Oolderplas - Isabellegreend	0,1975
223	Aerwinkel - Op de Borg	1,696
227	Kesselse Bergen	0,284
231	Ophovense Zandberg	0,3035
303	Cannerbosch	0,677
306	Bemelerberg-Schiepersberg	7,5499
308	Landgoed Goedenraad	0,2805
330	Ruïne Stein	1,2746
TOTAAL		31,5416

3.2 BEHEER

BEHEERCOMMISSIE

Sinds de eerste bijeenkomst op 20 november 1996 is de beheercommissie een onmisbaar baken voor de kwaliteit van ons natuurbeheer. Op 9 april 2025 bereikte de commissie een bijzondere mijlpaal met haar 100ste bijeenkomst. Dit jubileum, gevierd in het Weerterbos, werd extra luister bijgezet door de aanwezigheid van alle vier de oud-voorzitters en vele oud-leden. De dag startte met een uitgebreide terugblik op bijna dertig jaar advisering over een breed scala aan onderwerpen. Hieruit bleek eens te meer hoe waardevol de inbreng van deze externe deskundigen is; hun adviezen vormen al decennialang de wetenschappelijke en praktische basis voor de inrichting van onze gebieden.

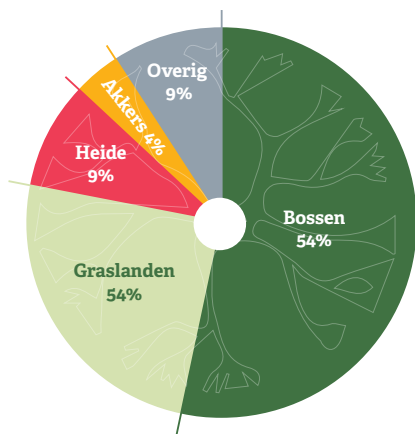
Inhoudelijk stond de jubileumbijeenkomst, waarbij

ook de oud-leden actief hun visie deelden, in het teken van het Weerterbos. Om de uitbreidingsdoelstelling voor hoogveenbos concreet in te vullen, was opdracht gegeven voor een Landschapsecologische Systeemanalyse [LESA]. De resultaten van dit onderzoek waren verrassend: uit de analyse bleek dat het Weerterbos ecologisch gezien aangemerkt moet worden als een leembos, wat in essentiële opzichten verschilt van een hoogveenbos. De beheercommissie onderschreef deze nieuwe inzichten volledig. Voor Het Limburgs Landschap is dit inzicht belangrijk voor het verdere hydrologische systeemherstel. Inmiddels is het overleg met de provincie Limburg gestart om te bepalen hoe dit resultaat vertaald moet worden naar de beheerdoelstellingen voor dit Natura 2000-gebied.

Tijdens de 101ste bijeenkomst op 1 oktober besteedden we aandacht aan de verdere ontwikkeling van stroomdalgraslanden. In het kader van Natura 2000 heeft de overheid voor dit zeldzame vegetatietype een duidelijke uitbreidingsdoelstelling geformuleerd. Na een theoretische inleiding over de kansen voor kwaliteitsverbetering in Noord-Limburg, bracht de commissie een veldbezoek aan Barbara's Weerd en de Stalberg. Hier werden ter plaatse concrete beheeradviezen gegeven om de botanische rijkdom van deze graslanden te vergroten en de ecologische verbindingen langs de Maas te versterken.

SUBSIDIESTELSEL NATUUR EN LANDSCHAP

De basis voor de financiering van het natuurbeheer is de Subsidie-regeling Natuur en Landschap [SNL]. Deze regeling bepaalt de subsidie die beheerders ontvangen voor natuur- en landschapsbeheer. Begin juni ontvingen we van de provincie Limburg het besluit dat onze aanvraag voor een uitbreiding voor de Subsidie-regeling Natuur en Landschap was toegekend. Deze uitbreiding is veelal gebaseerd op nieuwe aankopen of gronden die uit pacht zijn vrijgekomen. Half december is er een nieuwe uitbreidingsaanvraag voor de Subsidie-regeling Natuur en Landschap ingediend. Hieronder vallen 57 hectare grond, twee poelen, 465 meter heg en 247 meter struweel, die vanaf 2026 hopelijk in aanmerking komen voor een beheerbijdrage.

TERREINTYPEN [SNL] IN BEHEER BIJ HET LIMBURGS LANDSCHAP

BEHEERTYPEN	OPPERVLAKTE [HA]
Poel en klein historisch water	3,43
Houtwal en houtsingel	17,54
Elzensingel	0,04
Knip- of scheerheg	1,51
Struweelhaag	2,06
Knotboom	0,33
Hoogstamboomgaard	15,84
Bossingel	2,36
Rivier	63,77
Beek en bron	1,28
Zoete plas	223,33
Dynamisch Moeras	9,04
Hoogveen	28,14
Vochtige heide	169,89
Zwakgebufferd ven	199,76
Zuur ven of hoogveenven	35,62
Droge heide	523,83
Zandverstuiving	14,09
Nat schraalland	19,33
Vochtig hooiland	92,44
Droog schraalgrasland	213,27
Bloemdijk	1,88
Kruiden- en faunarijk grasland	1.507,54
Glanshaverhooiland	15,77
Kruiden- en faunarijke akker	267,68
Ruigteveld	31,78
Rivier- en beekbegeleidend bos	116,68
Hoog- en laagveenbos	287,71
Haagbeuken- en essenbos	205,46
Dennen-, eiken-, en beukenbos	3.425,10
Droog bos met productie	0,89
Drooghakhout	6,91
Park- en stinzenbos	0,83
TOTAAL	7.505,11

BEHEERPLANNEN

Beheerplannen vormen de basis voor het werk in de natuurterreinen van Het Limburgs Landschap. Deze plannen worden regelmatig, maximaal na tien jaar, geëvalueerd en zo nodig aangepast. Hierin zijn de doelen van onze organisatie geformuleerd en is tevens een verband gelegd met de Subsidieregeling Natuur en Landschap. In 2025 werden de beheerplannen voor de Maas corridor en de Groote Heide afgerond. Voor het beheerplan van de Groote Heide heeft overleg plaatsgevonden met de gemeente Venlo, die een groot deel van het gebied in erfpacht aan Het Limburgs Landschap heeft gegeven.

DOELREALISATIE

Natuurresultaten worden volgens een vaste systematiek gemonitord. De provincie Limburg voert dit uit in de terreinen van de stichting en stelt de gegevens aan ons ter beschikking. Deze resultaten kunnen dienen als inbreng bij de beheerplanevaluaties of soms direct tot beheerwijzigingen leiden. De uitvoering van de afgesproken beheermaatregelen wordt tweemaal per jaar in de drie districten geëvalueerd. Op dat moment komen gesignaleerde problemen met betrekking tot het beheer aan de orde en wordt naar oplossingen gezocht, zodat de natuurwaarden op orde blijven en waar mogelijk verbeteren. Van deze overleggen wordt een schriftelijk verslag

gemaakt dat als basis dient voor volgende besprekingen.

In 2025 kwamen tijdens de beheerevaluaties verschillende onderwerpen aan de orde die in alle districten blijken te spelen:

- Er komen regelmatig gebieden in beeld waarbij we een wijziging in het beheerplan bij de provincie moeten aanvragen, of waar we de interne P8-kaart voor moeten bijwerken. Dit gebeurt wanneer de situatie in het veld niet overeenkomt met de informatie op de digitale kaarten. We onderzoeken vervolgens wat de oorzaak is van dit verschil, waarna het beheer wordt aangepast of de kaart wordt bijgewerkt om de actuele veldsituatie correct weer te geven.
- Het verwijderen van exoten vraagt veel inzet. Het blijft belangrijk om exoten te verwijderen wanneer ze nog maar een kleine groeiplaats hebben, om grote problemen in de toekomst te voorkomen. Hoewel dit werk op dit moment vrij veel tijd kost, zorgt het voor het behoud van de natuurkwaliteit op de langere termijn.
- We zijn de laatste jaren actiever aan de slag in onze bossen, met name met bodemverbetering, het terugdringen van exoten en het koppelen van dunningen aan het inbrengen van klimaatbestendige

boomsoorten en soorten met rijk strooisel. We zien daar voorzichtig de eerste positieve resultaten van terug, maar in veel bossen, met name buiten de Natura 2000-gebieden, ligt hier nog een aanzienlijke opgave.

- Veel aandacht in district Noord is de afgelopen jaren uitgegaan naar het akkerbeheer en dat is duidelijk terug te zien in het veld. Kleinschaliger en intensiever beheer vraagt echter meer tijd en middelen, waardoor het voortdurend zoeken is naar een goede balans.

CONTROLES SNL-BEHEER

De provincie Limburg is gestart met toezicht op de uitvoering van het SNL-beheer, ook bij Het Limburgs Landschap. In 2025 zijn meer dan 100 van onze percelen beoordeeld. Voor negen percelen stelde de provincie vragen over het uitgevoerde beheer. Na hercontroles bleven er zeven percelen over.

Bij twee percelen bleek sprake van een kaartfout; hiervoor moet het beheertype worden aangepast. De overige discussiepunten gaan vooral over de gewenste hoeveelheid structuur in het terrein en het schaalniveau waarop dit wordt beoordeeld. Daarover is geen overeenstemming en biedt de onderliggende regelgeving onvoldoende aanknopingspunten. Daarom hebben we voor 2026 enkele gezamenlijke

veldbezoeken gepland om het gesprek aan de hand van concrete situaties voort te zetten.

BIJZONDERE NATUURRESULTATEN

De ontwikkelingen in de vogelwereld van de Banen bij Nederweert-Eind blijven spraakmakend. De broedvogelkolonie in het wilgenstruweel in het ven breidde zich in 2025 uit met de kwak; op 27 mei werd deze reigersoort voor het eerst gezien en eind juli werden er meer dan 30 exemplaren geteld. Hoewel het dichte struweel het exact tellen van nesten onmogelijk maakte, is het zeker dat er ter plaatse jongen zijn uitgebroed, aangezien sommige vogels nog nestdons op de kop hadden.

Sommige soortgroepen laten zich lastig zien, maar zijn met speciale apparatuur goed vast te stellen. Door met batloggers bij groeve-ingangen in Zuid-Limburg naar vleermuizen te luisteren, werd dit jaar op twee

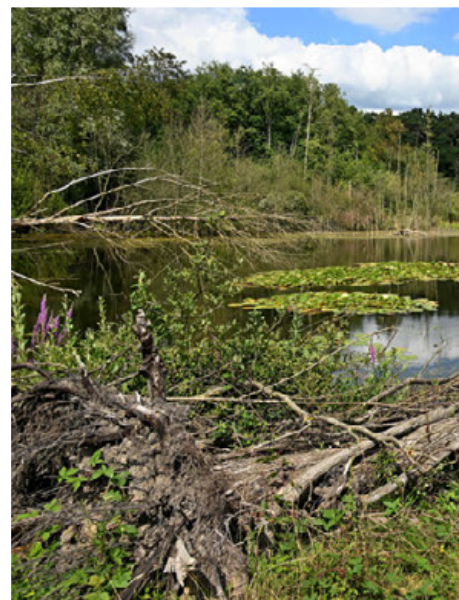
momenten de uiterst zeldzame grote hoefijzerneus waargenomen: een exemplaar in april en een tweede eind november. Van deze soort was deze eeuw in Nederland pas één ander exemplaar gevonden, overwinterend in een bunker in het kustgebied. In naburig België overwinteren er tegenwoordig enkele.

Ook opvallende kleine soorten bleken een goede indicator voor natuurwaarden. Begin september werd een gentiaanvedermot gefotografeerd op de Ravenvennen, een nieuwe vlindersoort voor Limburg. Dit kleine vlindertje is volledig afhankelijk van de klokjesgentiaan, wat een zeer positief teken is voor de ontwikkelingen in dit vennengebied.

BIJZONDER BEHEER

In het Jammerdal is het raster vervangen en is de heide weer vrijgemaakt van jonge boompjes. Tevens zijn er zandige plekken aangelegd die essentieel zijn voor

diverse insecten en soorten zoals de zandhagedis. Ook elders in het noorden stond begrazing centraal; in het voorjaar werden bij de schaapskudde ruim 100 lammeren geboren, die onder leiding van de herder over de heideterreinen trokken. Dankzij steun van het Dinamo Fonds zijn vijf heidekoeien aangekocht, waarmee een eigen fokprogramma is gestart voor dit zeldzame runderras om zo een bijdrage te leveren aan het voortbestaan ervan. De graslanden in de Maasduinen kregen extra aandacht door gefaseerd maaien, het aanbrengen

van structuurelementen en het kleinschalig inbrengen van zaden. In totaal is in Noord-Limburg ruim 150 hectare nat grasland gemaaid, waarbij het vrijkomend maaisel een duurzame bestemming vond als bokashi bij lokale biologische tuinders en boomkwekerijen, of werd gebruikt voor de verhoging van organische stof op de eigen akkers.

Op Landgoed Exaten en de Mortelshof is in het eerste kwartaal veel werk verzet aan de monumentale lanen. Deze zijn gesnoeid op dood en gevaarlijk hout, waarbij ook veel ondergroei is verwijderd om de bomen voldoende ruimte te geven. De uitzonderlijk mooie laan tamme kastanjes op de Mortelshof kreeg hierbij speciale aandacht voor behoud en uiterlijk. Om deze resultaten zichtbaar te houden, zal de ondergroei in de komende maanden met regelmaat gemaaid worden. Daarnaast is een achterstand in het onderhoud

van rasters in Midden-Limburg aangepakt. In gebieden zoals Sarsven en de Banen, het Weerterbos en de Maasplassen zijn ongeveer 1500 palen vernieuwd.

Door de aanhoudende droge terreinomstandigheden kon er effectief worden gewerkt in de bossen van het Weerterbos. Na een grondige flora- en faunacheck is vanaf begin augustus ongeveer 40 hectare bos gedund, wat een oogst van ruim 3000 ton hout opleverde. Bij deze dunning was er specifiek aandacht voor het bevorderen van soorten als haagbeuk en fladderiep. Na afronding van de werkzaamheden in september zijn de wandelpaden weer volledig hersteld. In hetzelfde gebied waren vrijwilligers intensief bezig met het onderhoud aan vlinderroutes, het verwijderen van opslag en

het maaien van vlinderbiotopen. Het bronstseizoen van de edelherten was wederom zeer drukbezocht, met grote aantallen mensen op de uitkijktoren en veel volgeboekte excursies. Hoewel de wildpopulatie geen hinder lijkt te ondervinden van de bezoekers, is het voornemen om volgend seizoen meer toezicht te doen in deze periode, zodat de vele bezoekers zich aan de openstellingsregels van het gebied blijven houden.

De gunstige weersomstandigheden maakten het ook mogelijk om venoevers en natte graslanden optimaal te beheren in onder meer het Sarsven en de Banen, Reigersbroek, Beesels Broek en het Weerterbos. Met de inzet van een speciale wetlandtrack konden zelfs de meest natte delen

Jos Berends
DISTRICTSBEHEERDER REGIO
MIDDEN-LIMBURG

Hoewel we ons zorgen maken over de waterkwaliteit van de Banen, zien we dat vogels onbeperkt genieten van dit prachtige gebied. Het kan niet op!

gefaseerd worden gemaaid. Dit beheer zorgt voor volop bloeiende orchideeën, waaronder de gevlekte orchis, rietorchis, brede orchis, wespenorchis, welriekende nachtorchis en moerasorchis.

In Zuid-Limburg is op de Bemelerberg de sterke toename van braamstruweel aangepakt. Deze verstruweling, veroorzaakt door klimaatverandering en stikstof, is vanaf december grootschalig verwijderd. Op steile hellingen zoals de Stroberg moest dit werk deels gezeurd via touwen plaatsvinden. Verder is in Zuid-Limburg ruim 2 kilometer aan bosranden teruggezet om een meer open en gevarieerde mantelzoomrand te ontwikkelen en de boomveiligheid te vergroten. Daarnaast is er tijdens een bezoek aan de biologische boeren die de hamsterakkers bij Koningsbosch beheren, inspiratie opgedaan

voor een meer duurzame en natuurinclusieve aanpak van ons eigen beheer. Tot slot is vanuit Vlaamse collega's een LIFE-project gestart dat zich richt op het verbeteren van het leefgebied van de hamster. Deze ontwikkelingen vormen belangrijke handvatten om ons hamsterbeheer verder te versterken.

TOEZICHT EN HANDHAVING

Bescherming, rust en veiligheid zijn de kernwoorden voor het toezicht en de handhaving in onze gebieden, een essentieel onderdeel van het natuurbbeheer. Onze boa's voerden zowel preventieve als repressieve taken uit, waarbij preventie en zichtbaarheid in het veld de hoogste prioriteit hebben.

In 2025 overleed onverwacht een gewaardeerde vrijwillige BOA uit district Midden-Limburg. Het team bestond dit jaar uit vier actieve functionarissen. De jaarlijkse toetsing van geweldsmiddelen en de benodigde bijscholing zijn positief afgerond. De problematiek rondom daklozen in de gebieden, voornamelijk arbeidsmigranten in de bossen, vroeg opnieuw veel aandacht. Ook illegale bewoning in een boot bij de Ooldergreend zorgde voor veel zorgen en maakte intensief overleg met diverse instanties nodig. Onze boa's traden hierbij hoofdzakelijk op als gastheer, een aanpak met een menselijke maat, die veel tijd en geduld vergt, maar ook resultaten oplevert. Op handhavingsgebied was

grootschalige visstroperij een speerpunt, waarbij succesvol is samengewerkt met de Sportvisserij Limburg en de politie. Helaas was er sprake van vandalisme door brandstichting bij het theehuisje in Kasteelpark Elsloo, waarvoor het toezicht is verscherpt. Overige overtredingen betroffen veelal loslopende honden, mountainbikers buiten de paden en het illegaal betreden van mergelgroeves.

RESULTATEN STRAFBARE FEITEN 2025	
Constateringen	720
Waarschuwingen	95
Processen-verbaal	145

ROUTES IN BEHEER	AANTAL KM
Wandelroutes	330,0 km
Fietsroutes [inclusief mountainbike]	15,0 km
Ruiterroutes	42,0 km

3.3 NATUURHERSTEL

AFREKENING PROJECTEN NATURA 2000

In de periode 2022-2024 is een reeks projecten uitgevoerd in het kader van de Natura 2000-beheerplannen. Na ontvangst van een goedkeurende verklaring van de accountant is het definitieve verzoek tot vaststelling van de subsidies ingediend bij de provincie Limburg. Hiermee worden de herstelmaatregelen van de afgelopen jaren financieel afgerond.

INTEGRAAL HEIDEHERSTEL: WERK MET WERK

In de winterperiode, van oktober 2024 tot medio maart 2025, is op grote schaal opslag van berk en grove den verwijderd op diverse heideterreinen in Noord-Limburg. De werkzaamheden vonden plaats op de Eckeltse Bergen, het Wolfsven, het Lelieven en De Hamert. Deze ingrepen zijn noodzakelijk om de ecologische verbindingzones open en functioneel te houden voor een breed scala aan soorten. In totaal is verspreid over de

verschillende terreinen ongeveer 100 hectare heide hersteld.

Bij dit project is het principe van 'werk met werk maken' toegepast: het vrijkomende materiaal is direct in de omliggende terreinen hergebruikt. Er zijn takkenrillen in de bosranden aangelegd en takkenhopen op de heide en aangrenzende graslanden geplaatst. Deze structuren bieden de ideale basis voor de ontwikkeling van braamstruwelen, die op hun beurt dienen als onmisbare nectarbron voor insecten en als veilige broedplek voor vogels zoals de geelgors, grasmus en de grauwe klauwier.

LEEFGEBIED VOOR DE GLADDE SLAG

Op de heide van De Hamert en in de verbindingzone op Landgoed Arcen is specifiek gewerkt aan de uitbreiding van het leefgebied voor reptielen en amfibieën. Met bomen die vrijkwamen bij het uitdunnen van bosranden zijn houtstapels en stobbenwanden aangelegd. Deze objecten vergroten de schuil- en zonnemogelijkheden voor met name de gladde slang en hagedissen. De stobbenwanden zijn gerealiseerd met materiaal dat afkomstig is

van de dijkversterkingsprojecten bij Bergen en Arcen. Door de bosranden tegelijkertijd uit te dunnen, ontstaat een glooiende overgang naar het bos waar kruiden en struiken de ruimte krijgen om te groeien.

NATUURONTWIKKELING IN HET LOMMERBROEK

De grootschalige natuurontwikkeling in het Lommerbroek bevindt zich in de afrondende fase. Het merendeel van de ontgraven vruchtbare bovenlaag is opgeslagen in depots en wordt momenteel gebruikt bij de dijk aanleg in Arcen en de afwerking van de hoogwa-

tergeul in Lomm. Na het ontgraven zijn de natuurlijke variaties in de bodem weer zichtbaar geworden en stijgt de grondwaterstand langzaam. Dit vormt de ideale uitgangssituatie voor het herstel van karakteristiek broekbos. Aan de rand van het gebied, nabij industrieterrein Spikweien, is een natuurlijke waterbuffer ingericht die bij extreme regenval water uit de riooloverstort kan opvangen. Nieuw aangeplante bossingels zorgen hier voor een passende landschappelijke afscherming tussen de natuur en het bedrijventerrein.

HYDROLOGISCH HERSTEL VREEWATER ZUID

Het natuurherstel op het perceel Vreewater Zuid is succesvol afgerond. De bouwvoor is grotendeels ontgraven; de vrijgekomen kleigrond wordt in het eerste kwartaal van 2026 afgevoerd voor de dijkversterking rond Arcen. In december is bovendien een cruciale stap gezet voor het hydrologisch herstel van het gehele gebied. De waterloop langs het Vreewater is over de volledige lengte verondiept met klei. Deze maatregel zorgt ervoor dat de grondwaterstand in ongeveer 50 hectare natuurgebied minder diep wegzakt, waarmee de verdroging effectief wordt aangepakt.

NIEUWE NATUUR IN HET REIGERSBROEK

In september is een belangrijke stap gezet in het zuidelijke deel van het Reigersbroek. Acht hectare voormalige landbouwgrond is hier definitief omgezet naar natuur. Om de natuurontwikkeling een goede start te geven is de fosfaatrijke bovenlaag afgegraven en

afgevoerd. Hierdoor ontstaan de voedselarme omstandigheden waarin de zeldzame soorten die hier thuishoren optimaal kunnen gedijen. In het komende groeiseizoen zal zadenrijk maaisel van goed ontwikkelde schrale graslanden over het terrein worden verspreid om de ontwikkeling van de beoogde vegetaties te versnellen.

Harry Bussink

MEDEWERKER BEHEERPLANNING
EN KWALITEITSZORG

Na jarenlang voorbereidend werk was 2025 het jaar waarin de projecten Vreewater Zuid en Lommerbroek in het veld van start gingen. In het Vreewater is ruim acht en een halve hectare ontdaan van voedselrijke bouwvoor en werd 1,3 kilometer sloot verondiept. Ten noorden van Lomm is bijna 25 hectare aangepakt en zijn watergangen aangepast. Zo ontstaat ruimte voor bloemrijke natte weilanden en wordt water beter vastgehouden voor de kwetsbare hoogveenbossen die er naast liggen.

BOSCOMPENSATIES

In 2025 zijn twee grote boscompensatieprojecten gerealiseerd. In opdracht van ProRail is aan de zuidrand van het Beesels Broek ruim 2 hectare nieuw bos aangeplant. Hierbij is gekozen voor een rijke variatie van twintig verschillende boom- en struiksoorten. Daarnaast is aan de westrand van het Lommerbroek, in samenwerking met onder andere Rijkswaterstaat 0,5 hectare bos gecompenseerd met een sortering van 16 verschillende soorten. Deze diverse aanplant zal op termijn uitgroeien tot een robuust en afwisselend bosbeeld.

BOSRANDENBEHEER IN ZUID-LIMBURG

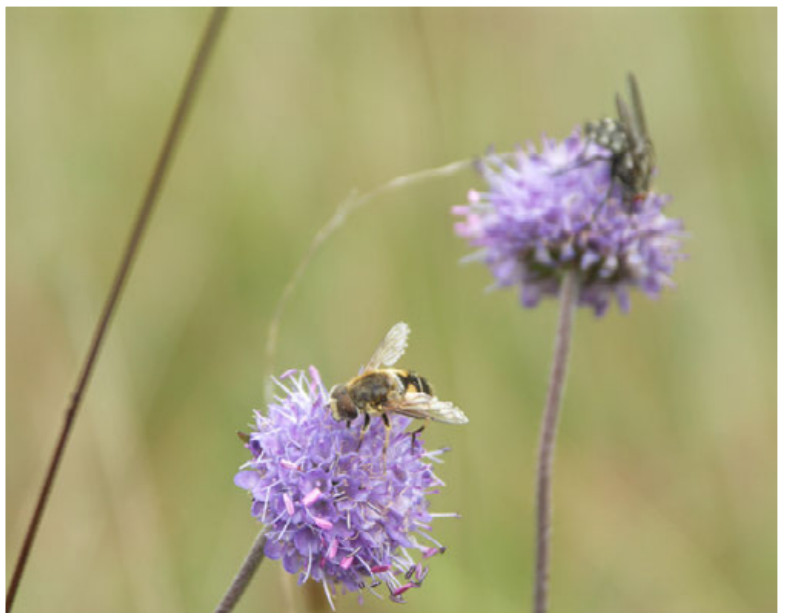
In Zuid-Limburg is ruim twee kilometer bosrand teruggezet. Dit beheer is uitgevoerd om een meer open en gevarieerde bosrandstructuur te realiseren met een goed ontwikkelde

mantel-zoomvegetatie, én omwille van boomveiligheid. Door het terugzetten van de bosranden ontstaat meer licht en variatie, wat ten goede komt aan insecten, vogels en warmteminnende planten die karakteristiek zijn voor het Zuid-Limburgse heuvellandschap.

NAZORG KALKGRASLANDEN EYS EN VILT

Bij Eys en Vilt is de afgelopen jaren op meerdere locaties kalk- en heischraal grasland hersteld op voormalige landbouwgrond. Dit vroeg in 2025 om extra nazorg. Op de betreffende percelen is twee keer geënt met maaisel van goed ontwikkelde kalk- en heischrale graslanden. Vervolgens zijn houtige opslag, met name esdoorn en acacia, verwijderd en is extra gemaaid, onder andere op akkerdistel, om de ontwikkeling naar soortenrijk grasland te bevorderen. Belangrijk onderdeel van de nazorg is het volgen van opkomende waardevolle soorten en het sparen van deze plekken tijdens beheerwerkzaamheden; zo worden in Vilt delen met blauwe knoop bewust ongemaaid gelaten.

3.4 ERFGOED

In 2025 heeft Het Limburgs Landschap belangrijke stappen gezet in het beheer, onderhoud en de restauratie van haar erfgoedlocaties. De focus lag op het duurzaam behouden van monumentale gebouwen en landschappelijke cultuurhistorische objecten, het versterken van de publieksfunctie en het realiseren van nieuwe herbestemmingen die bijdragen aan een toekomstbestendige exploitatie.

Het jaar kenmerkte zich door omvangrijke onderhouds- en restauratiewerkzaamheden, succesvolle subsidietrajecten en organisatorische ontwikkelingen binnen het team Erfgoed.

RESTAURATIE EN ONDERHOUD MONUMENTEN

MOLENS EN INDUSTRIEEL ERFGOED

Binnen het molenbestand zijn in 2025 belangrijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Met steun van provinciale en landelijke subsidieregelingen konden noodzakelijke vervangingen van molenroeden worden uitgevoerd, bij de Urmondermolen en de Janssenmolen. De roeden van de Gronsvelder Torenmolen wachten nog op vervanging omdat bij inspectie bleek dat de romp zelf aanzienlijke herstellingen behoeft. Door deze werkzaamheden blijft de constructieve veiligheid en het functioneren van de molens gewaarborgd.

Daarnaast zijn voor meerdere monumenten nieuwe instandhoudingssubsidies voor de periode 2026–2031 toegekend.

KASTELEN EN HISTORISCHE COMPLEXEN

Bij Kasteel Arcen zijn omvangrijke werkzaamheden uitgevoerd. Het loden dak boven de hoofdingang is vervangen en er steekt weer een trotse vlaggenmast door het dak heen. Gelijktijdig is onderhoud uitgevoerd aan gevels, schilderwerk en voegwerk. Tevens is gestart met de uitbreiding van het bergpaviljoen en de renovatie van de Florakamer. Ondanks enkele technische en weersgerelateerde uitdagingen verliepen de werkzaamheden volgens planning.

Bij Bleijenbeek is de ruïnetoren gerestaureerd en zijn beschermende maatregelen genomen om verdere weersschade te

voorkomen. Ook is het Treibhaus gerealiseerd en zijn delen van de ruïne constructief veilig gemaakt.

Gerco Meijer
HOOFD ERFGOED

Limburgs erfgoed boeit, trekt en verwondert, daar wil ik aan bijdragen!

Aan de Ruïne Stein is groot onderhoud uitgevoerd aan de puttoren nadat constructieve instabiliteit was vastgesteld. Tijdens de werkzaamheden werd vastgesteld dat delen van de toren uit mergel bestaan, wat een specialistische restauratieaanpak vereiste. Het dak van de witte toren is van een nieuwe waterdichte deklaag voorzien.

HERBESTEMMING EN TOEKOMSTBESTENDIG GEBRUIK

GRATHEMERMOLEN

Een belangrijk moment in 2025 was de oplevering van de restauratie en herbesteding van de Grathemermolen. In mei zijn de molen en de vakantiewoning opgeleverd. Op het einde van 2025 is voor de schuur van dit complex de intentie tot langjarige huurovereenkomst afgesloten met een fysiotherapiepraktijk. Deze

beoogde herbesteding versterkt niet alleen het duurzaam gebruik van het monument, maar draagt ook bij aan de maatschappelijke functie van het monument binnen de lokale gemeenschap. De verwachting is dat deze invulling bijdraagt aan langdurige instandhouding en economische vitaliteit van het complex.

HORECAONTWIKKELING KASTEEL ELSLOO

Ook bij Kasteel Elsloo is een belangrijke stap gezet met de realisatie van een nieuwe horeca-exploitatie in de vorm van een restaurant en

proeflokaal, wat bijdraagt aan een betere publieksontsluiting en een duurzame exploitatie. Het versterkt de recreatieve en culturele functie van de locatie.

PUBLIEKSVOORZIENINGEN EN VEILIGHEID

Het verbeteren van de veiligheid en kwaliteit van publieksvoorzieningen blijft een aandachtspunt. De uitkijktoren bij het Reigersbroek moest vanwege ernstige aantasting van de dragende constructiedelen worden gesloten en gedemonteerd. Bij Sarsven en De Banen is na vernielingen gestart met het vergunningstraject voor de herbouw van sanitaire voorzieningen op dagcamping de Houtsberg.

VAKANTIEWONINGEN

De omzet uit de verhuur van vakantiewoningen is het afgelopen jaar gedaald naar

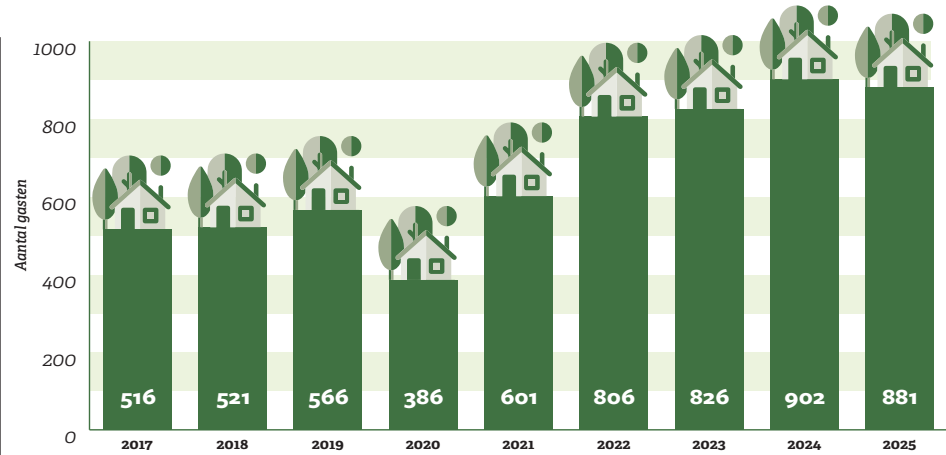
€ 881.000 [ten opzichte van € 902.000 in 2024]. Deze daling wordt volledig verklaard door ernstige waterschade bij Hoeve Nieuw Ehrenstein, waardoor de vakantiewoning een aantal maanden niet verhuurd kon worden. Ook het aantal gasten nam hierdoor af. Voor het komende jaar wordt een herstel van de omzet verwacht, mede door de ingebruikname van de Grathemermolen.

GASTEN	
2023	7714
2024	8005
2025	7691

ONTWIKKELING EN POSITIONERING ERFGOEDLOCATIES

In 2025 is gestart met planvorming en onderzoek naar verdere versterking van erfgoedlocaties. Voor de historische Schunck kalkoven is een ontwerper gevonden om de consolidatie vorm te geven. Voor de NAVO-groeve is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd als basis voor de toekomstige inrichting. Een nieuw opgerichte inrichtingscommissie, bestaande uit Het Limburgs Landschap, vrijwilligers en gebruikers, zal in 2026 verder nadenken over de ontwikkeling van deze unieke locatie. Intern is gewerkt aan het verder structureren van het erfgoedbeheer via een centrale actielijst en nieuwe beheermodellen.

NETTO OMZET VAKANTIEWONINGEN [K]

POM-STATUS

In 2017 is het Limburgs Landschap erkend als POM-organisatie [Professionele Organsiatie voor Monumentenbehoud]. Deze status biedt voordelen en betekent dat wij onder toezicht staan van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

In dit kader heeft in het najaar van 2025 op Nieuw Ehrenstein een audit plaatsgevonden. Naast de directeur van de organisatie zijn de medewerkers van het team erfgoed ondervraagd. Omdat de opdrachtverlening aan derden op de agenda stond heeft mevrouw R. Scheres, als ingehuurde externe deskundige op het gebied van interieurs, de vertegenwoordiging van de inspectie te woord gestaan. Naast de opdrachtverlening kwamen ook de borging en opvolging van kennis in de organisatie en de rol van de uitvoeringsrichtlijnen daarbij aan de orde.

Het Limburgs Landschap is in 2025 lid geworden van de Nationale Monumentenorganisatie [NMO]. Dit is een gremium dat het overleg tussen de verschillende POM-organisaties faciliteert net als de Federatie Instandhouding Monumenten [FIM] de sector vertegenwoordigt in de landelijke politiek.

Als POM-organisatie werken wij actief mee aan initiatieven die deze status ondersteunen. Naast de reguliere bijeenkomsten van de NMO en de Landschappen hebben wij meer specifieke bijeenkomsten bezocht waarbij gesproken werd over het gebruik van de uitvoeringsrichtlijnen [URL's] en hebben de POM-organisaties binnen de landschappen een jaarlijks terugkerend specifiek POM-overleg geïnitieerd.

Ons werk aan de monumenten wordt via ons kwartaalblad met onze donateurs gedeeld.

GEBOUWD ERFGOED **STICHTING HET** **LIMBURGS LANDSCHAP**

Regio Noord

- 1 Kasteel Ruine Bleijenbeek *
- 2 Sluizencomplex Reindersmeer
- 3 Boerderij Hagenaars
- 4 Jachthut op den Hamer
- 5 Werkschuur Hamert
- 6 Annakapel
- 7 Inaborg
- 8 Kasteel Arcen *
- 9 Kloosterhof
- 10 Wijmarsche Watermolen
- 11 Houthuizermolen
- 12 Huys Kaldenbroek
- 13 Zaadeest
- 14 Hoogwaterhuis

Regio Midden

- 15 Beijlshof
- 16 Stockshof
- 17 Exatenhof
- 18 Grathemermolen
- 19 Huisje Merum
- 20 Koningshof
- 21 Heerenhof
- 22 Schrevenhof

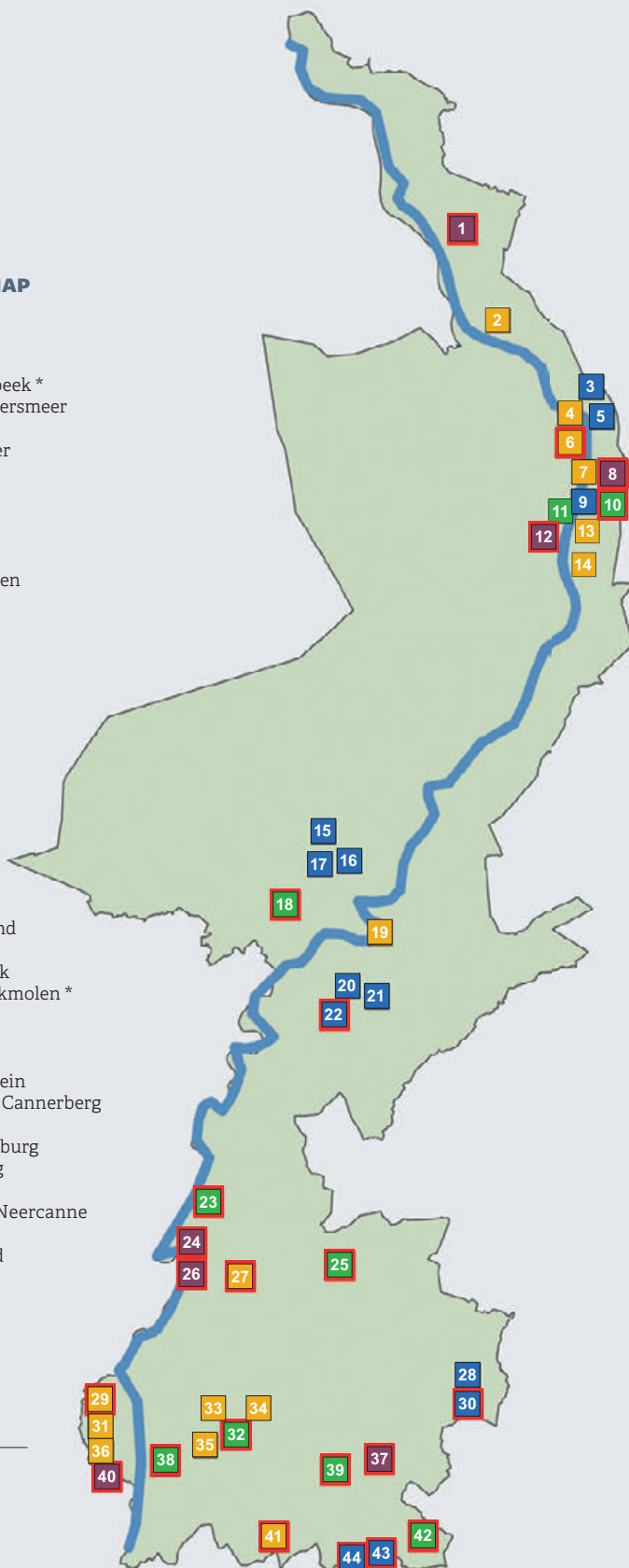
Regio Zuid

- 23 Standerdmolen Urmond
- 24 Ruïne Stein
- 25 Jansse Meule Oirsbeek
- 26 Kasteel Elsloo met slakmolen *
- 27 Oude Pastorie
- 28 Klarenanstel
- 29 Jezuïetenberg
- 30 Hoeve Nieuw Ehrenstein
- 31 NAVO-hoofdkwartier Cannerberg
- 32 Van Tienhovenmolen
- 33 Bonsdalgroeve Valkenburg
- 34 Kalkovens Valkenburg
- 35 Kalkoven de Valk
- 36 Boswachterswoning Neercanne
- 37 Kasteel Goedenraad *
- 38 Torenmolen Gronsveld
- 39 Wittemer Molen
- 40 Kasteel Neercanne *
- 41 Hoogcruts
- 42 Frankenhofmolen
- 43 Hoeve Alleleyn
- 44 Bervesj

* Historische buitenplaats

Legenda

- Boerderij
- Gebouw overig
- Kasteel
- Molen
- Rijksmonument

Na realisatie van de projecten delen we door middel van rijk geïllustreerde bladerboeken informatie over bouwhistorie, bewoningsgeschiedenis en uitgevoerde restauraties met de bezoekers.

PERSENELE **ONTWIKKELINGEN**

Het team Erfgoed onderging een belangrijke wisseling: na jarenlange inzet nam René Gerats afscheid als hoofd Projecten en Gebouwen. Zijn bijdrage aan de professionalisering van het erfgoedbeheer is van onschatbare waarde geweest; René blijft als adviseur betrokken bij de molens, Hoogcruts en Bleijenbeek. Met de komst van Gerco Meijer als nieuw hoofd Erfgoed is een nieuwe fase ingegaan, gericht op de strategische en toekomstgerichte ontwikkeling van onze monumenten.

3.5

KASTEELTUINEN ARCEN

Kasteeltuinen Arcen bewees in 2025 wederom haar unieke positie als dé plek waar tuinbeleving en Limburgs erfgoed samenkomen op een historisch landgoed. Met een recordaantal van 210.589 bezoekers – een stijging van 1.348 ten opzichte van het voorgaande jaar, zet de groei van het park door. Via de kassa en webshop werden 9% meer tickets verkocht dan in 2024. Het aantal verkochte seizoenkaarten steeg naar 5.825, waarbij de kaarthouders het park gemiddeld vijf keer per seizoen bezochten. Dat was minder dan in 2024. Het evenement Enchanted Gardens was dit jaar een week langer geopend en trok met 32.568 gasten een recordaantal bezoekers.

VERBETERINGEN IN HET PARK

Het park onderging in 2025 diverse kwaliteitsimpulsen om de beleving voor de

gasten te verhogen. Een belangrijke vernieuwing was de transformatie van de oude dierenweide naar de VarenVallei. Dit project, vormgegeven door voormalig tuinbaas Hay Lintjens, werd gerealiseerd in nauwe samenwerking met de Nederlandse Varenvereniging. Er werden meer dan honderd verschillende varensorten geplant, aangevuld met educatieve elementen zoals een Wardse kist met tropische varens en een op varenbladeren geïnspireerde gietijzeren tuinbank.

Daarnaast zijn de contouren van de Bordertuin volledig vernieuwd in overleg met landschapsarchitect Niek Roozen. Het tuinteam markeerde de vloeiende randen met cortenstaal en bracht ruim 700 m³ nieuwe grond aan voor het ambitieuze beplantingsplan van Wendy Schenk. In deze tuin zijn vaste planten op basis van de kleuren van de regenboog gerangschikt, gescheiden door lijnen van niet-bloeiende planten.

We hebben diverse nieuwe zitelementen gekocht zodat onze gasten nog meer in rust kunnen

Bartjan Bakker
CONSERVATOR
KASTEEL ARCEN

Van de eerste enkele draad tot verscheidene passamenten die samenkomen in een kroondas: het deed me deugd het passenterie-vakmanschap van zo dichtbij te mogen zien én uitvoeren samen met het Textielmuseum. Het vervult me met trots dat ik met mijn creatieve vaardigheden kasteel Arcen mag verluxen.

genieten van ons park. De kiosk in de rhododendrontuin werd opgeknapt voor trouwceremonies en optredens, en de expositie URGE van kunstenaar Fons Schobbers bood een passende artistieke toevoeging aan de water- en beeldentuin. Ook de samenwerking met de sierteeltsector werd versterkt; zo sponsorde Dummen Orange 850 chrysanten voor de realisatie van de grootste chrysantenbol ter wereld.

ONTWIKKELINGEN IN KASTEEL ARCEN

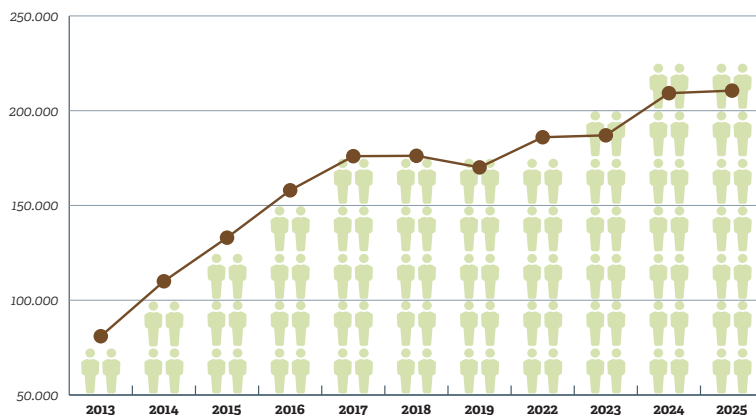
Voor de verdere museale ontwikkeling van het kasteel is de Kasteelvisie vastgesteld. Hierbij staat de 350-jarige bewoningsgeschiedenis op de bel-etage centraal. Het afgelopen jaar werd fors geïnvesteerd in het interieur en onderhoud: de Steinway Welte-vleugel kreeg een grote onderhoudsbeurt en de Goudleersalon werd verrijkt met handgeschreven menukaarten op de gedekte tafel. Een handgemaakt kroondas completeerde de kroonluchter in de damesalon en voor de Herenkamer kregen we een Duitse jachtpijp geschonken. In de Kapel werd het beeld van de Heilige Barbara gerestaureerd, waardoor ze weer voorzien is van haar linkerhand.

Na afloop van het publieksseizoen startte de make-over van de trouwzaal. De lambrisering en muren kregen warmere kleuren die zijn afgestemd op de vloer en de schouwmantel. De zakelijke verlichting maakte plaats voor in totaal vijf kroonluchters met handgemaakte kroondassen, ontwikkeld in samenwerking met het Textiellab van het Textielmuseum in Tilburg. Tegelijkertijd is de langverwachte restauratie van de Florakamer in de zuidvleugel gestart, die zal resulteren in een authentieke 18e-eeuwse beleving.

TOEKOMST

Met het oog op de toekomst is direct na het seizoen begonnen met de uitbreiding van het Bergpaviljoen. Door de keuken en werkruimtes te vergroten en de terrasoppervlakte te verdubbelen, worden niet alleen de horecabeleving voor bezoekers maar ook de werkomstandigheden voor het team verbeterd.

BEZOEKERSAANTAL KASTEELTUINEN ARCEN

Door de grote variatie in taken, projecten, natuurgebieden en monumenten binnen Het Limburgs Landschap is de communicatieve opgave ook in 2025 groot geweest. Naast het kwartaalblad, dat ook dit jaar viermaal is verschenen, hebben we dagelijks op diverse manieren invulling gegeven aan onze missie. Dit deden we door het publiek te informeren over onze beheerwerkzaamheden, het opzetten van activiteiten, het beleefbaar maken van ons erfgoed en de natuur, het werven van fondsen en het intensief begeleiden van onze vrijwilligersachterban.

4.1 PUBLICITEIT

ACTIVITEITEN

Het jaar begon traditioneel met een drukbezochte nieuwjaarswandeling op de Groote Heide, wat het startschot vormde voor meer dan 400 publieksexcursies en openstellingen verspreid over de provincie. Een belangrijke wijziging was de samenwerking met Maastricht Underground per 1 januari 2025 voor de rondleidingen in onze ondergrondse locaties. Deze specialist in ondergronds erfgoed heeft de organisatie van rondleidingen in het voormalig NAVO-hoofdkwartier en de Bonsdalgroeve overgenomen om aan de groeiende publieksvraag te kunnen voldoen. De resultaten van deze samenwerking zijn direct zichtbaar: terwijl we in eigen beheer 2.678 bezoekers mochten verwelkomen,

trok het NAVO-hoofdkwartier onder leiding van Maastricht Underground maar liefst 12.205 gasten. Ook de tweeëndertig excursies in de dit jaar geopende Bonsdalgroeve waren met 725 deelnemers steevast uitverkocht. Een zeer positieve ontwikkeling om dit soort erfgoedlocaties beter toegankelijk te maken voor de nog steeds groeiende vraag.

MEDIA EN PUBLICATIES

Onze zichtbaarheid in de media was ook dit jaar groot, mede dankzij het tv-programma Natuur & Zo op L1, dat nog steeds tot

de beter bekeken programma's van de provinciale zender behoort. In de seizoenen 9 en 10 kwamen diverse locaties aan bod, zoals de Boshuizerbergen en Dubbroek, en werd aandacht besteed aan actuele thema's als de beverproblematiek en de restauratie van de Florakamer.

Naast onze eigen producties haalden we dit jaar regelmatig het landelijk en regionaal nieuws. Omroep Max maakte een reportage over het Voormalig NAVO-hoofdkwartier. L1 en Heuvelland Vandaag besteedden aandacht aan de opening van de Bonsdalgroeve, waarover ook in De Limburger werd geschreven.

Omroep Venlo kwam meermaals langs voor onderwerpen als de campagne Kraamkamer Moeder Natuur, het risico op bosbranden en de restauratie van de Florakamer in Kasteel Arcen. Vroege Vogels [BNN-VARA] bracht een bezoek aan Cottessen en besteedde aandacht aan de historische boomgaard.

Het Limburgs Landschap was daarnaast zichtbaar in de geschreven pers. We leveren vaste bijdragen aan Limburgse Navenant en Topic Maasduinen. Het vakblad Monumentaal publiceerde over de restauratie

van de Grathemermolen en de opening van de Bonsdalgroeve. De Limburger schreef eveneens over de Grathemermolen.

Daarnaast wijdde De Limburger een artikel aan de veranderende rol van onze boa Ramon Berkers, die in toenemende mate te maken krijgt met dakloze arbeidsmigranten. Ook berichtte de krant over onze inzet voor de bescherming van de zeldzame bruine eikenpage langs het project Maaslijn.

Onze sociale mediakanalen zijn al jarenlang een onmisbaar en essentieel onderdeel van de communicatiemix, met de nadruk op Facebook, Instagram, LinkedIn en YouTube. We gebruiken deze platforms niet alleen voor het zenden van informatie, maar ook voor directe interactie met onze achterban. Elk kanaal vervult binnen de stichting een eigen rol en wordt op een specifieke manier ingezet. Naast de centrale kanalen beheren we specifieke pagina's voor Kasteeltuinen Arcen, het Steunpunt en erfgoedlocaties zoals de Slakmolen [Kasteel Elsloo] en de Kasteelruïne Stein. In december 2025 bereikten we de volgende aantallen volgers:

	DECEMBER 2023	DECEMBER 2024	DECEMBER 2025
Facebook volgers	7692	8156	9083
LinkedIn volgers	1196	1714	2383
Instagram volgers	2019	2244	2674
Youtube volgers	-	389	468

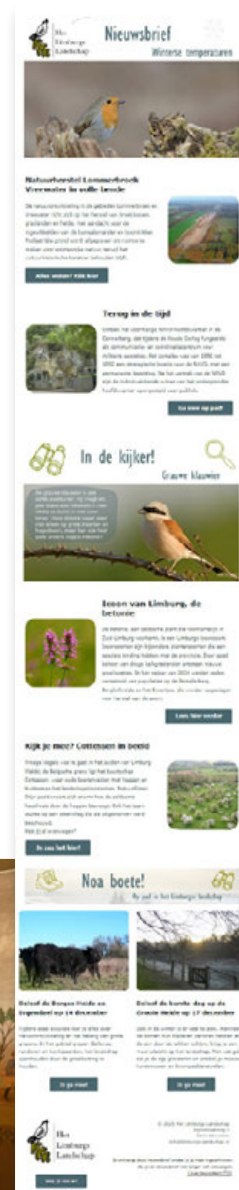
WEBSITE

De website bewees ook in 2025 haar waarde als een onmisbaar platform voor onze achterban en trok ruim 390.000 bezoekers. De voornaamste reden voor dit bezoek is de grote behoefte aan recreatieve informatie, wat direct af te leiden is uit de meest populaire zoektermen: 'fietsroutes Limburg' en 'wandelen zuid Limburg'. Om deze grote groep wandelaars en fietsers blijvend bij onze missie te betrekken, hebben we onze routes gedigitaliseerd. Bezoekers kunnen deze nu downloaden in ruil voor hun e-mailadres, waardoor we hen via onze nieuwsbrieven structureel kunnen informeren over ons werk. Op deze manier inspireren we mensen om de natuur in te gaan en vergroten we tegelijkertijd het maatschappelijk draagvlak voor natuurbeheer. Een belangrijke nieuwe toevoeging is de projectenpagina, waar geïnteresseerden meer diepgaande informatie kunnen vinden over onze actuele natuur- en erfgoedprojecten.

NIEUWSBRIEVEN

Digitale communicatie is een essentieel middel geworden om onze diverse doelgroepen gericht en actueel te informeren. In totaal verstuurden we dit jaar 19 verschillende digitale nieuwsbrieven. Zowel de interne nieuwsbrief als de nieuwsbrief voor vrijwilligers werden driemaal verzonden, terwijl de Robur-leden twee edities ontvingen en de achterban van het Steunpunt viermaal werd bijgepraat. Onze externe nieuwsbrief heeft met 18.706 ontvangers het grootste digitale bereik. Om deze groep nog nauwer bij onze dagelijkse werkzaamheden te betrekken, is de frequentie vanaf september verhoogd naar een maandelijkse verzending.

Naast deze reguliere updates verstuurden we specifieke mailings voor bijzondere gelegenheden, zoals de uitnodiging voor het erfgoedweekend bij de Grathemermolen aan onze Beschermers en een oproep aan alle vrijwilligers voor een bijeenkomst op Hoeve Nieuw Ehrenstein.

4.2

ERFGOED- EN ONTVANGSTLOCATIES

EVENEMENTEN

Het voorjaar van 2025 stond in het teken van de succesvolle afronding van de grootschalige restauratie van de Grathemermolen. Om de lokale gemeenschap nauw bij dit resultaat te betrekken, kregen de inwoners van Grathem via een speciale huis-aan-huisactie als eerste de kans om een rondleiding te boeken voor het feestelijke erfgoedweekend in mei.

Daarnaast was de stichting dit jaar nauw betrokken bij de viering van 80 jaar bevrijding in Limburg. Een hoogtepunt was de indrukwekkende openluchtvoorstelling 'Eindelijk Vrij!' op de Groote Heide bij Venlo. In negen dagen tijd beleefden ruim 11.000 bezoekers deze unieke productie over de bezettingsjaren en de bevrijding van de regio. We organiseerden specifieke excursies om de voortgang van de natuurherstelprojecten in het Lommerbroek en Vreewater toe te lichten aan geïnteresseerden. Het jaar werd sfeervol afgesloten met speciale kerstopenstellingen

in het voormalig NAVO-hoofdkwartier, die in nauwe samenwerking met de vrijwilligers en Maastricht Underground werden georganiseerd.

ERFGOEDLOCATIES

Bij de erfgoedlocaties lag de focus het afgelopen jaar op het gereedmaken en museaal inrichten van de Bonsdalgroeve in Valkenburg. Na een grondige opruimbeurt is de groeve klaargemaakt voor publieksontsluiting. Om het bijzondere oorlogsverhaal van deze plek tastbaar te maken, is de locatie ingericht met historische

foto's, diverse belevingsdiorama's, 28 meter smalspoor en een unieke 3D-geprinte vliegtuigmotor. Helaas was een stroomaansluiting nog niet beschikbaar waardoor we het verlichtingsplan niet hebben kunnen realiseren. Dat is nog een klus voor 2026, waarna we de locatie ook officieel willen openen.

Om een hoogwaardige bezoekerservaring te garanderen, zijn de gidsen van Maastricht Underground door de stichting opgeleid, zodat zij de bezoekers op een deskundige wijze kunnen meevoeren in de geschiedenis van deze locatie.

4.3 FONDSEN- WERVING

Het Limburgs Landschap is een gecertificeerde natuur- en erfgoedorganisatie met een ANBI-status en CBF-erkenning. Deze erkenningen zijn essentieel om een beroep te kunnen doen op diverse fondsen die ons werk financieel ondersteunen. Een belangrijke partner is de Postcode Loterij; hun jaarlijkse bijdrage stelt de stichting in staat om zich blijvend in te zetten voor de verwerving van nieuwe natuur en de realisatie van diverse natuur- en erfgoedprojecten.

Naast de steun van de loterij mocht de stichting in 2025 rekenen op bijdragen van tal van andere fondsen die onze missie ondersteunen. Het Cultuurfonds kende ondersteuning toe voor

strategische aankopen in het Weerterbos, de Dorperheide en het Haelens Beekdal. Dankzij de ETF Foundation, het Beusmans Jeurissen Fonds, het Verkooijenfonds en het Anna Maria Sidonia Fonds konden we gronden verwerven bij de Linnerheide, tussen Landgoed Rozendaal en Marissen, bij de Schelkensbeek in Reuver en bij de Kasteelruïne Stein. Een bemoedigende nieuwe samenwerking startte met de Warm Nest Foundation, die zich specifiek richt op de Hoogwatergeul Lomm en het herstel van de midden-Limburgse bossen.

Voor het behoud van ons gebouwde erfgoed mochten we dit jaar eveneens op bijzondere steun rekenen. De restauratie van de Florakamer in Kasteel Arden werd mede mogelijk gemaakt door een gulle bijdrage van het Stichting Nelissen-Smit Fonds. Daarnaast schoten de Vereniging De Hollandsche Molen, de provincie Limburg en de gemeenten Stein en Beekdaalen te hulp voor de noodzakelijke vervanging van de molenroeden bij de Janssenmolen in Oirsbeek en de Standerdmolen in Urmond.

Als partner van de Postcode Loterij kunnen wij dankzij de deelnemers blijven werken aan de bescherming van natuur, landschap en erfgoed. In 2025 is onze meerjarige samenwerking verlengd, goed nieuws voor mens en natuur.

DEELNEMERS BEDANKT!

AANKOOP BROEKBOS
IN BEESELS BROEK

PRIJSVRAAG LIMBURG
MOOIER GROEN!

AANKOOP GRASLANDEN
IN DE LINNENWEERD

VERDUURZAMING
KASTEEL ELSLOO

DIVERSE AFRONDINGSAAANKOPEN
IN DE RAVENVENNEN, LANGHOUT,
OOLDERPLAS, KESSELS BERGEN
EN DE OPHOVENSE ZANDBERG

GIDSENKAMER VOORMALIG
NAVO-HOOFDKWARTIER

AANKOOP HOEVE CULTURA

PROJECT KINDEREN VAN
HET LANDSCHAP

AANKOOP AKKER BIJ
HET CANNERBOS

AANKOOP GRONDEN BIJ
HET WEERTERBOS

LEVEND ARCHIEF

Wanda Borter
MEDEWERKSTER
FONDSENWERVING

In 2025 mocht ik vol trots beginnen in mijn nieuwe rol bij Het Limburgs Landschap. Ik ben opgegroeid in Velden, vlakbij de mooie gebieden van de stichting, waardoor het echt als thuiskomen voelt. Al snel merkte ik hoe breed die liefde wordt gedeeld. Het is hartverwarmend hoeveel mensen zich verbonden voelen met het Limburgse landschap en dat laten zien als Beschermers of met een donatie. Dankzij de vele bijzondere schenkingen in 2025 groeien we samen toe naar een toekomst waarin erfgoed blijft spreken en natuur blijft bloeien.

Anya Niewierrra toonde haar grote betrokkenheid bij het landschap door bij haar afscheid als directeur van Visit Zuid-Limburg haar gasten om een bijdrage voor ons werk te vragen. Tevens schonk Arriva de opbrengst van de verkoop van niet-opgehaalde gevonden voorwerpen aan de stichting.

De meest persoonlijke vorm van betrokkenheid kwam dit jaar van particulieren via schenkingen, erfenissen en legaten. De stichting mocht twee uitzonderlijk grote nalatenschappen ontvangen, waarvan er één naar de wens van erflater is ondergebracht in een fonds op naam dat specifiek bestemd is voor grond-aankopen in Limburg.

het
Cultuurfonds

provincie limburg

4.4 ACHTERBAN

Onze Beschermers vormen een essentiële pijler onder het werk van Het Limburgs Landschap; zonder brede steun uit de samenleving kunnen wij onze missie voor natuur en erfgoed niet verwezenlijken. Jaarlijks voeren we een wervingsactie uit, waarbij we de krachten bundelen met verschillende collega-landschapsorganisaties. Deze samenwerking levert niet alleen inkoopvoordeel op, maar stelt ons ook in staat om waardevolle expertise te delen, wat de resultaten van de werving ten goede komt.

De afgelopen jaren hebben we extra geïnvesteerd in het versterken van de band met onze bestaande achterban door hen nauwer bij ons werk te betrekken. Deze inzet op binding heeft zijn vruchten afgeworpen en geleid tot een daling in het aantal opzeggingen. We bieden onze

Beschermers diverse manieren om de resultaten van hun steun te ervaren. Zo ontvangen zij het rijk geïllustreerde boek 'Uit en thuis bij Het Limburgs Landschap', het kwartaalblad en onze digitale nieuwsbrieven. Daarnaast organiseren we exclusieve Beschermersexcursies, nodigen we hen uit bij de start van bijzondere projecten en geven we korting op betaalde activiteiten en overnachtingen in onze vakantiewoningen.

In 2025 is er sprake van een kleine daling in het donateursbestand, doordat we niet-betalers eerder dan anders hebben uitgeschreven.

	31-12 2021	31-12 2022	31-12 2023	31-12 2024	31-12 2025
Beschermers	18.951	19.076	19.418	19.460	19.115

Anita Wetterhahn-Reijnen LID RAAD VAN TOEZICHT

Regelmatig geniet ik van het bankje dat mijn tante en ik samen hebben laten plaatsen, voordat zij vorig jaar overleed. Het is voor mij een waardevolle herinnering op een prachtige plek in de Boshuizerbergen: het bankje van Tante Els. Hiermee ontstond voor wandelaars een mooie plek om even te rusten en van de omgeving te genieten. Zo draagt het tegelijkertijd bij aan de beleving én markering van de vele natuurgebieden van Het Limburgs Landschap.

4.5 VRIJWILLIGERS

De inzet van vrijwilligers vormt het hart van onze organisatie; hun passie en betrokkenheid maken het mogelijk om de verhalen over ons erfgoed en de natuur te vertellen en onze molens en natuurgebieden in topconditie te houden. In 2025 kon Het Limburgs Landschap rekenen op de structurele steun van 467 vaste vrijwilligers, een mooie stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze groep is actief in diverse rollen, variërend van gids en verteller op onze locaties tot hersteller in het veld of teller bij de monitoring van flora en fauna. Naast deze vaste kern zijn er jaarlijks ongeveer 400 “losse” vrijwilligers actief die, zonder vaste overeenkomst, bijspringen tijdens specifieke evenementen zoals de Natuurwerkdag of bij het opruimen van zwerfafval.

De taken van het Steunpunt Landschapsbeheer zijn dit jaar uitgebreid met de coördinatie van deze eigen vrijwilligers van de stichting. Om deze interne vrijwilligersstroom beter te

kunnen stroomlijnen en ondersteunen, is in het vierde kwartaal gestart met een inventarisatie onder alle vrijwilligersbegeleiders van Het Limburgs Landschap.

Om de onderlinge band te versterken en onze waardering te tonen, hebben we ook dit jaar ingezet op extra verbindingsmomenten. Zo vond er een drukbezochte vrijwilligersmiddag plaats op Hoeve Nieuw Ehrenstein. In het kader van het initiatief ‘een kijkje bij de burens’ organiseerden we op 12 september, in samenwerking met het IVN, een excursie naar Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. Tijdens deze dag kregen de vrijwilligers van Nationaal Park De Maasduinen de kans om inspiratie op te doen en ervaringen uit te wisselen.

4.6 SAMENWERKING

Samen kun je meer dan alleen. Als natuurorganisatie zijn wij daarom betrokken bij diverse regionale en landelijke overlegstructuren, waaronder de Natuurwerkdag via LandschappenNL, de Coöperatie Erfgoed Limburg en Schone Maas. In samenwerking met het projectteam Schone Maas, het IVN, gemeenten, terreineigenaren en vrijwilligers worden er jaarlijks grote opruimacties georganiseerd om de oevers van de Maas te ontdoen van zwerfvuil.

COÖPERATIE ERFgoed LIMBURG

Het afgelopen jaar bracht de Coöperatie Erfgoed Limburg in samenwerking met L1 een tweede seizoen uit van de serie 'De Waereld' in Limburg. In vijf afleveringen doken presentator Frans Pollux en historicus Joep Leerssen in de rijke Limburgse geschiedenis. Vanuit onze ervaring en expertise met het

programma Natuur & Zo hadden wij zitting in de stuurgroep van deze serie, waarin onder andere een bezoek werd gebracht aan de Kasteelruïne Bleijenbeek.

VERENIGING VRIENDEN VAN HET VOORMALIG NAVO-HOOFDKWARTIER

Het voormalig NAVO-hoofdkwartier staat vol met authentieke attributen die essentieel zijn voor de beleving van deze Koude Oorlog-locatie. Het beheer van deze collectie was voorheen niet officieel belegd bij een specifieke instantie. De vrijwilligers hebben zich daarom dit jaar officieel verenigd in een vereniging om deze taak op zich te nemen, aangezien Het Limburgs Landschap zelf niet is geëquipeerd voor professioneel collectiebeheer. De vereniging gaat ook een actieve rol spelen in het contact met oud-

medewerkers en neemt zitting in een commissie die adviseert over de verdere inrichting en beleving van het complex.

BIJENSYMPOSIUM

Op donderdag 13 februari organiseerden we, samen met de NMFL en de Limburgse Bijenvereniging, het tiende en tevens afsluitende bestuiverssymposium, deze

Henriette Frederiks MANAGER EXPLORE MAASTRICHT

Na een jaar voorbereiding was het op 1 januari 2025 eindelijk zover: samen met Het Limburgs Landschap konden we onze schouders zetten onder het voormalig NAVO-hoofdkwartier, en halverwege het jaar kwam ook de Bonsdalgroeve daarbij. Door onze krachten te bundelen konden we veel meer bezoekers ontvangen en inspelen op de grote belangstelling voor dit bijzondere erfgoed. Wat deze samenwerking voor ons echt bijzonder maakt, is de waardevolle uitwisseling van kennis en ervaring, waarmee we beide locaties verder kunnen blijven ontwikkelen.

keer in de Kasteeltuinen Arcen. Tijdens deze inspirerende dag werd een gemêleerd gezelschap van gemeenteambtenaren, natuurbeheerders en bijen-fans getraakteerd op uiteenlopende presentaties en best practices op het gebied van bijenbescherming.

NETWERKWANDELING LWV

In samenwerking met de Limburgse Werkgevers Vereniging [LWV] organiseerden we dit jaar vier netwerkwandelingen, gekoppeld aan de wisseling van de seizoenen. Het doel hiervan is om ondernemers te stimuleren hun werkdag actief te starten en hen tegelijkertijd kennis te laten maken met de praktijk van natuurbeheer. Onder begeleiding van onze medewerkers wandelden de deelnemers door de Océ-Weerd, het Weerterbos, de Anstelvallei en de Bergse Heide.

MAASDUINEN

Op zaterdag 25 oktober vond in De Buun in Well de derde Maasduinen Ecotop plaats, georganiseerd in samenwerking met het Natuurhistorisch Genootschap Limburg. Circa

125 natuurliefhebbers verzamelden zich voor een ochtend vol presentaties over de natte natuur van de Maasduinen, waarbij onze collega Harry Bussink een boeiende lezing verzorgde over de bescherming van de boomkikker.

4.7

BELEIDSBEÏNVLOEDING

Tal van beleidsontwikkelingen raken het werk van de stichting en alleen door een goede samenwerking kunnen we deze effectief in beeld krijgen en waar nodig bijsturen. Op landelijk niveau vindt deze belangenbehartiging plaats via onze koepelorganisatie LandschappenNL.

BOUWSTEEN NATUUR

Veel aandacht is in 2025 uitgegaan naar het oplossen van de stikstofproblematiek, het benodigde natuurherstel en de toekomst van de Subsidieregeling Natuur en Landschap, inclusief de herziening van de standaardkostprijzen. Hoewel het kabinetsbeleid aanvankelijk vooral stagnatie kenmerkte, bood het verkiezingsjaar nieuwe kansen voor verandering. Belangrijk was de totstandkoming van de 'Bouwsteen natuur', een gezamenlijk pleidooi van provincies en terreinbeheerders aan de formateurs van het nieuwe kabinet. Uit het nieuwe regeerakkoord blijkt dat deze inspanning resultaat heeft opgeleverd.

NATIONAAL PROGRAMMA DEFENSIE

Een andere landelijke ontwikkeling die ons rechtstreeks raakt is het Nationaal Programma Defensie. We werden opgeschrikt door het voornemen om een oefendorp te realiseren op de Weerterheide. Defensie claimde daarvoor ook

onze gronden bij het ecoduct over de A2 en het spoor, waarbij onteigening dreigde. Wij hebben hierover overlegd met Defensie en een zienswijze ingediend. Onze argumenten sneden hout, want onze gronden zijn inmiddels uit het voorkeursalternatief gehaald. De zorgen blijven echter dat het beoogde oefendorp het functioneren van het ecoduct negatief gaat beïnvloeden. Ook blijven we vragen om het Weerterbos volledig uit de uitbreiding van het laagvliegebied te halen.

PROVINCIAAL BELEID

In Limburg wordt intensief samengewerkt in het natuurbeschermingsoverleg. Daar overleggen Het Limburgs Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Natuur en Milieufederatie Limburg over de beleidsontwikkelingen in de provincie, stemmen we onze inbreng af en verdelen we de taken. Diverse beleidsontwikkelingen bij de provincie zijn hier besproken, wat zowel voor de provincie als voor ons een efficiënte werkwijze is.

LIMBURGS OFFENSIEF STIKSTOF [LOS]

De provincie heeft besloten voor een oplossing van de stikstofproblematiek niet langer op Den Haag te wachten en is met een eigen aanpak gekomen. Het doel hiervan is de natuur te herstellen en Limburg van het 'vergunningenslot' te halen. We hebben deze benadering van harte ondersteund. Op 30

september 2025 stelde het College van Gedeputeerde Staten het LOS vast, na een ruime voorbereiding in de plattelandscoalitie [PLC] waarvan wij deel uitmaken. Er zijn vier focusgebieden aangewezen: Maasduinen, de Peel, Sarsven en de Banen en het Geuldal. Daar legt de provincie de prioriteit voor het inrichten van gebiedsprocessen en de toekenning van middelen en capaciteit. Een zorgpunt blijft de balans tussen vrijwilligheid [vanwege het draagvlak] en de borging die onontbeerlijk is om de vergunningverlening weer vlot te trekken. Verder zullen we goed moeten opletten dat er voldoende aandacht blijft voor het Weerterbos.

PROVINCIALE OMGEVINGSVISIE [POVI]

De provincie werkt hard aan een nieuwe Omgevingsvisie, de eerste onder het digitale stelsel van de Omgevingswet. Dat is voor alle partijen, en dus ook voor ons, wennen, omdat van de grote set digitale kaarten de betekenis soms moeilijk te achterhalen is. Samen met de collega-organisaties hebben we diverse keren overlegd met de gedeputeerde en een zienswijze ingebracht. Het concretiseren van de invulling van de overgangszones rondom natuurgebieden is daarbij het belangrijkste. Daarnaast hebben we gevraagd om landschappelijke overwegingen duidelijker te betrekken bij het beleid rond zand- en grindwinning, en het

al zo zwaar belaste Maasdal daarvan uit te sluiten. Samen met erfgoedpartners hebben we bovendien bijzondere aandacht gevraagd voor de positie van watermolens en watermolenbiotopen in het ruimtelijk beleid. Vanwege de grote hoeveelheid zienswijzen is de vaststelling van de Povi uitgesteld tot 2026.

NATUURCOMPENSATIE

Naar aanleiding van rekenkameronderzoek besteden Provinciale Staten al langer aandacht aan de praktijk van natuurcompensatie. Diverse compensatieprojecten zijn door de provincie in het veld gecontroleerd, waarbij de door Het Limburgs Landschap uitgevoerde projecten positief uit de bus kwamen. De nieuwe provinciale beleidslijn laat verschillende verbeteringen zien: zo is de voorkeur voor financiële compensatie losgelaten, mag het natuurnetwerk per saldo niet kleiner worden en komt er de mogelijkheid om SNL-subsidie aan te vragen op compensatiegronden.

PROBLEEMKRUIDEN

Een van de onderwerpen waarop we inbreng hebben geleverd, is het voornemen van het provinciaal bestuur om risico's op overlast door probleemkruiden, zoals jacobskruiskruid en akkerdistel, te gaan reguleren via de provinciale verordening. Samen met de partners hebben we de nadelen hiervan toegelicht:

niet alleen de biodiversiteit zou eronder lijden, maar natuur- en infrabeheerders zouden ook met hoge kosten te maken krijgen. De koers is inmiddels gelukkig verlegd en het streven is nu om te komen tot een convenant met afspraken om overlastsituaties tegen te gaan.

WATERBELEID

Kostentoedelingsverordening Waterschap

We werden verrast door een voornemen van het waterschap om de kostentoedelingsverordening zo aan te passen dat de categorie Natuur 24% meer belasting moet betalen. Samen met Natuurmonumenten, en net als Staatsbosbeheer en particuliere beheerders, hebben we een zienswijze ingediend, omdat deze keuze niet onderbouwd is en geen recht doet aan de bijdrage van natuur aan een robuust watersysteem. Dit heeft helaas niet mogen baten; de verordening is ongewijzigd vastgesteld.

Vierwaarden

Als belangrijke stakeholder in de verschillende deelgebieden van het Vierwaardenproject [noordelijke Maasvallei] hebben we regelmatig overlegd met het programmateam. Ook hebben we deelgenomen aan diverse schetssessies en bewonersbijeenkomsten. Na dit intensieve plan- en participatieproces heeft de Stuurgroep een voorkeursalternatief vastgesteld. Daarin kunnen

wij ons grotendeels vinden, zowel wat betreft de locaties van dijken en fietspad, als de gekozen kwelgeulen. Voor de Océ-Weerd wordt er gelukkig van afgezien in Vierwaarden-kader een locatie voor waterrecreatie te ontwikkelen. Op deze wijze blijft het Natuurnetwerk hier intact. Meer aandacht is nog nodig voor het lokaliseren van de beoogde ooi-bossen en stroomdalgraslanden, doelstellingen uit de Programmatische Aanpak Grote Wateren.

Dijkversterking Baarlo/Hout-Blerick

We werden door het waterschap geïnformeerd over de beoogde locatie van de compenserende woningen ten westen van onze Tangkoel, en het beoogde dijktracé hier. In de context van het plan Laarbroek als geheel ligt een verbetering van de natuurwaarden in deze streek in het verschiet. Wij hebben intensief inbreng geleverd, in goede afstemming met de dorpsraad van Hout-Blerick. Hierdoor hebben we mee richting kunnen geven om nieuwe natuur te realiseren in het verlengde van de Tangkoel en is een kansloze kwelgeul van de kaart verdwenen.

Water in balans

Het waterschap benadert ons op allerlei manieren om mee te helpen water te bergen in het Heuvelland. Daarbij blijkt regelmatig dat men het probleem niet aanpakt bij de bron [vaak afstroming vanaf akkers op de plateau's] maar vuil water

kwijt wil in de natuur. Onze pleidooien voor op natuur gebaseerde oplossingen op systeemniveau [Natuurkracht] blijken nog niet overal geland. In een op ons verzoek gevoerd overleg met de dijkgraaf en de nieuwe directie van het waterschap is dit toegelicht, en uitgelegd hoe wij wel constructief kunnen bijdragen. Dit krijgt op projectniveau een vervolg.

Niet-stedelijke Maasplassen

De gemeente Roermond bracht een gebiedsprofiel uit voor onze gebieden de Oolderplas, de Lus van Linne en Smalbroek. Onze inbreng tijdens de voorbereiding bleek goed verwerkt. Het belang van rust op de Lus, en de bepalende rol van de terreineigenaar bij afwegingen tussen natuur en recreatie zijn goed verwoord.

RUIMTELIJKE ORDENING

Gemeente Venlo

In het College van B&W mochten we een presentatie houden over ons werk. 25% van het door ons beheerde areaal ligt in Venlo, en 18% van de oppervlakte van de gemeente is bij ons in beheer. Dit zorgt voor veel raakvlakken en “dossiers” zoals parkeren Arcen, verplaatsing Jachthaven, camping Maasvallei oost, waterbeheer Spikweien, natuurontwikkeling Lommerbroek en Vreewater, bescherming van [gemeentelijke] monumenten en evenementen als 80 jaar bevrijding op de Groote Heide.

Samen met de Natuur en Milieufederatie Limburg hebben we een zienswijze ingediend op de Omgevingsvisie Venlo. Belangrijk aandachtspunt is de aanpak van het project Keulse Barrière langs de ooststrand van de stad. Wij hebben bepleit het realiseren van de ecologische verbinding tussen de Groote Heide en het Jammerdal hierin als opgave mee te nemen. Het realiseren van meer groen bij de stad zou meer in perspectief geplaatst moeten worden van de in de gemeentelijke omgevingsvisie bepleite “schaalsprong” voor de stad [25.000 inwoners erbij]. Dit vergt een evenwichtige investering in natuur, ook om te voorkomen dat de bestaande natuurgebieden overlopen gaan worden.

Volgend op een besluit van de gemeente Venlo hebben we met de huidige eigenaar van Camping Maasvallei Oost een koopovereenkomst gesloten. Op grond hiervan komt het terrein in ons eigendom zodra de arbeidsmigranten elders een plek hebben gekregen, en wordt de recreatieve bestemming vervangen door natuur. Hiermee keert op termijn de rust weer in dit gebied en krijgt de smalle ecologische verbinding aan de grens bij Arcen verder vorm.

Tijdens een bewonersavond werd een technisch rapport gepresenteerd waaruit blijkt dat als rekening wordt gehouden met alle belemmeringen, er ruimte

zou zijn voor 2-3 windmolens, vlakbij de Ravenvennen. Hiervoor is bij de bevolking van het buurtschap 't Hanik geen draagvlak en ook wij staan zeer kritisch tegen een dergelijke ontwikkeling. De gemeenteraad van Venlo heeft de provincie verzocht het principeverzoek om 3 grote windmolens te bouwen af te wijzen. De provincie [bevoegd gezag] heeft hier nog niet over besloten.

Watertaxi Parkje Oost [Eijsden]

De eigenaar van het nieuwe hotel van Oys presenteerde een plan voor een aanlegsteiger voor een watertaxi in ons Parkje Oost, in de rustige hoek van de Pietersplas. De gemeente Eijsden Margraten omarmde dit initiatief in eerste instantie, hoewel het gebied ons eigendom is, en onderdeel van het beschermde natuurnetwerk. Op uitnodiging van het gemeentebestuur zijn wij in gesprek gegaan met de initiatiefnemer. Daarbij hebben we afspraken gemaakt over wat er wel kan in het gebied en dat elders naar locatie voor een aanlegsteiger zal worden gezocht.

Voormalige Camping Cottesserhoeve

In haar afscheidspeech als directeur van Visit Zuid-Limburg refereerde Anya Niewierrra aan het belang van een mooi landschap voor de toeristische sector en ze waarschuwde expliciet tegen ontwikkelingen als het omzetten van camping Cottesserhoeve naar een luxe

bungalowpark. Wij volgen die ontwikkeling al langer intensief. Op uitnodiging van de gemeenteraad van Vaals hebben we mede namens Natuur en Milieufederatie Limburg en Natuurmonumenten een presentatie gegeven over hoe wij aankijken tegen dit gebied, gelegen in een rijksbeschermd dorpsgezicht en te midden van Natura 2000. De RCE bracht advies uit, het derde, wat het er niet overzichtelijker op maakt. Op ons initiatief is er met de gemeente en projectontwikkelaar overlegd om te zoeken naar een uitkomst die voor iedereen aanvaardbaar zou kunnen zijn. Overname van gronden

door de natuurbeheerders en het tijdelijk vergunnen van de verblijfsaccomodaties zijn daar onderdeel van.

Natuurbrandbeheersing Boshuizerbergen

Op 1 juli werd het natuurbrand-managementplan voor de Boshuizerbergen en Landgoed Geijsteren ondertekend, met de veiligheidsregio, de gemeente en de landgoedeigenaar. In het plan is aandacht voor de beschikbaarheid van bluswater, de toegankelijkheid voor de brandweer en de bescherming van de jeneverbessen.

STEUNPUNT LANDSCHAPSBEHEER

5

Het Steunpunt Landschapsbeheer heeft in 2025 haar positie als spil in het Limburgse vrijwillige landschapsbeheer verder verstevigd. Een belangrijke mijlpaal was het resultaat van de evaluatie uit 2024: de provincie Limburg heeft de grote waarde van het Steunpunt erkend en de subsidie vanaf 2026 structureel verankerd in de provinciale begroting. De initiële opstartsubsidie liep in september 2025 af, maar dankzij een korte overbrugging en deze nieuwe structurele middelen is

de toekomst van het Steunpunt en de ondersteuning van de vele vrijwilligers in het groen voor de lange termijn veiliggesteld.

OPENING SEIZOEN

De officiële start van het landschapsbeheerseizoen vond plaats op 20 september in Sevenum. Gedeputeerde Leon Faassen opende het seizoen in aanwezigheid van 96 vrijwilligers, waaronder de inzenders voor de prijsvraag Limburg Mooier Groen. Het initiatief 'De Groene Meent' uit Eckelrade kwam als winnaar

uit de bus. Zij ontvingen een bedrag van € 5.000, mede mogelijk gemaakt door de Postcode Loterij, dat zij gaan aanwenden voor het beheer van hun dorpsboomgaard.

NATUURWERKDAG

Op zaterdag 1 november vond de 25^e editie van de Natuurwerkdag plaats. In heel Nederland openden eigenaren hun terreinen om het publiek kennis te laten maken met de praktijk van het landschapsbeheer. In Limburg was de belangstelling groot, al zorgde het slechte weer ervoor dat de activiteiten

NAAM CURSUS	AANTAL DEELNEMERS
<i>Praktijkcursus Venray</i>	11
<i>Basiscursus snoeimeester Sibbe</i>	10
<i>Beginnerscursus Onderhoud hoogstamboomgaarden Maastricht [25 dn] en Roermond/Weert [25dn]</i>	50
<i>2 x Leifruit snoeien</i>	15
<i>Entdag</i>	21
<i>Troubleshoot boomgaard Meersekamp</i>	10
<i>Hoogstamsnoeien voor studenten Yuverta</i>	24
<i>Instructies Schinnen, Sibbe, Vilt, Valkenburg, Reuver, Brunssum, Mechelen, Maasgouw</i>	110
<i>Plannen en planten van hoogstamboomgaarden</i>	20
<i>Hakhout theorie en praktijk Venlo</i>	8
<i>Fondsenplein provincie Limburg stand en twee workshops</i>	20
<i>Heggenflechten Arcen</i>	20
<i>Motorkettingzaag, NKC-cursus</i>	18
<i>5x Zeisinstructie</i>	29
<i>Toolbox motorkettingzaag</i>	15
<i>Twee workshops Samenwerken in landschapsbeheer voor ledendag Natuurrijk Limburg</i>	60
TOTAAL	295

op vijf van de 38 locaties moesten worden afgelast en het aantal deelnemers iets lager uitviel dan gehoopt. Desondanks staken ruim 700 enthousiaste vrijwilligers de handen uit de mouwen op 33 verschillende locaties in de provincie. De provinciale activiteit werd in Roermond geopend door gedeputeerde Elianne Demolli-Schneiders, die samen met een groep onverschrokken scouts in de regen aan de slag ging.

CURSUSSEN

Het overdragen van kennis en het aanleren van vaardigheden zijn kerntaken van het Steunpunt. Door middel van cursussen en instructies leiden we vrijwilligers op en bevorderen we de onderlinge contacten tussen vrijwilligers, landschapseigenaren en het

Steunpunt. In 2025 namen in totaal 295 personen deel aan ons gevarieerde aanbod. De eerste 10 hoogstam-snoeimeesters ronden succesvol hun opleiding af en ontvingen hun getuigschrift.

VAKANTIEWERKKAMPEN

In de zomer van 2025 vonden zes vakantiewerkkampen plaats, waaraan in totaal 127 personen deelnamen. Twee kampen waren specifiek gericht op het snoeien van hoogstamfruit, waarbij de snoeimeester voor de begeleiding zorgde. De overige vier kampen werden bevolkt door internationale jongeren die, onder deskundige begeleiding van lokale vrijwilligers, belangrijke herstelwerkzaamheden

uitvoerden langs het tracé van de Miljoenenlijn en op Landgoed Vaeshartelt.

GROENE BONDGENOTEN

Binnen het landelijke project 'Groene Bondgenoten' werkt het Steunpunt samen met de Vogelbescherming, de NMFL, IVN, SoortenNL en LandschappenNL om de lokale samenwerking tussen vrijwilligers te versterken. Dit jaar resulteerde dit onder meer in een actieve aanwezigheid op het BuurtBoosterFestival en de organisatie van een specifieke bijscholing voor vrijwilligers.

KINDEREN VAN HET LANDSCHAP

Hoewel educatieve werkdagen officieel geen deel uitmaken van de provinciale opdracht, beschouwen we dit als een cruciale investering in de toekomst. Met steun van de Postcode Loterij is daarom een start gemaakt met het project

'Kinderen van het landschap'. Dit initiatief komt voort uit de grote vraag van scholen, vrijwilligers en gemeenten om de traditie van werkdagen in de natuur te herstellen. Het doel is om basisschoolkinderen via lokale vrijwilligersnetwerken een authentieke ervaring in het landschap te bieden. We streven ernaar om binnen drie jaar structurele financiering voor dit programma te vinden.

MEETNET LANDSCHAPSELEMENTEN

Als onderdeel van de landelijke Monitor Landschap inventariseren vrijwilligers in heel Nederland de aanwezigheid en de kwaliteit van landschapselementen. Voor de zestien aangewezen telplots in Limburg zijn 27 vrijwilligers actief. De voortgang is voorspoedig: voor dertien gebieden is de nulmeting inmiddels afgerond, terwijl twee metingen in uit-

Roeland Kockelkoren MEDEWERKER STEUNPUNT LANDSCHAPSBEHEER

Ik ben vooral trots dat mijn carrièreswitch van primair onderwijs naar natuurbeheer zo geslaagd is en dat ik beide werelden kan verbinden in het project Kinderen van het landschap. Mijn 25 jaar onderwijservaring kan ik blijven inzetten, nu gecombineerd met mijn groeiende kennis van ecologie. Sinds juni ging ik al met zeven scholen de natuur in en werkten ruim 250 leerlingen actief mee. De lijst van enthousiaste scholen, vrijwilligers en gemeenten blijft groeien. Ik kijk vol verwachting naar wat volgt.

voering zijn en één laatste plot nog moet worden opgestart.

ADVISERING REGELING AANLEG LANDSCHAPSELEMENTEN

Het Steunpunt vervult een belangrijke adviesrol bij de uitvoering van de Provinciale subsidie landschapselementen 2025. In het afgelopen jaar hebben we 35 adviesaanvragen in

behandeling genomen. Uiteindelijk zagen elf initiatiefnemers af van het indienen van een aanvraag. Na ondersteuning in de planfase dienden achttien aanvragers een subsidieverzoek in dat positief werd beschikt, zes adviezen waren eind december 2025 nog in behandeling. Hiermee hebben we alle geïnteresseerden die zich meldden van deskundig advies kunnen voorzien.

STAGE

We bieden graag ruimte aan de vakmensen van de toekomst. De eerste mbo-stagiair van Yuverta bij het Steunpunt heeft een waardevolle bijdrage geleverd door een gedetailleerd herstelplan op te stellen en voor te bereiden voor de collectieboomgaard op Landgoed Vaalsbroek.

OVERLEG EN ADVIES

Een effectief Steunpunt kan niet zonder een sterk netwerk. We overleggen daarom structureel met collega's uit andere provincies, beleidsmedewerkers van Limburgse gemeenten en coördinatoren van andere groene organisaties. Daarnaast vindt erop ad-hoc- of projectbasis intensief overleg plaats met diverse partners, zoals de Maashegengemeenten, Vleermuis-klachtenafhandeling, VOBULA, Miljoenenlijn, SIW internationale vrijwilligersprojecten, Yuverta, Pomologisch Genootschap Limburg, Zorgboerderij Corisberg, Daelzicht, Stichting BeBa, Paters Camilianen Roermond.

De structuur van Het Limburgs Landschap bestaat uit Stichting het Limburgs Landschap en Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. Medewerkers staan op de loonlijst van Stichting het Limburgs Landschap.

6.1

BESTUUR EN TOEZICHT

[GOVERNANCE, JURIDISCHE STRUCTUUR EN
BEZOLDIGINGSBELEID]

De raad van toezicht is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken, waaronder het door de directeur-bestuurder gevoerde beheer en beleid, de realisatie van de doelstellingen, het naleven van wet- en regelgeving en de doelmatigheid en integriteit van de organisatie. In zijn taken wordt de directeur-bestuurder ondersteund en geadviseerd door twee specialistische organen: de beheercommissie en de erfgoedcommissie.

Voor de inschaling van de directeur en medewerkers wordt gebruik gemaakt van een functie-waarderingssysteem afgestemd op de beloningsstructuur zoals vastgesteld in de Raam cao Bos & Natuur, onderdeel De Landschappen. De raad van toezicht heeft de hoogte van de directiebeloning en andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. De directeur is ingeschaald in schaal 12 van deze cao. De medewerkers van Kasteeltuinen Arcen vallen onder de cao-dagrecreatie en de daarbij behorende salaristabellen.

6.2

PERSONEEL

Op het hoofdkantoor in Lomm heeft per 1 juli een kleine reorganisatie plaatsgevonden, waarbij twee afdelingen qua naam en samenstelling zijn gewijzigd: de afdelingen Natuur en Erfgoed. Bij de afdeling communicatie hebben we begin 2025 afscheid genomen van onze collega Lia Oosterwijk en per 1 november hebben we fondsenwerver Wanda Borter aangenomen. Vanaf september 2025 hebben we de HR-taken uitbesteed. Bij het Steunpunt Landschapsbeheer is versterking gekomen met Roeland Kockelkoren om met name met het project Kinderen van het landschap aan de slag te gaan.

In district Zuid hebben we het gehele jaar interim-districtsbeheerder Sietze van der Linden gehad. In district Midden is Roos van Zon begonnen als dual student, waarbij ze vier dagen per week voor ons werkzaam is. In district Noord zijn er ten opzichte van 2024 geen wijzigingen geweest. Het vinden van tijdelijk [horeca]

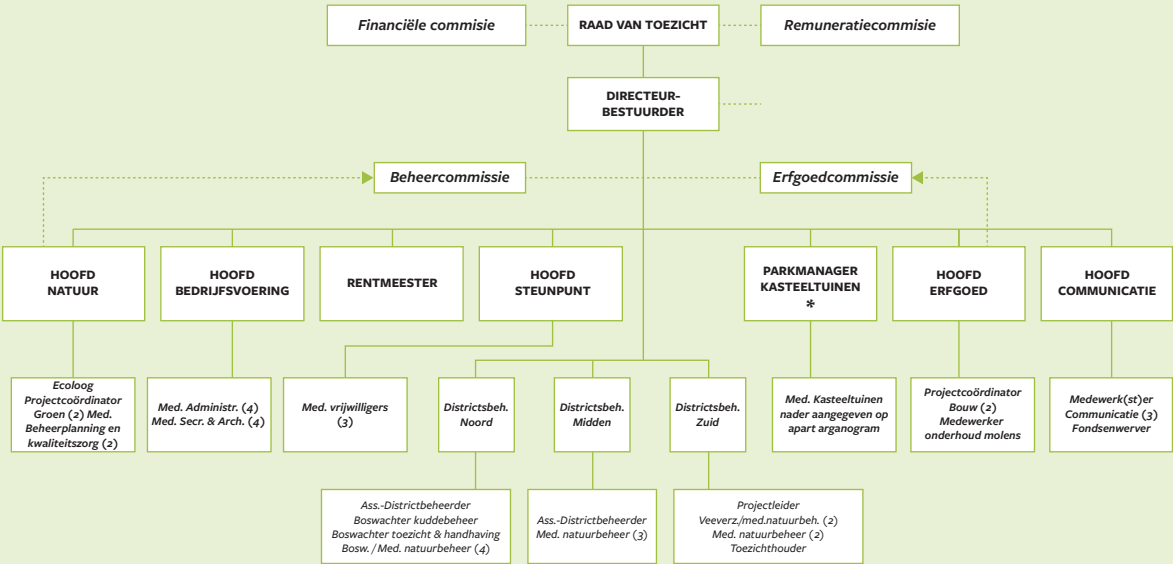
personeel voor de Kasteeltuinen blijft een uitdaging. Toch is het gelukt om een goed seizoen te draaien met aanvulling van inhuur. In 2025 hebben we een hovenier en een medewerker communicatie aangesteld. Verder zijn er bij de Kasteeltuinen de gebruikelijke personeelswisselingen geweest, met name bij de horeca en het entreeteam.

Gemiddeld over het jaar waren er 76,4 fte werkzaam bij de stichting, waarvan 34,8 fte betrekking hebben op de Kasteeltuinen. De afname komt door het invullen van een vacature via inhuur van een interim-districtsbeheerder en het wegvallen van een langdurig zieke, waarbij in 2024 de formatie tijdelijk was uitgebreid. Het ziekteverzuim is in 2025 gedaald naar 3,9%, terwijl dit in 2024 nog 8,4% was. Helaas hadden we ook in 2025 te maken met langdurig zieken; hun re-integratie is momenteel gaande. De structuur binnen de organisatie wordt in de organogrammen weergegeven.

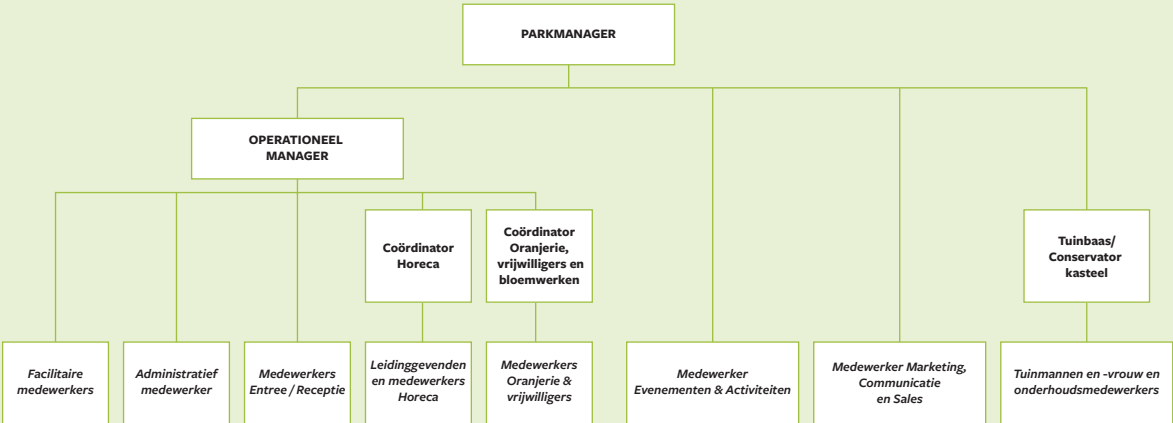
DE STRUCTUUR BINNEN DE ORGANISATIE WORDEN MIDDELS DE ORGANOGRAMMEN WEERGEGEVEN.

Organogram
Stichting het Limburgs Landschap
per 31-12-2025

* Detail organogram
Kasteeltuinen Arcen
tijdens het seizoen

6.3 INTEGRITEIT

Binnen de stichting beschikken we over een integriteitsverklaring voor bestuurders en toezichthouders, die door alle verantwoordelijken is ondertekend. Daarnaast wordt aan alle medewerkers en vrijwilligers een interne gedragscode verstrekt waarin essentiële zaken zijn vastgelegd, zoals onze kernwaarden, de omgang met elkaar en met bedrijfsmiddelen, het voorkomen van belangenverstrengeling en de procedures bij problemen. Voor externe relaties is er op onze website een meldpunt integriteit beschikbaar en wordt de klokkenluidersregeling vermeld.

Naar aanleiding van de meldingen in 2024 en de herhaling van eerdere signalen uit 2023, die betrekking hadden op roddelen en de bejegening door een leidinggevende, heeft begin 2025 een gesprek plaatsgevonden met de vertrouwenspersoon. Mede op diens advies is besloten om een vitaliteitsscan onder de medewerkers uit te voeren om zo meer grip te krijgen op wat er leeft. De bevindingen uit deze scan zullen in 2026 verder worden opgepakt. In het verslagjaar 2025 is er bij de vertrouwenspersoon één melding binnengekomen waarbij sprake was van pesten.

6.4 ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad [or] vergaderde in het verslagjaar zes keer. Dit betrof twee overlegvergaderingen met de directeur-bestuurder in zijn rol als WOR-bestuurder en het hoofd bedrijfsvoering, en vier reguliere or-vergaderingen. Net zoals voorgaande jaren hielden we in 2025 alle reguliere vergaderingen op locatie: eerst op het kantoor in Lomm, waar de voorzitter van de raad van toezicht, Herm Lamers, aanschoof. Vervolgens hebben we vergaderd bij werkschuur Noord, werkschuur Zuid en tenslotte bij werkschuur Midden. De eerstvolgende vergadering zal plaatsvinden bij Kasteeltuinen Arcen.

Een belangrijk speerpunt in het verslagjaar was de actieve betrokkenheid bij de totstandkoming van het nieuwe Meerjarenplan 2026-2030. In een extra vergadering heeft de or hierover uitgebreid meegedacht. Zoals gebruikelijk heeft de or samen met de WOR-bestuurder kritisch naar de begrotingen en de jaarrekeningen gekeken. De situatie in district Zuid heeft de aandacht gehouden en de or vindt het positief dat er met Hoeve Cultura een nieuwe werklocatie is gevonden voor team Zuid. Verder heeft de or akkoord

gegeven op het uitvoeren van een online vitaliteitsscan voor alle medewerkers; we kijken er naar uit wat er met de resultaten gedaan zal worden. Tenslotte zijn we verheugd dat door de organisatie is besloten om personeelszaken [HR] met meer externe ondersteuning in te richten. De verplichte ADV-dagen voor het nieuwe jaar zijn weer vastgesteld.

In 2025 hebben er ook or-verkiezingen plaatsgevonden. We hebben afscheid genomen van twee or-collega's en twee nieuwe leden mogen verwelkomen. De or bestaat de komende vier jaar uit: Mark Rovers [voorzitter], Norman van Schijndel [vicevoorzitter], Martine Evenhuis [secretaris], Bart van de Ven [penningmeester], en voor de derde termijn Ramon Berkers en Twan Versteegen.

6.5

RISICOPARAGRAAF

Het Limburgs Landschap besteedt gestructureerd aandacht aan risico's die zich door onze diverse activiteiten op verschillende vlakken kunnen voordoen. Jaarlijks bespreken we binnen de verschillende organisatieonderdelen de belangrijkste risico's en de maatregelen om deze te beperken. Het verslag hiervan wordt behandeld in de raad van toezicht [na voorbereiding in de Financiële Commissie], waarbij het stimuleren van risicobewustzijn binnen de organisatie centraal staat.

VERZEKERINGEN

Een goede verzekering is een hoeksteen in ons risicomanagement, aangezien niet alle risico's volledig te vermijden zijn. Voor de verzekeringsportefeuille werken we nauw samen met de andere provinciale landschappen. Premiebeheersing door het voorkomen van schades is hierbij van groot belang; we voeren hierover dan ook regelmatig overleg met onze tussenpersoon. De Financiële Commissie van de raad van toezicht bespreekt jaarlijks de ontwikkelingen binnen onze portefeuille.

LANDELIJK OVERHEIDSBELEID

Diverse risico's vloeien voort uit beleidskeuzes van de landelijke

overheid. Het beïnvloeden van dit beleid is voor een provinciaal opererende stichting uitdagend en vereist een sterke samenwerking. Onze koepelorganisatie LandschappenNL speelt hierin een cruciale rol. Daarnaast zijn we aangesloten bij de branchevereniging VBNE, de Federatie Instandhouding Monumenten, Goede Doelen Nederland en de Nationale Monumenten Organisatie.

FINANCIERING STEUNPUNT LANDSCHAPSBEHEER

Een specifiek risico waaraan we in het verslagjaar veel aandacht hebben besteed, is de financiering van het Steunpunt Landschapsbeheer. Dit Steunpunt is van groot belang als structurele faciliteit voor de ondersteuning van vrijwilligers in het groen, maar de financiering was voorheen incidenteel van aard. In 2025 is het gelukt om de provinciale bijdrage aan het Steunpunt structureel te borgen in de provinciale begroting.

VEILIGHEID KASTEELTUINEN ARCE

Naar aanleiding van een eerdere risico-inventarisatie is voor de Kasteeltuinen een periodiek veiligheidsoverleg ingesteld, bestaande uit de directeur, de

parkmanager, de operationeel manager en het hoofd tuinen. Dit overleg borgt dat we, ook als de dagelijkse operatie veel energie vergt, regelmatig bij dit onderwerp stilstaan. In 2025 is er drie keer overlegd. Dit heeft onder meer geleid tot de inzet van een tweede daghoofd op piekdagen, het sneller wegnemen van oorzaken van valrisico's en de realisatie van noodverlichting bij Enchanted Gardens. Voor de toekomst is er de wens om jaarlijks een ontruimingsoefening te houden met medewerkers en vrijwilligers.

ROBUUSTE ORGANISATIE

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er ook risico's zijn die moeilijk tot niet te beperken zijn. Risico's horen bij het leven en dus ook bij een organisatie als Het Limburgs Landschap. Een robuuste organisatie is daarom van essentieel belang, waarbij het aanhouden van voldoende financiële reserves onmisbaar blijft om tegenvallers op te kunnen vangen.

BIJLAGEN

7.1

LEDEN RAAD VAN TOEZICHT

SAMENSTELLING EIND 2024	
<i>H.H.B. Lamers</i>	<i>Voorzitter</i>
<i>E.W.G. van den Broek</i>	<i>Vice-voorzitter</i>
<i>P.J.H.M. Visée</i>	
<i>R.E. Claessen</i>	
<i>J.H. Heijnen</i>	
<i>H.L.H.M. Darley</i>	
<i>A. Wetterhahn</i>	

7.2

[NEVEN]FUNCTIES LEDEN RAAD VAN TOEZICHT EN DIRECTIE

<i>Herm Lamers</i>	<i>Rechter plv. rechtbank Limburg</i>
	<i>Voorzitter van het College van Beroep voor de examens van Zuyd Hogeschool</i>
	<i>Voorzitter Raad van Commissarissen woningcorporatie Vanhier Wonen</i>
	<i>Lid raad van toezicht LandschappenNL</i>
<i>Tessa van den Broek</i>	<i>Eigenaar van Etenesh (Interim) Management, ABC</i>
<i>Pascal Visée</i>	<i>Non-executive Board member Ketel One Worldwide BV</i>
	<i>Lid Monitoring Commissie Code Pensioenfondsen</i>
	<i>Lid Raad van Commissarissen Bols</i>
	<i>Lid Raad van Commissarissen van KPMG NL</i>
	<i>Non-executive bestuurslid Nolet Holding BV</i>
<i>Hans Heijnen</i>	<i>Lid zoogdierwerkgroep Midden-Limburg IVN Roermond</i>
	<i>Vrijwilliger bij Het Limburgs Landschap als drone foto/videograaf</i>
	<i>Secretaris / websitebeheerder van Groen Grensland</i>
<i>Ruud Claessen</i>	<i>Head of Public Affairs Global Country Management & Footprint bij ASML</i>
	<i>Eigenaar van Morrison Ledger Crown B.V.</i>
	<i>Lid Raad van Bestuur Theodora N.V.</i>
<i>Hedwig Darley</i>	<i>Adviseur / Toezichthouder HDIM</i>
	<i>Extern PhD candidate Maastricht University / FHML / SHE</i>
	<i>Lid raad van toezicht Schrittmacher – Step by Step</i>
	<i>Lid bestuur Rotary Maastricht-Geuldal</i>
	<i>Voorzitter bestuur Conservatorium Maastricht Foundation</i>
<i>Anita Wetterhahn-Reijnen</i>	<i>Mede-eigenaar, bestuurder Patinaxx Venray</i>
	<i>Commissaris bij Spar holding Waalwijk</i>
	<i>Commissaris bij veiling ZON Grubbenvorst</i>
	<i>Bestuurder Cultura Venray</i>
<i>Wilfred Alblas, directeur-bestuurder</i>	<i>Lid van algemeen bestuur van Stichting Faunabeheereenheid Limburg</i>
	<i>Vertrouwenspersoon bij Omnivereniging Arcen</i>

7.4

ORGANISATIE PER 31-12-2025

Directeur-bestuurder	W.F.G. Alblas
Rentmeester	L.J.J. Daamen

COMMUNICATIE

Hoofd Communicatie	L. Hendrikx
Medewerker communicatie	H.W.G. Heijligers
Medewerkster communicatie	R. Coenen
Medewerkster communicatie	J. Derksen
Medewerkster fondsenwerving	W. Borter

NATUUR

Hoofd Natuur	D.B. Bouten
Medewerker beleidsondersteuning en ecologie	A.H. Ovaa
Medewerker projectleider natuur	J.H. Leunissen
Medewerker projectleider natuur	D. Thomassen-Jaspers
Medewerker beheerplanning en kwaliteitszorg	H. Bussink
Medewerker beleidsondersteuning en ecologie	C.A.M. van Seggelen

ERFGOED

Hoofd Erfgoed	G.C. Meijer
Medewerker projectleider erfgoed	M. Rovers
Medewerker projectleider erfgoed	C.W.O. Christoffel
Medewerker participatie molens, Hoogcruts en Bleijenbeek	R.H.M. Gerats
Medewerker onderhoud molens	F.T.M. Reubsaet

BEDRIJFSVOERING

Hoofd bedrijfsvoering	C.M. Beijer-Hermesen
Medewerkster bedrijfsvoering	A.L. Bos-Pauwels
Medewerkster bedrijfsvoering	C.M.P.M. Bloemen-Maes
Medewerkster bedrijfsvoering	M. Evenhuis
Medewerker bedrijfsvoering	G.J.A.M. Boekholt

BEDRIJFSVOERING [vervolg]

<i>Medewerkster bedrijfsvoering / archief</i>	<i>F.H.W. Hovens</i>
<i>Secretaresse</i>	<i>M.J.J.M. Clabbers-Seuren</i>
<i>Medewerkster secretariaat / archief</i>	<i>W.H.W. Schreven</i>
<i>Medewerkster secretariaat</i>	<i>E.M. van der Beele</i>

STEUNPUNT LANDSCHAPSBEHEER

<i>Hoofd Steunpunt</i>	<i>J.P. Kluskens</i>
<i>Medewerker vrijwillig landschapsbeheer</i>	<i>C. Larosch</i>
<i>Medewerker vrijwillig landschapsbeheer</i>	<i>D.G.A.M. Rechmann</i>
<i>Medewerker vrijwillig landschapsbeheer</i>	<i>R. Kockelkoren</i>

BUITENDIENST**Regio noord:**

<i>Districtsbeheerder</i>	<i>M.I.J.T. van Roosmalen</i>
<i>Assistent-districtsbeheerder</i>	<i>S.J.A.M. de Kort</i>
<i>Boswachter kuddebeheer</i>	<i>A.L.H.M. Poels</i>
<i>Boswachter toezicht & handhaving</i>	<i>R.W.C.J. Berkers</i>
<i>Boswachter natuurbeheer</i>	<i>T. Remmerswaal</i>
<i>Boswachter natuurbeheer</i>	<i>B.H.A.C. Bukkems</i>
<i>Medewerker natuurbeheer</i>	<i>J.H.Th. de Kievit</i>
<i>Medewerker natuurbeheer</i>	<i>M.H.O.M. Vink</i>

Regio midden:

<i>Districtsbeheerder</i>	<i>G.J. Berends</i>
<i>Assistent-districtsbeheerder</i>	<i>F.G.M. Ewalds</i>
<i>Medewerker natuurbeheer</i>	<i>L.A.J. Kuijpers</i>
<i>Boswachter / toezichthouder</i>	<i>B. van de Ven</i>
<i>Medewerker natuurbeheer [student]</i>	<i>R.M. van Zon</i>

Regio zuid:

<i>Districtsbeheerder [interim]</i>	<i>S. van der Linden</i>
<i>Projectleider</i>	<i>G.A.M.J. Hambeukers</i>
<i>Veeverzorger / medewerker natuurbeheer</i>	<i>F.W.J. Kroonen</i>

BUITENDIENST [vervolg]

<i>Toezichthouder/BOA</i>	<i>J.J.P.M. Burema</i>
<i>Medewerker natuurbeheer / boswachter</i>	<i>G.J.B.M. Ketelaars</i>
<i>Medewerker natuurbeheer</i>	<i>B.A.M. Janssen</i>
<i>Medewerker natuurbeheer</i>	<i>F. Bindels</i>

KASTEELTUINEN ARCEN

<i>Parkmanager</i>	<i>R.G.M. Rambags</i>
<i>Operationeel manager</i>	<i>N.P.W. van Schijndel</i>
<i>Coördinator Oranjerie, vrijwilligers en bloemwerken</i>	<i>C.M.P. Rijnen-Peeters</i>
<i>Coördinator sales</i>	<i>N.E. Freund</i>
<i>Medewerkster sales</i>	<i>L.D.C. Hegger</i>
<i>Medewerkster marketing & communicatie</i>	<i>L.A.E. Geelen</i>
<i>Medewerkster marketing & communicatie</i>	<i>E.J.A. Hermans</i>
<i>Medewerker marketing & communicatie</i>	<i>N.G.A. Jacobs</i>
<i>Medewerkster evenementen & activiteiten</i>	<i>L.M.J.H. Reintjes</i>
<i>Coördinator Horeca</i>	<i>C. Freund</i>
<i>Locatiehoofd horeca</i>	<i>S. Freund</i>
<i>Locatiehoofd horeca</i>	<i>M.M. Fouarge-Bol</i>
<i>Assistent locatiehoofd horeca</i>	<i>F. Bol</i>
<i>Facilitair medewerkster</i>	<i>R.T.C. Roth</i>
<i>Tuinbaas / Conservator kasteel</i>	<i>B. Bakker</i>
<i>Medewerker onderhoud, installaties & facilitair</i>	<i>E.H.G. Timmermans</i>
<i>Voorman tuinen west</i>	<i>A.J.M. Jakobs</i>
<i>Voorman tuinen oost</i>	<i>R.C.J.G. Vousten</i>
<i>Tuinman</i>	<i>P.M.M.G. Hermans</i>
<i>Tuinman</i>	<i>R.J.E.M. van der Zanden</i>
<i>Tuinman</i>	<i>A.J.H. Versteegen</i>
<i>Tuinman</i>	<i>R.H.A. Bergsma</i>
<i>Tuinman</i>	<i>C.P.G. Karels</i>
<i>Tuinvrouw</i>	<i>C.A.J.M. Heesen</i>
<i>Tuinman</i>	<i>L.P.G. Thijssen</i>

7.4

COMMISSIES PER 31-12-2025

BEHEERCOMMISSIE	
H. Tolkamp	voorzitter
C. van Seggelen	secretaris
L. van den Berg	
A. van den Burg	
R. Geraeds	
J. Jansen	
H. Kossen	
L. Lamers	
R. Loeb	
J. den Ouden	
U. Prins	
I. Raemakers	
J. Roelofs	
B. van der Weijden	

ERFGOEDCOMMISSIE	
G. van der Varst	Voorzitter
G.C. Meijer	Secretaris
R. Brouwers	
M.P.C.P. Paulissen	
J.A.M. Roymans	
J.L.M. van Susante	
P. Verhoeff	
E.W.G. van den Broek	Agenda lid
A. van Hees	Agenda lid
R.E. Claessen	Agenda lid

ONDERNEMINGSRAAD

<i>Mark Rovers</i>	<i>voorzitter</i>
<i>Martine Evenhuis</i>	<i>secretaris</i>
<i>Bart van de Ven</i>	<i>penningmeester</i>
<i>Norman van Schijndel</i>	<i>vice-voorzitter</i>
<i>Ramon Berkers</i>	
<i>Twan Versteegen</i>	

REDACTIE KWARTAALBLAD

<i>W.F.G. Alblas</i>	<i>voorzitter</i>
<i>H.W.G. Heijligers</i>	<i>eindredacteur</i>
<i>L. Hendrikx</i>	
<i>C.A.M. van Seggelen</i>	
<i>A.A.F.M. Urlings</i>	

7.5

STICHTING ROBUR, BEDRIJVEN VOOR HET LIMBURGS LANDSCHAP

Stichting Robur is de bedrijvenstichting van Het Limburgs Landschap. Dit netwerk van bedrijven ondersteunt de natuur en het erfgoed in Limburg door bij te dragen aan concrete en herkenbare projecten die niet, of niet geheel, uit de reguliere exploitatierekening van de stichting worden gefinancierd. Tevens verricht zij alle verdere handelingen die in de ruimste zin met dit doel verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Robur telde op 31 december 2025 in totaal 104 leden. In het verslagjaar droeg de stichting onder andere bij aan de restauratie van de Beijlshof bij Heythuysen en een aankoop bij het Weerterbos. Daarnaast is de tv-serie *Natuur en Zo* mede mogelijk gemaakt door Stichting Robur.

Jaarlijks komen de Robur-leden samen op de Robur-dag. In 2025 vond deze plaats op Hoeve Nieuw Ehrenstein, waar de deelnemers

werden getrakteerd op een rondleiding door dit rijksmonument en de omliggende Anstelvallei.

De stichting 'Stichting Robur - bedrijven voor Het Limburgs Landschap' is statutair gevestigd te Venlo en houdt kantoor in de Kloosterhof, Rijksstraatweg 1 te Lomm.

SAMENSTELLING BESTUUR STICHTING ROBUR PER 31-12-2025

J. Stoop	voorzitter
W.L.H. van Laarhoven	secretaris – penningmeester
E. Keijsers	
B. Wijbenga	
E. Titulaer	

7.6

SPECIFICATIE NATUURTERREINEN

REGIO NOORD <i>in hectaren</i>	Eigendom	In Beheer	In erfpacht	Totaal
Aschbroek				0
Bleijenbeek			2,9870	2,9870
Boshuizer Bergen - Landgoed Geysteren	238,8477	0,1055		238,9532
Bosserheide	120,3120			120,3120
De Hamert - Stalberg - Roobeek	1108,9487			1108,9487
Dorperheide - Walbeckerheide	262,9893			262,9893
Dubbroek - Blericksche bergen	166,3524			166,3524
Eckeltse Bergen - Bergerhei - Ottenskamp	358,2244			358,2244
Gennepse Hei	53,1574			53,1574
Groote Heide	81,7959		192,9230	274,7189
Heezeland	10,4453			10,4453
Heuloërbroek - Heukelomse beek	179,8796			179,8796
Hoogwatergeul Lomm	24,7104			24,7104
Hoogzand				0
In de Horsten	1,0952			1,0952
Kaldenbroek - Siebersbeek - Houthuizer M	112,7853			112,7853
Kasteel Arcen - Barbaras Weerd	499,6480			499,6480
Langhout	44,5833			44,5833
Molenberg	0,7730			0,7730
Omgeving Siebengewald	2,5280			2,5280
Onderste Bovenste Molen - Jammerdal	79,3541	8,2272		87,5813
Ravenvennen - Vreewater	527,4949	0,3427		527,8376
Reulsberg	0,0600			0,0600
Rivierpark Blerick Baarlo	40,1024	0,5935		40,6959
Rivierpark Venlo Tegelen	13,6948			13,6948
Rivierpark Venlo Velden	46,8008	4,1695		50,9703
Rode Hoek	203,6902	6,2954		209,9856
Schoorveld	0,7520			0,7520
Sevenum Steegberg				0
Winkel				0
Zwart Water - de Weerd	393,7274			393,7274
TOTAAL NOORD-LIMBURG	4572,7525	19,7338	195,9100	4788,3963

REGIO MIDDEN <i>in hectaren</i>	Eigendom	In Beheer	In erfpacht	Totaal
Aalsbeek	0,9285			0,9285
Aerwinkel / op de Borg / Vlootbeek	23,5964	1,7730		25,3694
Anna Beemd / Slaag / Polderveld	99,4109			99,4109
Beesels Broek	54,2151	4,4509		58,6660
Beylshof	81,0557			81,0557
Exaten - Haelense beekdal	232,6594			232,6594
Grathemer Molen	0,1697	0,523		0,2220
Haelensch Broek	5,8015			5,8015
Kesselse Bergen	5,4744			5,4744
Linnerheide	146,8598			146,8598
Linnerweerd	28,5070	26,1579		54,6649
Neerbeekdal	0,8965			0,8965
Nieuw Tergouwen	0,1515			0,1515
Oolderveld - Isabellelegreend - Ooldergree	252,9960	2,2070		255,2030
Ophovense Zandberg	50,4375			50,4375
Osen - Overlaat van Linne	177,2760			177,2760
Roeventer Peel	47,8322			47,8322
Rozendaal - Marissen - Schrevenhof - Hee	407,9534	0,1525		408,1059
Sarsven en Banen - Schoorkuilen	289,4670			289,4670
Schelkensbeek	9,7229	0,5335		10,2564
Smalbroek Zuidplas	168,1695			168,1695
Spaanse Bos	21,6110			21,6110
Sweeltje - Munningsbos	119,3147	0,7130		120,0277
Turfkoelen - omgeving Paarlo	7,8810			7,8810
Tuspeel	28,1305			28,1305
Weerterbos - Hugterbroek	847,7234	8,6567		856,3801
Wellenstein	48,6220			48,6220
TOTAAL MIDDEN-LIMBURG	3156,8635	44,6968		3201,5603

REGIO ZUID <i>in hectaren</i>	Eigendom	In Beheer	In erfpacht	Totaal
Anstelvallei	86,0982			86,0982
Bemelerberg - Schiepersberg - groeven	274,3016			274,3016
Bergse Heide - Ingendael	177,6812	13,2796		190,9608
Cottessen - Bellet	87,1900			87,1900
De Dellen - Meerssenerbroek - Curfsgroev	164,1154	23,4251		187,5405
De Rüscher - Rüschergroeve				0
Eijsder Beemden	51,1826			51,1826
Gerendalsbos				0
Gronsveld	3,1485			3,1485
Harles, Holset, Lemiers / Volmolen Vaals	16,7320			16,7320
Hoog Cruts	0,9729			0,9729
Janssen molen	0,1018	0,2587		0,3605
Kasteel Elsloo	14,8635			14,8635
Kasteel Goedenraad - Eyserbos - Bulkemsb	90,2826			90,2826
Kasteel Neercanne - Millenniumbos	59,3428			59,3428
Kleine Weerd	2,5490	7,7385		10,2875
Klingeberg	10,2352			10,2352
Landgoederenzone Maastricht - Mariënwaard	11,0837			11,0837
Limbrichterbosch	0,7950			0,7950
Oude Pastorie Beek	1,5780			1,5780
Pietersplas	140,6387	0,6744		14,13131
Platiel Mesch - Mescher plukbos	8,6790			8,6790
Platsbeek	0,1420			0,1420
Platte Bosch				0
Ruïne Stein	12,8062			12,8062
Schinveldse Bossen		0,1530		0,1530
Standerdmolen Urmond	0,0604			0,0604
Van Tienhovenmolen				0
Vrouwenbosch	12,9961			12,9961
Wittermer Molen	35,4824			35,4824
Wolfhagerbos				0
TOTAAL ZUID-LIMBURG	1263,0588	45,5293		1308,5881
TOTALE OPPERVLAKTE SLL IN HA.	8.992,67	109,96	195,91	9.298,54

- Natuurgebied
- Natuurgebied met gebouw
- Gebouw

1	Molenberg	48	Landgoed Rozendaal
2	Gennepse Heide		Schrevenhof – Koningshof – Heerenhof
3	Bleijenbeek	49	Het Sweeltje
4	Eckeltse Bergen	50	Reigersbroek
5	Heukelomse Beek	51	Historische tuin Montfort
6	Bosserheide	52	Aerwinkel – Voorsterveld
	Bezoekerscentrum De Maasduinen	53	Marissen
7	Rode Hoek	54	Turfkoelen
8	Landgoed De Hamert	55	Limbrichterbos
9	Dorperheide	56	Standerdmolen Urmond
10	Landgoed Arcen	57	Ruïne Stein
11	Kasteel Arcen en Kasteeltuinen	58	Kasteelpark Elsloo
12	Wijmarsche watermolen		Kasteel Elsloo en Slakmolen
13	Ravenvennen	59	Vrouwenbosch - Spaubekerbos
	Zaadeest		Oude Pastorie
14	Vreewater	60	Janssenmolen Oirsbeek
15	Hoogwaterhuis	61	Mariënwaard
16	Zwart Water	62	Meerssenerbroek
17	Boshuizerbergen	63	De Dellen
18	Kaldenbroek – Siebersbeek	64	Curfsgroeve
	Huys Kaldenbroek	65	Ingendael
19	Houthuizer Molen	66	Bergse Heide – Meertensgroeve
20	Reulsberg	67	Anstelvallei
21	Langhout		Nieuw Ehrenstein en Klarenanstel
22	Dubbrook	68	Hamsterakkers Amby
23	Maascorridor	69	Groeve Blom
24	Groote Heide	70	Bemelerberg
25	Jammerdal	71	Groeve 't Rooth
26	Schoorveld	72	Julianagroeven – Schiepersberg
27	Aalsbeek	73	Akkereservaat Sibbe
28	Kievitsloop	74	Van Tienhovenmolen
29	Weerterbos	75	Wittermer Molen
30	Ophovense Zandberg	76	Eyserbos – Trintelen
31	Roeventerpeel, Schoorkuilen en Kwegt	77	Landgoed Goedenraad
32	Sarsven en De Banen		Kasteel Goedenraad
33	Aan de Bergen	78	Klingelege – Vrouwenheide
34	Spaanse Bos	79	Bulkemsbroek
35	Kesselse Bergen	80	Cannerbos
36	In den Horsten		Château Neercanne
37	Schelkensbeek	81	Kleine Weerd
38	Neerbeekdal	82	Pietersplas
39	Beesels Broek	83	Eijsder Beemden
40	Landgoed Beijlshof	84	Torenmolen Gronsveld
41	Haelens Broek	85	Navagne
42	Haelens Beekdal – Landgoed Exaten	86	Mescher Plukbos
43	Tuspeel	87	Hoogruts
44	Grathemermolen	88	Cottessen
45	Maasplassen		Cottessen 3 en Hoeve Bervesj
46	Linnerheide – Mortelshof	89	Holset – Harles – Lemiers
47	Linnerweerd	90	Frankenhofmolen

7.7

VERANTWOORDINGSVERKLARING STICHTING HET LIMBURGS LANDSCHAP

Stichting het Limburgs Landschap onderschrijft de Code goed bestuur voor goede doelen, en handelt overeenkomstig. In deze verantwoordingsverklaring legt het bestuur verantwoording af over de drie algemeen geldende principes:

1 ONDERSCHIED DE FUNCTIES TOEZICHT HOUDEN, BESTUREN EN UITVOEREN

Het interne toezicht op bestuurlijke en uitvoerende taken vindt bij Het Limburgs Landschap plaats door de raad van toezicht. De raad van toezicht keurt de begroting en de jaarrekening goed, en benoemt de directeur-bestuurder. De raad van toezicht is onbezoldigd. De remuneratiecommissie uit de raad van toezicht houdt jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. De raad van toezicht heeft vastgelegd welke informatie zij verwacht te krijgen van de directeur-bestuurder. Het bestuur wordt uitgeoefend door de directeur-bestuurder, die wordt ondersteund door de collega's op het kantoor in Lomm en de teams van de drie

districten en Kasteeltuinen Arcen. In deze teams vindt onder eindverantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder de uitvoering plaats.

Het bestuur legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening verantwoording af aan donateurs en subsidiegevers. Deze documenten worden beschikbaar gemaakt via de website van Het Limburgs Landschap.

In aansluiting op de statuten zijn reglementen vastgesteld voor de werkwijze van de raad van toezicht, de directeur-bestuurder, de remuneratiecommissie en de financiële commissie. Ook deze staan op de website.

2 OPTIMALISEER DE EFFECTIVITEIT EN EFFICIENCY VAN BESTEDINGEN

In het Meerjarenplan 2026-2030 heeft Het Limburgs Landschap de richtinggevende doelstellingen op de voor haar relevante gebieden vastgelegd. Op basis van dit beleidsplan, de beheerplannen en projectplannen voor terreinen en gebouwen enerzijds en de

meerjarenraming anderzijds wordt jaarlijks de begroting opgesteld. De kwaliteit van ons natuurbeheer is gecertificeerd in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap [SNL]. In 2023 heeft de audit in het kader van deze certificering plaatsgevonden, op grond waarvan het certificaat is verlengd. De SNL-subsidie bedraagt 84% van de landelijk bepaalde standaardkostprijzen, waarvan een continue prikkel uitgaat tot efficiënt werken.

De kwaliteit van het erfgoedbeheer is getoetst door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Raad voor Cultuur. Op grond hiervan is Stichting het Limburgs Landschap aangewezen als Professionele Organisatie voor Monumentenonderhoud [POM]. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed houdt daarop toezicht; in 2025 heeft daarop een audit plaatsgevonden door deze inspectie.

Conform het beleggingsbeleid kan een deel van de beschikbare middelen dat niet als liquide middelen dient te worden aangehouden, worden belegd, tot een maximum van 50% van de totaal beschikbare middelen. De doelstelling is om het vermogen

in reële termen [dat wil zeggen rekening houdend met inflatie] in stand te houden. Beleggen verloopt via een “gematigd defensief” beleggingsmandaat bij ABN Amro, waarbij gekozen is voor een portefeuille met een positieve impact op sociale- en milieudoelen.

3 OPTIMALISEER DE OMGANG MET BELANGHEBBENDEN

Medewerkers van Het Limburgs Landschap staan dagelijks in contact met een zeer grote en diverse groep mensen, organisaties, media en overheden. Iedere doelgroep vraagt zijn eigen benadering. De inhoud, kwaliteit en wijze van de te verstrekken informatie wordt daar voortdurend op afgestemd, waarbij er steeds naar gestreefd wordt de communicatie zodanig in te richten dat de verstrekte informatie relevant, eenduidig en toegankelijk is. Communicatiemiddelen die worden ingezet zijn het kwartaalblad, digitale nieuwsbrieven, de website, het tv-programma Natuur & Zo en sociale media. Met name bij de

uitvoering van projecten is het van belang dat bezoekers uitleg krijgen over het wat en waarom van de werkzaamheden, en bij wie ze terecht kunnen voor informatie. Daartoe worden infobordjes opgehangen. Bij dat alles geldt dat Het Limburgs Landschap goed bereikbaar wil zijn voor vragen, opmerkingen en klachten. Daarvoor zijn we telefonisch goed bereikbaar, worden meldingen die binnenkomen via het algemene e-mailadres goed opgevolgd en reageren we waar nuttig op de reacties die we ontvangen op sociale media. Ook op deze wijze wil Het Limburgs Landschap ‘Mooi Dichtbij’ zijn.

Met meer dan 9.300 hectare natuur in eigendom en onze diverse werkzaamheden en exploitaties ontvangen we jaarlijks ook diverse klachten. Een klacht is een kans op verbetering. Het is ons beleid deze klachten zo snel mogelijk op te pakken en goed bij te houden. Jaarlijks worden de klachten besproken in de interne overleggen. Afgelopen jaar ontvingen we 70 klachten over diverse thema's; een aantal dat vergelijkbaar is met de vorige jaren. Het gaat om diverse aanleidingen zoals

het al dan niet bekeuren van loslopende honden [met name op de Groote Heide], grootschalige ingrepen in het Jammerdal, recreatie bij de diverse Maasplassen, parkeeroverlast bij evenementen van de Kasteeltuinen en het aanbod in de diverse horecapunten daar.

A vertical photograph of a forest landscape with green trees and foliage, positioned on the left side of the page.

FINANCIEEL VERSLAG 2025

**STICHTING
HET LIMBURGS LANDSCHAP**

JAARREKENING GECONSOLIDEERD 2025

Deze Jaarrekening betreft de geconsolideerde jaarrekening van Stichting het Limburgs Landschap, Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. en Stichting Robur.

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Stichting het Limburgs Landschap is keurmerkhoudster van het CBF-Keurmerk [Centraal Bureau Fondsenwerving]. De jaarrekening 2025 is ingericht conform de in de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen [RJ650] opgenomen richtlijnen. Controle van de jaarrekening door de accountant gebeurt conform de CBF-eis. Voor Stichting het Limburgs Landschap is de bepaling uit Titel 9 boek 2 BW [artikel 360 lid 3] niet van toepassing, omdat de daarvoor relevante commerciële baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten onder de grens van 7,5 mln euro blijven. De stichting wordt bestuurd door een directeur-bestuurder, waarop toezicht wordt gehouden door een raad van toezicht. In dit kader stelt de directeur-bestuurder de jaarrekening vast. De directeur-bestuurder legt de jaarrekening ter goedkeuring voor aan de raad van toezicht.

LANDBOUWBEDRIJF LIMBURGS LANDSCHAP

Op 4 april 2016 heeft de Stichting het Limburgs Landschap een landbouwbedrijf opgericht, genaamd Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. Het Landbouwbedrijf is statutair gevestigd in de gemeente Venlo. Bij de oprichting zijn 1.400 aandelen geplaatst die een waarde vertegenwoordigen van € 140.000. De geplaatste aandelen zijn door de oprichter, Stichting het Limburgs Landschap, volgestort. Het Landbouwbedrijf wordt bestuurd door de directeur-bestuurder van Het Limburgs Landschap. Alle niet verpachte akkers en graslanden van de stichting zijn in gebruik gegeven aan de BV. Het beheer inclusief de baten en lasten betreffende de akkers en de grote grazers [runderen en paarden] zijn geheel en het beheer van de niet verpachte graslanden zijn voor een deel in deze BV ondergebracht. De kosten van het rasteren en de kosten van het maaien van de natte graslanden met wetlandtracks zijn voor rekening van de stichting.

STICHTING ROBUR

Het bestuur van de Stichting Robur heeft haar jaarrekening vastgesteld. De jaarrekening van Robur is geconsolideerd in de nu voorliggende jaarrekening en in die hoedanigheid door de accountant gecontroleerd.

DE JAARREKENING 2025 BESTAAT UIT:

- De balans per 31 december 2025 met toelichting daarop;
- De staat van baten en lasten over het boekjaar 2025 met toelichting daarop. In deze toelichting is mede begrepen het overzicht “Specificatie en verdeling kosten naar bestemming”;
- De bestemming van het resultaat;
- De overige gegevens.

FINANCIERINGSSTRUCTUUR

De opbouw van het resultaat [overschot / tekort] dient gezien te worden tegen de achtergrond van de financieringsstructuur van SLL. Hierbij worden zeven belangrijke geldstromen onderscheiden, namelijk:

- het structurele deel van het beheer;
- het verwerven van natuurterreinen en gebouwen;
- het uitvoeren van projecten;
- de bijzondere baten en lasten;
- het resultaat op financieel beheer [liquide middelen en beleggingen];
- resultaat verhuur van vakantiewoningen;
- resultaat Kasteeltuinen Arcen.

Het resultaat van deze afzonderlijke geldstromen geeft het volgende beeld en kan als volgt worden toegelicht [de cijfers worden hier op een iets andere wijze gepresenteerd dan in de staat van baten en lasten]:

	2025	2024
Structureel deel beheer	645.537	1.193.103
Verwerven van natuurterreinen en gebouwen	-2.474.607	-420.437
Uitvoeren van Projecten	-2.426.794	-1.453.653
Bijzondere inkomsten en uitgaven	4.238.727	-580.357
Resultaat financieel beheer	201.956	760.957
	184.819	-500.387
Resultaat verhuur vakantiewoningen	321.308	339.199
Resultaat Kasteeltuinen Arcen	372.544	357.457
TOTAAL	878.671	196.269

HET STRUCTUREEL DEEL VAN HET BEHEER

In het structureel deel van het beheer worden alle baten en lasten ten behoeve van de eigen organisatie verantwoord die nodig zijn om de bedrijfsvoering naar behoren te kunnen laten functioneren. Dit onderdeel van de exploitatie wordt gefinancierd met structurele inkomsten zoals beheersubsidies, exploitatiesubsidies, bijdragen van beschermers, inkomsten uit terreinen en inkomsten t.b.v. het Steunpunt Landschapsbeheer.

HET VERWERVEN VAN NATUURTERREINEN

De verwervingskosten van natuurterreinen worden deels gefinancierd uit ontvangen subsidies van overheden.

HET UITVOEREN VAN PROJECTEN

Hieronder vallen de opbrengsten en kosten van de uitgevoerde projecten. Naast het uitvoeren van projecten natuurterreinen zijn dat ook de projecten voor restauratie en onderhoud van onze gebouwen. De kosten van projecten natuurterreinen worden voor het grootste deel gefinancierd uit hiervoor ontvangen subsidies van overheden en bijdrage van particuliere fondsen. De restauratieprojecten of projecten [groot] onderhoud gebouwen worden vaak voor 60% of minder gesubsidieerd.

Voor de Projecten in uitvoering is een voorziening gevormd voor de eigen bijdrage die Het Limburgs Landschap moet leveren. Het betreft projecten die meerdere jaren lopen en waarvoor jaarlijks een gelijk deel van de eigen bijdrage aan de voorziening toegevoegd wordt [Zie Voorzieningen op blz. 79].

DE BIJZONDERE BATEN EN LASTEN

De bijzondere baten bestaan uit giften, legaten, nalatenschappen en bijdragen van de Postcode Loterij en dergelijke. Met ingang van 2024 worden de baten van loterijorganisaties in het jaar waarop zij betrekking hebben verantwoord. Ook het resultaat op de deelneming in het Landbouwbedrijf Limburgs Landschap BV is als bijzondere bate opgenomen. Het resultaat van Stichting Robur is eveneens als bijzondere bate opgenomen.

RESULTAAT FINANCIËEL BEHEER

Naar aanleiding van de door de raad van toezicht vastgestelde kaders voor financieel beheer heeft de stichting in 2023 belegd via een beleggingsmandaat bij de ABN Amro-bank. Op blz. 88 wordt dit verder toegelicht. Ook de rente-inkomsten uit onder andere spaarrekeningen worden hier opgenomen.

RESULTAAT VERHUUR VAKANTIEWONINGEN

Een deel van de [monumentale] panden is gerenoveerd of gerestaureerd en wordt verhuurd als vakantiewoning. Voor de verhuur wordt gebruik gemaakt van de diensten van een bemiddelingsbureau.

RESULTAAT KASTEELTUINEN ARCEN

Het resultaat heeft uitsluitend betrekking op de exploitatie van de Kasteeltuinen in enge zin. Hierbij is geen rekening gehouden met kosten van directie en financiële administratie en projectmatige uitgaven die via de voorziening lopen.

RESERVES

De volgende reserves worden onderscheiden:

- de continuïteitsreserve;
- reserve instandhouding en restauratie gebouwen;
- reserve aankoop natuurterreinen en gebouwen;
- bestemmingsreserve Robur;
- activa doelstelling
- activa bedrijfsvoering

De uitkomst van de staat van baten en lasten wordt bij besluit van de directeur-bestuurder en na goedkeuring van de raad van toezicht over de reserves verdeeld. Toevoeging/onttrekking 2025:

TOEVOEGING/ONTTREKKING 2025

Continuïteitsreserve	-44.782
Reserve instandhouding en restauratie gebouwen	85.383
Reserve aankopen natuurterreinen en gebouwen	-500.000
Activa doelstelling	162.620
Activa bedrijfsvoering	-85.785
Dotatie aan bestemmingsfondsen	1.236.687
Bestemmingsreserve Stichting Robur	24.548
	878.671

CONTINUÏTEITSRESERVE

Door deze reserve kan de stichting plotselinge tegenvallers bufferen en kan voorkomen worden dat er bij het plotseling wegvallen van een deel van de inkomsten onmiddellijk zodanig moet worden bezuinigd dat de doelen van de stichting in gevaar komen, of er zelfs ontslagen moeten vallen.

De stichting streeft naar een continuïteitsreserve van 1,5 keer de jaarlijkse kosten van het eigen personeel. In geval de continuïteitsreserve lager is, kan aanvulling plaatsvinden uit andere reserves of uit eventuele overschotten op de jaarrekening. Deze reserve wordt gevoed door een dotatie bij besluit van de directeur-bestuurder na goedkeuring van de raad van toezicht.

Het saldo van de continuïteitsreserve per 31-12-2024 bedroeg € 5.631.258. De jaarlijkse kosten van het eigen personeel over 2025 bedragen € 6.012.100. 1,5 maal deze personeelskosten is € 9.018.150. Om de streefwaarde te halen zou dit een toevoeging van € 3.386.892 betekenen. In 2025 heeft Het Limburgs Landschap een positief resultaat behaald van € 854.123. Ruim 1,2 mln dient aan fondsen toegevoegd te worden. € 44.782 zal van de continuïteitsreserve onttrokken worden. Het saldo van deze reserve per 31-12-2025 is daarmee € 5.586.476.

RESERVE INSTANDHOUDING EN RESTAURATIE GEBOUWEN

Deze reserve is bedoeld voor calamiteiten rond gebouwen of bouwwerken die niet onder de verzekering vallen en voor het bekostigen van onverwachte of tegenvallende restauraties. De stichting streeft naar een omvang van € 3.000.000. Deze reserve wordt gevoed door een dotatie bij besluit van de directeur-bestuurder na goedkeuring van de raad van toezicht. De afschrijvingen op het kantoorpand Kloosterhof in Lomm vloeien jaarlijks terug in deze reserve en bedraagt € 85.383. De reserve bedraagt daarmee € 1.676.915.

RESERVE AANKOPEN

NATUURTERREINEN EN GEBOUWEN

Deze reserve waarborgt onze slagkracht als zich plots bijzondere aankoopkansen voordoen. De stichting streeft naar een omvang van € 2.000.000. In 2026 zijn er gronden nabij Scheulder aangekocht voor € 500.000. Omdat deze aankoop niet was voorzien wordt deze onttrokken aan deze reserve. Deze onttrekking is besloten door de directeur-bestuurder en na goedkeuring van de raad van toezicht verwerkt. Eind 2025 bedraagt de reserve € 1.340.296.

ACTIVA DOELSTELLING

De hoogte van deze reserve is gelijk aan de hoogte van de waarde van de activa die bijdragen aan de doelstelling van de stichting. Het betreffen de activa bedrijfsmiddelen.

ACTIVA BEDRIJFSVOERING

De hoogte van deze reservering is gelijk aan de hoogte van de waarde van de activa die er t.b.v. de bedrijfsvoering zijn. Het betreffen de activa kantoorgebouw en kantoorinventaris.

BESTEMMINGSRESERVE STICHTING ROBUR

De bestemmingsreserve van Stichting Robur is uitsluitend bestemd voor materiële ondersteuning van Stichting het Limburgs Landschap. Op aanvraag zijn deze gelden beschikbaar voor projecten of aankoop natuurterreinen bij besluit van het bestuur van Stichting Robur.

BESTEMMINGSFONDSEN

De stichting heeft acht fondsen gevormd waarvan zeven op naam.

	STAND PER 31-12-2025	STAND PER 31-12-2024
<i>Bestemmingsfonds aankoop natuurterreinen</i>	116.400	93.716
<i>Verkooijfonds</i>	5.722	4.722
<i>Beusmans Jeurissenfonds</i>	72.704	62.704
<i>Anna Maria Sidonia fonds</i>	118.467	153.985
<i>Dortantsfonds</i>	302.394	232.140
<i>Robert Christiaan Klynen Fonds</i>	1.133.779	-
<i>Vilgertfonds</i>	8.822	-
<i>Doorbrandfonds</i>	25.666	-
	1.783.954	547.267

Voor een toelichting zie Fondsen op blz. 93.

SAMENVATTEND

De hiervoor aangegeven wijze van financiering waarborgt de continuïteit in de uitvoering van de doelstellingen van de stichting en garandeert een slagvaardige en doeltreffende inzet van beschikbare middelen.

Bossen, natuurterreinen en monumenten kunnen zo adequaat worden veiliggesteld, ingericht en onderhouden en de toegankelijkheid is blijvend gewaarborgd.

Voor 2025 hebben de volgende mutaties zich voorgedaan. De toevoeging [€ 24.548] aan Bestemmingsreserve Robur volgt uit het besluit van het bestuur van Robur. De dotatie [€ 1.236.687] aan de fondsen volgt uit de bestemming die de gevers aan deze middelen hebben toegekend. De reserve instandhouding en restauratie gebouwen neemt toe met de afschrijving [€ 85.383] van het kantoor Kloosterhof. De activa doelstelling neemt toe met € 162.620 door investeringen in 2025. De activa bedrijfsvoering nemen af met € 85.785 door afschrijvingen in 2025. Na deze mutaties blijft er een negatief € 44.782 over, die ten laste van de continuïteitsreserve worden gebracht.

VOORZIENINGEN

VOORZIENING PROJECTEN IN UITVOERING

Voor de Projecten in uitvoering is een voorziening gevormd voor de eigen bijdrage die Het Limburgs Landschap moet leveren. Het betreft projecten die vaak meerdere jaren lopen en waarvan jaarlijks een gelijk deel van de eigen bijdrage aan de voorziening toegevoegd wordt [voor een toelichting zie Voorzieningen op blz. 95].

VOORZIENING AANKOOP KLOOSTERGOED ST. PAUL

Ten behoeve van de aankoop op termijn van het Kloostergoed Missiehuis St. Paul wordt toegevoegd aan de “voorziening Aankoop Kloostergoed St Paul”. [voor een toelichting zie Voorzieningen op blz. 95].

FINANCIËLE SITUATIE

Het Limburgs Landschap is financieel gezond. Door kosten ruim, en inkomsten voorzichtig te begroten doen zich gedurende het jaar vaker mee- dan tegenvallers voor. In de aansturing van projecten, waarin veel middelen omgaan, kiezen we ervoor [een fase] van een project pas te beginnen als de kosten gedekt zijn. Er zijn voldoende reserves om tegenvallers op te kunnen vangen, al blijft het de wens om de continuïteitsreserve aan te vullen. De structurele kosten stijgen door algemene loon- en prijsstijgingen maar een aanzienlijk deel van de structurele inkomsten is op een of andere manier [geheel, gedeeltelijk of met vertraging] geïndexeerd. De liquide middelen zijn gedurende het gehele jaar ruim voldoende om aan de lopende verplichtingen te kunnen voldoen. Voor een goed inzicht in de te verwachten kasstromen wordt er jaarlijks begin van het jaar een 24-maands liquiditeitsprognose gemaakt. Deze is mede bepalend voor het aandeel van het beschikbare vermogen dat we beleggen. De liquiditeit uitgedrukt als de current ratio [vlottende activa / kort vreemd vermogen] bedraagt op balansdatum 540% [2024: 443%]. We zijn dan ook ruimschoots in staat om de kortlopende schulden op korte termijn te betalen. De solvabiliteit [eigen vermogen [reserves] / totaalvermogen] bedraagt voor eind 2025 38% [2024: 45%]. Dat wil zeggen dat we op ook lange termijn goed in staat zijn om aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Stichting het Limburgs Landschap heeft hierdoor geen behoefte aan externe financiering. De langlopende schuld die sinds 2024 op de balans staat heeft te maken met de schikking inzake de staatsteunzaak.

BESTEDINGSPERCENTAGE

Het beleid van de stichting is erop gericht om een zo hoog mogelijk percentage van de totale baten te besteden aan de doelstelling. Het streven is om het vijfjaargemiddelde niet onder de 80% te laten zijn. Jaarlijkse verschillen zijn onvermijdelijk, doordat grondaankopen, afrekening van projecten en het resultaat van de beleggingen fluctueren. Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren 2021 t/m 2025, alsmede het gemiddelde over deze reeks van vijf jaren:

2021	2022	2023	2024	2025	GEMIDDELD
97,4%	84,9%	98,7%	99,8%	98,8%	95,9%

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren 2024 en 2025:

	WERKELIJK 2025	BEGROOT 2025	WERKELIJK 2024
<i>Totaal bestedingen aan de doelstelling</i>	21.918.573	19.187.134	20.056.293
<i>Totaal baten</i>	23.202.715	19.680.903	20.097.433
<i>Bestedingspercentage</i>	94,5%	97,5%	99,8%

KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE

De kosten voor Beheer en Administratie zijn kosten die niet toe te rekenen zijn aan de doelstelling of werving van baten. Deze kosten zijn geen kostencategorie op zich, maar ontstaan na toerekening van de kosten aan de bepaalde bestemmingen. Deze toerekening vindt plaats op basis van de specificatie en verdeling kosten naar bestemming op blz. 104-105. De kosten voor beheer en administratie zijn die kosten die de stichting maakt in het kader van de [interne] beheersing en administratievoering en die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten. Het beleid van de stichting is erop gericht om de kosten voor Beheer en Administratie zo laag mogelijk te houden met een streefpercentage van maximaal 5%.

Onderstaand zijn de kosten voor Beheer en Administratie en het Kostenpercentage Beheer en Administratie weergegeven voor de jaren 2021 t/m 2025, alsmede het gemiddelde over deze reeks van jaren:

	2021	2022	2023	2024	2025	GEMIDDELD
Kosten B&A	€ 408.018	€ 411.978	€ 309.536	€ 226.598	€ 300.820	€ 331.390
%	2,62%	3,19%	1,89%	1,10%	1,34%	2,03%

De toerekening van deze kosten geschiedt op bedrijfseconomische basis, waarbij rekening gehouden wordt met de besteding van tijd en middelen.

Onderstaand zijn de kosten beheer en administratie en de verhouding van deze kosten in relatie met de totale lasten procentueel weergegeven voor de jaren 2024 en 2025:

	WERKELIJK 2025	BEGROOT 2025	WERKELIJK 2024
Kosten Beheer en administratie	€ 300.820	€ 400.241	€ 226.598
Kostenpercentage	1,34%	2,02%	1,10%

PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN

Het percentage wervingskosten is de verhouding van de wervingskosten in relatie tot de som van de geworven baten, procentueel weergegeven [zie de Staat van baten en lasten].

Het beleid van de stichting is erop gericht dat het percentage maximaal 5% mag bedragen. Dit percentage kan echter van jaar tot jaar fluctueren door incidenteel hoge baten uit aankoop- en projectsubsidies, nalatenschappen en giften.

	2021	2022	2023	2024	2025
Som van de geworven baten	10.412.026	9.166.591	9.711.817	15.032.169	15.129.930
Wervingskosten	233.230	223.520	232.571	262.931	296.792
Percentage wervingskosten	2,24%	2,44%	2,39%	1,75%	1,96%

Onderstaand is de verhouding van de wervingskosten in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven voor de jaren 2024 en 2025:

	WERKELIJK 2025	BEGROOT 2025	WERKELIJK 2024
Som van de geworven baten	15.129.930	13.072.183	15.032.169
Wervingskosten	296.792	193.677	262.931
	1,96%	1,48%	1,75%

BALANS [na verwerking resultaatverdeling]	31 DECEMBER 2025	31 DECEMBER 2024
ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
. Natuurterreinen	-	-
. Kantoorgebouw	1.042.415	1.127.798
. Bedrijfsmiddelen	477.992	315.372
. Kantoorinventaris	5.000	5.402
. Overige inventaris	102.542	132.457
	1.627.949	1.581.029
FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
. Effecten	6.265.750	6.282.133
. Lening aan derden	100.000	100.000
	6.365.750	6.382.133
VEESTAPEL	183.680	153.600
VOORRADEN	54.241	51.318
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
. Subsidies	3.295.712	2.187.579
. Overige debiteuren	4.043.016	2.789.967
. Projecten in uitvoering	2.403.709	1.287.100
	9.742.437	6.264.646
LIQUIDE MIDDELEN	8.834.335	9.342.129
	26.808.392	23.774.855
PASSIVA		
RESERVES		
Continuïteitsreserve	5.586.476	5.631.259
Bestemmingsreserves		
. Reserve instandhouding en restauratie gebouwen	1.676.915	1.591.532
. Reserve aankoop natuurterreinen en gebouwen	1.340.296	1.840.296
. Bestemmingsreserve Robur	129.443	104.895
. Activa doelstelling	477.992	315.372
. Activa bedrijfsvoering	1.047.415	1.133.200
	4.672.061	4.985.295
FONDSEN		
. Bestemmingsfonds aankoop natuur	116.400	93.716
. Verkooijenfonds	5.722	4.722
. Beusmans Jeurissenfonds	72.704	62.704
. Sidonia fonds	118.467	153.985
. Dortantsfonds	302.394	232.140
. Bestemmingsfonds Robert Christiaan Klynen Fonds	1.133.779	-
. Bestemmingsfonds Vilgertfonds	8.822	-
. Bestemmingsfonds Doorbrand-fonds	25.666	-
	1.783.954	547.267
VOORZIENINGEN		
. Voorziening projecten in uitvoering	9.032.643	7.040.724
. Voorziening aankoop Kloostergoed St. Paul	400.000	350.000
. Voorziening jubileumuitkering	41.200	34.500
. Voorziening seniorenregeling	134.000	-
	9.607.843	7.425.224
LANGLOPENDE SCHULDEN		
. Schuld inzake schikking staatsteunzaak	1.707.319	1.649.584
KORTLOPENDE SCHULDEN		
. Niet opgenomen vakantiedagen	265.391	275.250
. Opgebouwd vakantietoeslag	187.170	170.717
. Overige kortlopende schulden	2.998.178	3.090.259
	3.450.739	3.536.226
	26.808.392	23.774.855

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	2025 WERKELIJK	2025 BEGROOT	2024 WERKELIJK
BATEN			
- Baten van Particulieren	3.592.068	613.000	1.310.606
- Baten van Bedrijven	436.874	268.750	427.258
- Baten van loterijorganisaties	1.439.922	1.125.000	2.250.000
- Baten van subsidies van overheden	8.627.520	11.065.433	10.702.731
- Baten van andere organisaties zonder winststreven	1.033.546	-	341.574
SOM VAN DE GEWORVEN BATEN	15.129.930	13.072.183	15.032.169
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	8.004.267	6.608.720	7.691.697
Overige baten en lasten	68.518	-	-2.626.433
SOM DER BATEN	23.202.715	19.680.903	20.097.433
LASTEN			
BESTEED AAN DOELSTELLINGEN			
- Aankoop natuurterreinen	3.701.708	2.527.978	1.703.540
- Projecten natuurterreinen/gebouwen	7.135.240	6.424.265	7.814.380
- Beheer natuurterreinen/gebouwen	9.701.383	8.871.098	9.245.277
- Steunpunt Landschapsbeheer	500.882	439.115	403.927
- Voorlichting en belangenbehartiging	879.360	924.678	889.169
	21.918.573	19.187.134	20.056.293
WERVINGSKOSTEN	296.792	193.677	262.931
KOSTEN BEHEER EN ADMINISTRATIE	300.820	400.241	226.598
SOM DER LASTEN	22.516.185	19.781.053	20.545.822
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	686.530	-100.150	-448.389
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	192.141	100.600	644.658
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	878.671	450	196.269

RESULTAATBESTEMMING 2025		
TOEVOEGING/ONTTREKKING AAN:		
- Continuïteitsreserve		-44.782
- Reserve instandhouding en restauratie gebouwen		85.383
- Reserve aankopen natuurterreinen		-500.000
- Activa doelstelling		162.620
- Activa bedrijfsvoering		-85.785
- Dotatie aan fondsen		1.236.687
DOOR HET BESTUUR VAN STICHTING ROBUR BESTEMD VOOR:		
. Bestemmingsreserve Stichting Robur		24.548
		878.671

TOELICHTING OP DE BALANS EN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

De jaarrekening 2025 is opgesteld overeenkomstig de aangepaste *Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen [RJ650]*.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting. Voor zover niet nader toegelicht, zijn activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

NATUURTERREINEN EN ERFGOED

De natuurterreinen zijn met het oog op de instandhoudingsverplichting in het kader van onze doelstellingen, geheel afgeschreven doordat op de verwervingskosten de subsidies en de eigen bijdrage in mindering zijn gebracht.

KANTOORGEBOUW

In de loop van 2020 is het geheel verbouwde kantoorpand de Kloosterhof te Lomm in gebruik genomen. De verbouwing vond plaats in het kader van de bedrijfsvoering. Het pand wordt gewaardeerd tegen verbouwingskosten minus afschrijvingen.

BEDRIJFSMIDDELEN

Voor een gedetailleerd overzicht van geactiveerde bedrijfsmiddelen en afschrijvingssystematiek wordt verwezen naar bijlage B van deze jaarrekening. De aanschaffingen ten behoeve van het terreinbeheer vinden plaats in het kader van de doelstelling, de kantoorinventaris in het kader van de bedrijfsvoering.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

EFFECTEN

De aandelen- en obligatieportefeuille wordt gewaardeerd tegen de beurswaarde per ultimo boekjaar.

LENINGEN

De lening wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde.

VOORRADEN

De voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs.

VORDERINGEN

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen, waarbij oude openstaande bedragen zwaarder wegen.

ONDERHANDEN PROJECTEN

Per einde boekjaar wordt onder projecten in uitvoering het saldo van de ontvangsten en de gemaakte kosten verantwoord.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

RESERVES EN FONDSSEN

Indien een deel van de reserves en fondsen is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan - gezien de doelstelling van de organisatie - zou zijn toegestaan en deze beperking door derden is aangebracht, wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds. Indien de beperking door het bestuur is aangebracht, wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsreserve.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde met de afgesproken maximale index van 3,5% over de jaren 2023 tot

en met 2025. Het betreft het uitgestelde deel van de schikking inzake het staatssteundossier.

KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERIGE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTATENBEPALING

GEWORVEN BATEN

De geworven baten worden verantwoord voor het door de stichting ontvangen bedrag zonder dat de door de eigen organisatie gemaakte kosten in mindering zijn gebracht. De baten worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

DONATIES EN GIFTEN

Donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde wervingsactie heeft plaats gevonden.

NALATENSCHAPPEN

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin een betrouwbare schatting van de omvang kan worden gemaakt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling.

BATEN VAN BEDRIJVEN EN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTOOGMERK

De ontvangen baten van bedrijven en andere organisaties zonder winstoogmerk worden verantwoord voor het door de stichting ontvangen bedrag. Verwerking vindt plaats in het jaar waarin de bate is ontvangen, door die derde is toegezegd, dan wel bij het financieel afronden van het project.

BATEN VAN LOTERIJORGANISATIES

Met ingang van 2024 worden de baten van loterijorganisaties in het jaar waarop zij betrekking hebben verantwoord. 2024 vormde daarin een overgangsjaar. In eerdere jaren is de Postcode Loterij-bijdrage verantwoord volgens het kasstelsel.

BIJDRAGEN VAN OVERHEDEN

Ontvangen overheidsbijdragen voor projecten worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de organisatie zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden, wordt de bijdrage als bate verantwoord. Overheidssubsidies zoals Subsidieregeling Natuur en Landschap, exploitatiesubsidie en overheidssubsidies voor waardevermindering van grond worden als baten verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben. Op balansdatum kan hiervoor een vordering op de balans staan.

BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN PRODUCTEN

Opbrengsten uit de verkoop van producten worden onder de baten opgenomen. De baten worden verantwoord onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven belastingen. De door de stichting in dit verband gemaakte eigen kosten worden als kosten van verantwoord.

BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN DIENSTEN

Baten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de baten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die [mogelijk] nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

TOEREKENING LASTEN

De bestedingen worden verantwoord in het jaar waarin de verplichting is aangegaan. Bestedingen, subsidies en particuliere bijdragen met betrekking tot projecten worden verantwoord in het jaar waarin het project of een projectfase definitief is afgerekend. Direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend aan de categorieën doelstellingen, werving baten of beheer en administratie. De overige lasten worden toegerekend aan de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie op basis van een tijdsverdeling van het personeel aan de desbetreffende categorie. De verdeling wordt bepaald per medewerker.

PERSONEELSBELONINGEN

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen.

PENSIOENEN

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. De dekkingsgraad van het Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw per 31 december 2025 is 122,3%.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Zowel de rentebaten en beleggingsopbrengsten, alsmede de kosten die hiermee gemoeid zijn, worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

MATERIËLE VASTE ACTIVA

NATUURTERREINEN

NATUURTERREINEN DEELS GESUBSIDIEERD DOOR OVERHEID	
Aankopen t/m 2024	70.033.727
Aankopen 2025	422.487
Totale verwervingskosten	70.456.214
Subsidies en eigen bijdragen t/m 2024	-70.033.727
Subsidies en eigen bijdragen 2025	-422.487
BALANS PER 31 DECEMBER 2025	-

NATUURTERREINEN NIET GESUBSIDIEERD	
Aankopen t/m 2024	29.381.772
Aankopen 2025	2.154.456
Totale verwervingskosten	31.536.228
Bijdragen derden en directe afschrijvingen t/m 2024	-29.381.772
Bijdragen derden en directe afschrijvingen 2025	-2.154.456
BALANS PER 31 DECEMBER 2025	-

Voor een specificatie van de aankopen 2025 zie bijlage A.

KANTOORGEBOUW

In de loop van 2020 is het geheel verbouwde kantoorpand de Kloosterhof te Lomm in gebruik genomen. De verbouwingskosten worden in 20 jaar afgeschreven, de installaties worden in 15 jaar afgeschreven.

Kantoorgebouw	
Balans per 1 januari 2025	1.127.798
Investeringskosten 2025	-
Afschrijvingen 2025	-85.383
BALANS PER 31 DECEMBER 2025	1.042.415

INVENTARIS EN BEDRIJFSMIDDELEN

	Buitendienst	Kantoor
Balans per 1 januari 2025	315.372	5.402
Investeringskosten 2025	322.071	-
Afschrijvingen 2025	-159.451	-402
BALANS PER 31 DECEMBER 2025	477.992	5.000

De inventaris en bedrijfsmiddelen t.b.v. de buitendienst zijn direct in gebruik voor de doelstelling. De kantoorinventaris is direct in gebruik voor de bedrijfsvoering. Voor een specificatie zie bijlage B.

OVERIGE INVENTARIS, NIET IN EIGEN GEBRUIK

De stichting kocht de inventaris t.b.v. de inrichting van het horecadeel van de Oude Pastorie, Nieuw Ehrenstein en de Groote Heide. Ten behoeve van het gebruik van deze inventaris is een huurkoopovereenkomst afgesloten met de huurders van de panden. De huurkoopsom wordt door de kopers voldaan in gelijke maandtermijnen op basis van een annuïteit waarin een bedrag voor aflossing opgenomen is. De balanswaarde per 31-12-2025 bedraagt € 102.542. De inventaris gaat in eigendom over na het voldoen van de laatste huurtermijn.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024
Inventaris Oude Pastorie	18.223	33.509
Inventaris Nieuw Ehrenstein	35.767	44.228
Inventaris Groote Heide	48.552	54.720
	102.542	132.457

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

EFFECTEN	Aandelen	Obligaties	Totaal
Balans per 1 januari 2025	3.077.440	3.204.693	6.282.133
Aankopen/ontvangen	-119.233	21.350	-97.883
Niet-gerealiseerde waardeverandering	12.318	69.182	81.500
BALANS PER 31 DECEMBER 2025	2.970.525	3.295.225	6.265.750

In 2025 is het beleggingsmandaat verstrekt aan vermogensbeheerder ABN Amro niet gewijzigd.

De beleggingen zijn gewaardeerd op basis van de koersen per 31 december 2025. Per 31-12-2025 bedroeg de waarde van het aandelenfonds € 2.970.525 en de waarde van het obligatiefonds € 3.295.225.

De verdeling van de portefeuille is onderstaand weergegeven.

	Portefeuille SLL
Aandelen	46%
Obligaties	51%
Liquiditeiten	3%
TOTAAL	100%

De beleggingsresultaten waren in 2025 positief, echter het resultaat viel tegen door een negatieve valutaresultaat. De Amerikaanse dollar stond het gehele jaar onder druk en geopolitiek bepaalde in hoge mate het marktsentiment.

LENING AAN DERDEN

In 2024 hebben we een nalatenschap ontvangen, waarvan een rentedragende lening van € 100.000 deel uitmaakte. Deze lening is als vordering opgenomen op de balans.

VEESTAPEL

De veestapel van het Landbouwbedrijf wordt gewaardeerd tegen de waarde per ultimo boekjaar. De waardebepaling wordt gebaseerd op de inzet van de grote grazers voor het beheer van natuurgebieden.

Het verloop van de waarde van de veestapel over 2025 is als volgt:

	Aantal	31-12-2025	Aantal	31-12-2024
Rundvee	176	174.560	167	143.940
Paarden	38	9.120	42	9.660
TOTALE WAARDE VEE		183.680		153.600

VOORRADEN

De voorraden per 31-12-2025 ter waarde van € 54.241 betreft de voorraden drukwerk en voorraden t.b.v. de Oranjerie en horeca van de Kasteeltuinen.

VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

SUBSIDIES	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024
Subsidie natuurbeheer	2.717.471	2.560.006
Gemeenschappelijk landbouwbeleid [GLB]	315.698	134.199
Subsidies projecten	22.302	128.435
Subsidies aankopen	240.241	-635.061
	3.295.712	2.187.579

SUBSIDIE NATUURBEHEER

Het te vorderen bedrag aan Subsidies natuurbeheer betreft de te ontvangen subsidie uit hoofde van de Subsidieregeling Natuur- en Landschap [SNL]. De subsidie is in september 2023 beschikt voor 6 jaar [2023-2028]. Net als in 2024 is in 2025 een aanvullende beschikking ontvangen en een uitbreiding aangevraagd. In februari 2026 is reeds € 2.584.137 ontvangen over 2025. Naast de SNL-subsidie is er nog een vordering van € 133.334 aan exploitatiesubsidie voor het Steunpunt. Hiervan is 90% ontvangen in januari 2026.

GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID [GLB]

De vordering ad € 315.698 betreft de nog te ontvangen subsidie van het GLB 2025.

Deze subsidie heeft als doel om de landbouw verder te verduurzamen. De GLB bestaat uit grondgebonden onderdelen, zoals de basispremie, en uit regelingen die bijdragen aan een duurzame omgeving [eco-regeling].

De subsidie wordt ontvangen van de RVO [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland]. Volgens vastgestelde tarieven is de subsidie berekend op € 346.550. In 2025 is er nog geen voorschot ontvangen. Over 2024 dienen we een teveel ontvangen bedrag van ca € 31.000 nog terug te betalen.

SUBSIDIES PROJECTEN

De te vorderen bedragen van de subsidies van projecten betreft nog te ontvangen subsidies van de provincie Limburg inzake de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap [SKNL]. De vordering van € 22.302 hebben we in januari 2026 ontvangen.

SUBSIDIES AANKOPEN

Dit bestaat uit een vordering te subsidiëren grondaankopen voor totaal € 240.241.

OVERIGE DEBITEUREN	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024
<i>Belastingen</i>	220.857	306.153
<i>Bijdrage Postcode Loterij</i>	1.173.484	1.125.000
<i>Huren en pachten</i>	548.041	533.083
<i>Nalatenschappen</i>	1.522.106	-
<i>Diversen</i>	578.528	825.731
TOTAAL	4.043.016	2.789.967

BELASTINGEN

Dit betreft o.a. de terug te ontvangen btw over het 4e kwartaal 2025.

BIJDRAGE POSTCODE LOTERIJ

De bijdrage 2025 van de Postcode Loterij wordt in 2026 ontvangen. Al jaren ontvangt Het Limburgs Landschap als partner van de Postcode Loterij een bijdrage. De Postcode Loterij heeft als missie fondsen te werven voor goede doelen en geeft minimaal 40% van haar omzet aan professionele non-profit organisaties die werken aan een groene, rechtvaardige en gezonde wereld. M.i.v. 2024 is er voor gekozen om de bijdragen te verantwoorden in het jaar waar ze betrekking op hebben. Voordien werd het kasstelsel toegepast.

HUREN EN PACHTEN

Dit betreft de nog te ontvangen huren en pachten van gronden en gebouwen. Wegens onzekerheid over de inbaarheid is er een voorziening dubieuze debiteuren gevormd die eind 2025 € 165.500 bedraagt.

NALATENSCHAPPEN

De vordering nalatenschappen is voornamelijk van wijlen mevrouw Klynen waarvoor testamentair is vastgesteld dat deze ten gunste komt van het Robert Christian Klynen Fonds. Totaal bedraagt deze € 1.233.779. In januari 2026 is een voorschot ontvangen van € 1.100.000.

DIVERSEN

Dit betreft de openstaande debiteuren niet zijnde huren en pachten.

PROJECTEN IN UITVOERING	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024
<i>Uitvoeringskosten</i>	24.131.118	19.928.452
<i>Vooruit ontvangen subsidies/bijdragen</i>	-21.727.409	-18.641.352
	2.403.709	1.287.100

Voor een overzicht van de projecten in uitvoering verwijzen wij naar bijlage C1.

De totale begroting van de uitvoeringskosten voor de projecten natuurterreinen en gebouwen bedraagt € 40.800.865. Deze projecten worden voor een totaalbedrag van € 32.159.829 gefinancierd met subsidies en bijdragen van derden. De benodigde eigen bijdrage waarvoor Het Limburgs Landschap ruimte wil maken bedraagt bijna € 11,4 miljoen, waarvan € 9.011.376 reeds is toegevoegd aan de voorziening projecten. In de komende begrotingsjaren zal dus nog circa € 2,4 miljoen aan de voorziening projecten moeten worden toegevoegd, om al deze projecten ook daadwerkelijk in uitvoering te kunnen nemen.

LIQUIDE MIDDELEN

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024
<i>Banken rekening-courant saldi</i>	1.709.160	1.351.327
<i>Banken spaarrekeningen</i>	6.099.033	5.952.795
<i>Deposito's</i>	1.000.000	2.000.000
<i>Overige liquide middelen</i>	26.142	38.007
	8.834.335	9.342.129

Per ultimo 2025 zijn er twee deposito's, die voor een jaar zijn vastgezet. De andere liquide middelen staan onmiddellijk, zonder boeterente, ter beschikking.

PASSIVA

RESERVES

CONTINUÏTEITSRESERVE

De bestemming van de Continuïteitsreserve is toegelicht onder 'Reserves' op blz. 76.

Het verloop over 2025 is als volgt:

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Continuïteitsreserve	5.631.258	-	44.782	5.586.476

De Continuïteitsreserve is een buffer voor tegenvallers. In 2025 is er een positief resultaat, echter wordt er onttrokken aan de continuïteitsreserve, omdat er inkomsten ten behoeve van fondsen zijn geweest. Die inkomsten zijn aan de desbetreffende fondsen toegevoegd.

BESTEMMINGSRESERVES EN OVERIGE RESERVES

Het verloop over 2025 is als volgt:

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Instandhouding en restauratie gebouwen	1.591.532		-	1.676.915
Aankoop natuurterreinen en gebouwen	1.840.296	85.383	500.000	1.340.296
Bestemmingsreserve Robur	104.895	-	-	129.443
Activa doelstelling	315.372	24.548	-	477.992
Activa bedrijfsvoering	1.133.200	162.620	85.785	1.047.415
TOTAAL	4.985.295	272.551	585.785	4.672.061

De aanwending van de Bestemmingsreserves door de stichting is toegelicht onder 'Reserves' op blz. 76. Hierop rusten geen verplichtingen aan derden. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangebracht door de stichting.

Onder activa doelstelling wordt verstaan het vastgelegde vermogen in bedrijfsmiddelen en voorraden. Deze bedrijfsmiddelen en voorraden zijn direct beschikbaar voor de doelstelling. Het overschot van de Stichting Robur is door het bestuur van betreffende stichting toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Robur.

Het enkelvoudige vermogen per 31 december 2025 bedraagt € 4.542.618. Het verschil met het geconsolideerde vermogen, zijnde € 129.443, is de bestemmingsreserve Robur. Het enkelvoudig resultaat over 2025 bedraagt € 854.123. Het verschil met het geconsolideerde resultaat, zijnde € 24.548, is het resultaat van Robur. Deze is toegevoegd aan de bestemmingsreserve van Robur.

BESTEMMINGSFONDSEN

BESTEMMINGSFONDS AANKOOP NATUURTERREINEN - QUERCUS AANKOOPFONDS NATUUR

Regelmatig verbinden donateurs aan hun donatie de wens om hun bijdrage te besteden aan de aankoop van grond of een natuurgebied. Om aan deze wens tegemoet te komen heeft de stichting een bestemmingsfonds gecreëerd, genaamd “Quercus aankoopfonds natuur” waarin deze giften gestort worden. Uit het fonds kunnen financiële bijdragen worden verleend aan specifieke aankopen. Deze aankopen worden in ons kwartaalblad gecommuniceerd. Dit om de gevers te laten zien dat we aan hun wens tegemoetkomen en om potentiële gevers uit te nodigen dit voorbeeld te volgen. Ook inkomsten uit incidentele verkopen van grond en uit de vestiging van zakelijke rechten worden toegevoegd aan dit bestemmingsfonds.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Bestemmingsfonds aankoop natuurterreinen	93.716	118.571	95.887	116.400

Mede dankzij de giften van donateurs en overige stortingen ten gunste van dit aankoopfonds kon de stichting in 2025 aankopen realiseren van natuurterreinen bij bijvoorbeeld Beeselsbroek, Weerterbos en Ravenvennen.

VERKOOIJENFONDS - FONDS VOOR LANDSCHAPSONTWIKKELING GAASBEEK BELFELDS RANDEN

De heer Verkooijen uit Maastricht wilde door middel van periodieke schenkingen het werk van de stichting ondersteunen. Hij wilde zijn schenkingen bestemmen voor het verbeteren van natuur en landschap in Belfelds Randen.

De stichting stelde daartoe een bestemmingsfonds in, genaamd “Verkooijenfonds - fonds voor landschapsontwikkeling Gaasbeek Belfelds Randen”. De heer Verkooijen is tot onze spijt in september 2024 overleden. In 2025 is de laatste termijn uit een periodieke schenking ontvangen van een familielid van wijlen dhr. Verkooijen. In 2025 zijn geen aankopen geweest.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Verkooijenfonds	4.722	1.000	-	5.722

BEUSMANS JEURISSENFONDS

Het echtpaar Beusmans Jeurissen wilde door middel van periodieke schenkingen het werk van de stichting ondersteunen, in het bijzonder in de omgeving van Sittard, waar het echtpaar heeft gewerkt en gewoond. De stichting stelde daartoe het Beusmans Jeurissen fonds in, waaruit in het bijzonder bijdragen zullen worden verleend ten behoeve de Ruïne Stein, het Spaubekerbos en Marissen. Na het overlijden van de heer Beusmans steunt mevrouw Beusmans-Jeurissen de stichting jaarlijks vanuit een eigen opgericht fonds. Deze bijdrage komt ten gunste van ons fonds. De beschikbare middelen zijn grotendeels gereserveerd voor de uitvoering van een project ter verbetering van de parkaanleg rond de ruïne Stein.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Beusmans Jeurissenfonds	62.704	10.000	-	72.704

ANNA MARIA SIDONIA FONDS

Schenkers die anoniem wensen te blijven willen door middel van periodieke schenkingen en bij testament het werk van de stichting ondersteunen. De bestemming is voor aankopen en verbeteren van natuur, landschap en monumentaal erfgoed in Zuid- en Midden-Limburg, in het bijzonder het landgoed en landschapspark "Kasteel Stein". In 2025 hebben we twee aankopen gedaan nabij Ruïne Stein.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Anna Maria Sidonia fonds	153.985	50.000	85.518	118.467

DORTANTSFONDS

De heer en mevrouw Dortants hebben bij testament hun eigendom nagelaten aan de stichting, met daarbij de wens om het huis met omliggende tuin te behouden voor de toekomst. Daartoe heeft de stichting besloten om de financiële middelen in een bestemmingsfonds te zetten. In de nalatenschap zit ook een lening aan een familielid. Deze lening is als vordering opgenomen op de balans. In 2025 is de nalatenschap afgewikkeld en zijn de vrijgekomen gelden ten gunste gekomen van het Dortantsfonds.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Dortantsfonds	232.140	70.254	-	302.394

ROBERT CHRISTIAAN KLYNEN FONDS

Begin 2025 ontvingen we het bericht dat mevrouw Klynen was overleden. In haar testament heeft ze Het Limburgs landschap een legaat nagelaten t.b.v. een bij ons in te stellen Robert Christiaan Klynen Fonds. Het fonds is voor grondaankopen, met de restrictie dat er maximaal 1 ton per jaar mag worden uitgegeven. In 2025 is een ton gebruikt als dekking voor de aankoop van de gronden nabij Scheulder.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Robert Christiaan Klynen Fonds	-	1.233.779	100.000	1.133.779

VILGERTFONDS

Eind 2025 heeft een beschermer contact met ons gezocht, waarbij hij aangaf dat hij ons graag via een periodieke schenking wenst te ondersteunen voor aankopen nabij Velden. De ontvangen gelden zullen daartoe aan het Vilgertfonds worden toegevoegd. In 2025 zijn hierdoor twee aankopen mogelijk gemaakt.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Vilgertfonds	-	25.000	16.178	8.822

DOORBRANDFONDS

Door de nalatenschap van onze donateur Jan Wolters zijn we eigenaar geworden van zijn voormalige woning – nu Hoeve Doorbrand – met omliggende tuin. Voor de instandhouding hiervan ontvangen we periodieke schenking van een relatie. Daarnaast zijn er uit de nalatenschap gelden vrijgekomen.

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Doorbrandfonds	-	25.666	-	25.666

VOORZIENINGEN

VOORZIENING PROJECTEN IN UITVOERING

Voor de financiering van Projecten in uitvoering is een voorziening gevormd voor de eigen bijdrage die Het Limburgs Landschap moet leveren. Het betreft projecten die vaak meerdere jaren lopen en waarvan jaarlijks een gelijk deel van de eigen bijdrage aan de voorziening toegevoegd wordt ten laste van de 'Projectkosten natuurterreinen/ gebouwen' [Tabel Uitbesteed werk op blz. 107] in de Staat van baten en lasten. In het jaar van de afrekening van het project wordt de totale eigen bijdrage aan de voorziening onttrokken. Door het hanteren van deze wijze van administreren worden jaarlijkse grote schommelingen en onevenwichtigheden in de Staat van baten en lasten voorkomen.

Het verloop over 2025 is als volgt:

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Voorziening projecten in uitvoering	7.040.724	2.557.804	565.885	9.032.643

VOORZIENING AANKOOP KLOOSTERGOED ST. PAUL

Het verloop over 2025 is als volgt:

	stand per 1-1-2025	toegevoegd	onttrokken	stand per 31-12-2025
Voorziening projecten in uitvoering	350.000	50.000	-	350.000

Ten behoeve van de aankoop op termijn van het Kloostergoed Missiehuis St. Paul wordt met ingang van 2018 jaarlijks € 50.000 toegevoegd aan de "voorziening Aankoop Kloostergoed St Paul", tot een maximum van € 500.000. De daadwerkelijke eigendomsoverdracht, en daarmee ook het voldoen van de aankoopsom groot € 500.000, vindt plaats zodra de laatste bewoner van het Kloostergoed vertrekt.

VOORZIENING JUBILEUMUITKERING EN SENIORENREGELING

Op grond van de cao Bos en Natuur worden jubilea-uitkeringen verstrekt voor medewerkers die 25 of 40 jaar in dienst zijn. Verder is er in de cao Bos en Natuur een seniorenregeling opgenomen. Ook hiervoor is er m.i.v. 2025 een voorziening getroffen.

Het verloop over 2025 is als volgt:

	stand per 1-1-2025	mutatie	stand per 31-12-2025
Voorziening jubileumuitkering	34.500	6.700	41.200
Voorziening seniorenregeling	-	134.000	134.000

LANGLOPENDE SCHULDEN

De langlopende schuld betreft de 2e tranche betaling inzake de schikking staatssteunzaak inclusief de maximale index van 3,5% welke per jaar wordt toegevoegd. Over 2025 is er € 57.735 rente toegevoegd.

Het verloop over 2025 is als volgt:

	<i>stand per 1-1-2025</i>	<i>toegevoegd</i>	<i>onttrokken</i>	<i>stand per 31-12-2025</i>
<i>Schuld inzake staatsteunzaak</i>	1.649.584	57.735	-	1.707.319

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten Fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. In het boekjaar 2024 is reeds € 40 miljoen gestort. Per 31 december 2024 is derhalve nog € 37 miljoen te betalen. De 2e tranche betaling moet uiterlijk 1 januari 2032 zijn voldaan.

KORTLOPENDE SCHULDEN

NIET OPGENOMEN VAKANTIEDAGEN	<i>Stand per 31-12-2025</i>	<i>Stand per 31-12-2024</i>
<i>Reguliere vakantiedagen</i>	256.334	269.467
<i>Gespaarde vakantiedagen volgens regeling cao</i>	9.057	5.783
	265.391	275.250

Deze balanspost is opgenomen ter dekking van de verplichtingen wegens niet opgenomen verlofdagen. De omvang van de niet opgenomen verlofdagen 2025 is vastgesteld op 5.547 uur [2024: 5.994]. Bij de waardering van deze verplichting over 2025 is een gemiddeld uurtarief van € 47,84 gehanteerd. Vanaf 1 juli 2023 is het volgens de cao mogelijk om ADV dagen te sparen voor een gericht doel.

OPGEBOUWDE VAKANTIETOESLAG	<i>Stand per 31-12-2025</i>	<i>Stand per 31-12-2024</i>
	187.170	170.717

Het van juni t/m december 2025 opgebouwde bedrag aan vakantietoeslag is als verplichting opgenomen op de balans.

OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN	<i>Stand per 31-12-2025</i>	<i>Stand per 31-12-2024</i>
<i>Belastingen, heffingen en sociale premies</i>	266.703	211.643
<i>Overige crediteuren</i>	2.731.476	2.878.616
	2.998.179	3.090.259

De post Overige crediteuren 2025 betreft o.a. de aankoopbedragen van gronden voor een bedrag van € 1.061.859 waarvoor de stichting in 2025 de verplichting is aangegaan. Daarnaast betreft het voor ca. € 986.215 facturen van ultimo 2025 van crediteuren die begin 2026 betaald zijn.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

In maart 2022 is met Nelexian B.V. [Ricoh Document Center] een huurovereenkomst afgesloten. De huurovereenkomst betreffen printers op het hoofdkantoor te Lomm als ook bij de districten. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 60 maanden. De huurverplichting betreft € 650 per maand.

Stichting het Limburgs Landschap vormt samen met Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond daarvan is Stichting het Limburgs Landschap en Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. ieder hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

Stichting het Limburgs Landschap is in 2025 een koopovereenkomst aangegaan voor de aankopen van gronden waarbij een verplichting is opgenomen om een bijdrage van € 21.340,- voor de te maken sloop-, opruimings- en inrichtingskosten te voldoen. De betaling zal bij het passeren van de akte van levering van het verkochte en levering van het verkochte plaatsvinden. Naar verwachting zal dat in 2028 plaatsvinden.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

BATEN VAN PARTICULIEREN

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Donaties van Beschermers</i>	550.777	513.000	537.236
<i>Giften en schenkingen</i>	234.861	65.000	98.011
<i>Nalatenschappen en legaten</i>	2.509.605	p.m.	411.637
<i>Overige bijdragen particulieren</i>	296.825	35.000	263.722
	3.592.068	613.000	1.310.606

DONATIES VAN BESCHERMERS

Het aantal beschermers van Het Limburgs Landschap per ultimo 2025 bedroeg 19.115. Het aantal donateurs nam af met 340 t.o.v. 31-12-2024 [19.455]. In de loop van 2025 is het minimum bedrag voor nieuwe beschermers verhoogd van € 25,- naar € 30,- per jaar. De gemiddelde donatie is ook gestegen doordat een deel van de beschermers meer is geven dan het minimum bedrag.

GIFTEN EN SCHENKINGEN

Dit betreft giften en periodieke schenkingen die vastgelegd zijn middels een overeenkomst van minimaal 5 jaar. Er zijn daarnaast in 2025 [voornamelijk in december] meer éénmalige giften ontvangen dan in 2024.

NALATENSCHAPPEN EN LEGATEN

In 2025 ontvingen we zes nalatenschappen, waarvan twee van meer dan € 1 mln.

OVERIGE BIJDRAGEN PARTICULIEREN.

In 2025 had dit betrekking op de bijdragen die deelnemers aan excursies betalen [€ 45.086] en de bijdragen van particulieren ten behoeve van aankopen en projecten [€ 251.739].

BATEN VAN BEDRIJVEN

De Stichting Robur is een initiatief van het bedrijfsleven in Limburg om de Stichting het Limburgs Landschap in financiële zin te ondersteunen bij projecten en activiteiten die niet of niet geheel uit de [reguliere] exploitatie van Het Limburgs Landschap kunnen worden gefinancierd. Een groep van zo'n 100 bedrijven levert een structurele bijdrage, goed voor een bedrag van € 138.225 in 2025.

Verder betreft dit o.a. ontvangen gelden inzake boscompensatie van twee bedrijven.

BATEN VAN LOTERIJORGANISATIES

Sinds 1997 deelt LandschappenNL als partner mee in de opbrengsten van de Postcode Loterij. LandschappenNL verdeelt deze opbrengst over 20 aangesloten organisaties. In 2025 werd € 1.173.484, waarvan € 211.742 t.b.v. het Steunpunt Landschapsbeheer Limburg ontvangen. De bijdrage wordt aangewend of gereserveerd voor projecten ten behoeve van natuur & landschap, landschapsbeheer, erfgoed en verwervingen. Verder is er een eenmalige extra bijdrage ontvangen van € 125.000. LandschappenNL had nog gelden beschikbaar voor landschapsbeheer in Limburg uit de periode dat het Steunpunt nog niet bestond. LandschappenNL heeft deze middelen toegekend vanwege de opstart van het Steunpunt. Met ingang van 2024 worden de baten van loterijorganisaties in het jaar waarop zij betrekking hebben verantwoord.

BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Overheidssubsidies waardevermindering	244.933	1.402.500	157.623
Waardevermindering bosaanleg	85.041	67.500	67.596
Projectsubsidies natuurterreinen en gebouwen	3.482.505	4.947.000	5.655.099
Subsidieregeling Natuur en Landschap	2.584.978	2.532.831	2.580.052
Exploitatiesubsidie provincie Limburg	1.562.745	1.468.602	1.455.467
Subsidie groene BOA's	34.000	-	52.027
Bijdragen van gemeenten	268.366	257.000	341.671
Tegemoetkoming drugsafval	17.639	-	41.369
Gemeenschappelijk landbouwbeleid [GLB]	347.313	390.000	351.827
	8.627.520	11.065.433	10.702.731

OVERHEIDSSUBSIDIES WAARDEVERMINDERING

De provincie Limburg subsidieert de waardevermindering van grond als deze wordt omgezet van landbouwgrond naar natuur via de Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap [SKNL]. De subsidie is het verschil tussen de agrarische waarde en de natuurwaarde. De provincie laat de gronden taxeren. Van de stichting wordt dus een eigen bijdrage verlangd van de natuurwaarde en de notaris-, advies- en bemiddelingskosten. Bij de afwikkeling van de DHZ-projecten die nog op de balans stonden, zijn gelden vrijgekomen die onder deze post verantwoord zijn.

WAARDEVERMINDERING BOSAANLEG

Het Limburgs Landschap ontvangt jaarlijks een uitkering op basis van een niet meer bestaande regeling voor waardevermindering van gronden waarop in het verleden bos is aangelegd. De waardevermindering werd indertijd voor 30 jaar toegekend en wordt gespreid uitbetaald. Het betreffen een zestal subsidiebeschikkingen die tussen 2031 en 2034 ten einde lopen.

PROJECTSUBSIDIES NATUURTERREINEN EN GEBOUWEN

Het betreft hier ontvangen subsidies voor projecten natuurterreinen en restauraties van gebouwen die we in het kalenderjaar 2025 financieel hebben afgerond. Projectsubsidies worden in het jaar van afronding van het project in de staat van baten en lasten opgenomen [zie ook onder Lasten, Projecten natuurterreinen/gebouwen en bijlage C2 Projecten afgerond in 2025].

Het verschil ten opzichte van de begroting 2025 wordt verklaard doordat minder projecten financieel afgerond konden worden omdat subsidies nog niet definitief vastgesteld waren door de subsidiegever.

SUBSIDIEREGELING NATUUR EN LANDSCHAP

Via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap [SNL] verleent de provincie subsidie aan ons het beheer van een deel van onze natuurgebieden. Dit gebeurt o.b.v. een percentage van de standaard kostprijs per hectare van elk beheertype. Door toevoegingen van areaal in 2025 wordt de beschikking aangepast wat resulteert in een hogere subsidie opbrengst.

EXPLOITATIESUBSIDIE PROVINCIE LIMBURG

Jaarlijks wordt bij de provincie Limburg een subsidie aangevraagd ten behoeve van de exploitatiekosten van de stichting. Daarnaast heeft de stichting een subsidiebeschikking ontvangen voor het in september 2022 gestarte Steunpunt. Deze subsidie heeft een looptijd van drie jaar [september 2022 t/m augustus 2025]. Als overbrugging naar het kalender jaar is er in 2025 een aanvullende beschikking ontvangen voor de maanden september t/m december 2025. De subsidie voor het Steunpunt heeft een inmiddels structureel karakter gekregen.

SUBSIDIE GROENE BOA'S

Net als in eerdere jaren is in 2025 voor een tegemoetkoming in de kosten van groene BOA's een subsidieregeling opengesteld door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Zowel personeelskosten als overige kosten zoals kleding en software worden via deze regeling voor een deel vergoed. De regeling is eind 2024 voor drie jaar [2024-2026] opengesteld. Bij het opmaken van de begroting van 2025 was dit nog niet bekend.

BIJDRAGEN VAN GEMEENTEN

Jaarlijks ontvangen wij van een aantal Limburgse gemeenten [Venlo, Stein, Eijsden-Margraten, Beekdaelen] een bijdrage voor het beheer van natuurterreinen en gebouwen.

GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID [GLB]

De ontvangen subsidie uit hoofde van de GLB worden door RVO [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland] rechtstreeks op de rekening van het Landbouwbedrijf geboekt. Voor 2025 is volgens vastgestelde tarieven de subsidie berekend op € 346.550. Daarnaast was er een bate van € 763 als nabetaling over 2024.

BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN

De stichting ontving met name de volgende bijdrages: € 602.737 van Trees for All, € 282.016 van het Cultuurfonds, € 85.337 van ETF Foundation, € 42.000 van de Hollandsche Molen en € 20.456 van Stichting Sponsorgelden kasteelpark Elsloo. Het zijn bijdragen in de uitvoeringskosten van projecten [zoals aanplant bos] en beheerkosten, bijdrage aan vrijwilligerswerk en het aankopen van natuurterreinen, zoals bij de Linnerheide, Bergse Heide, Dorperheide en Landgoed Arcen.

BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN PRODUCTEN EN DIENSTEN

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Huren en pachten	1.108.789	1.113.420	1.086.130
Houtverkoop	311.701	159.700	247.542
Opbrengst verkoop vee	7.240	1.100	8.081
Overige inkomsten terreinbeheer	369.391	129.000	538.459
Verhuur vakantiewoningen	968.604	978.600	998.608
Baten Kasteeltuinen Arcen	5.171.589	4.201.000	4.724.543
Baten Landbouwbedrijf	66.953	25.900	88.334
	8.004.267	6.608.720	7.691.697

HUREN EN PACHTEN

De inkomsten zijn net iets minder dan begroot, maar redelijk in lijn der verwachting. Tegenvallers zoals het nog niet verhuren van Kasteel Goedenraad en meevallers als een wat hogere huuropbrengst van Kasteel Elsloo zijn hierin meegenomen.

HOUTVERKOOP

In het kader van ons streven naar meer gevarieerde bossen vinden regelmatig dunningen plaats, waarbij te verkopen hout vrij komt. De opbrengsten hiervan vielen hoger uit doordat in 2025 meer bossen werd gedund dan bij het maken van de begroting bekend was.

OPBRENGST VERKOOP VEE

Dit betreffen de verkoop van schapen zijn hoger dan begroot.

OVERIGE INKOMSTEN TERREINBEHEER

De overige inkomsten terreinbeheer wijken positief af t.o.v. de begroting door met name een ontvangst van € 45.000 i.v.m. dijk aanleg in Arcen en € 5.000 voor werkzaamheden t.b.v. de Rotterdam-Rijn pijpleiding. Daar staan werkzaamheden tegenover.

VERHUUR VAKANTIEWONINGEN

De opbrengsten uit de vakantiewoningen laten een minder resultaat zien dan begroot. Door waterschade is de villa bij Nieuw Ehrenstein een periode gesloten geweest voor verhuur. De bezettingsgraad van Ehrenstein is hierdoor dan ook lager dan 2024. Ook de bezettingsgraad van Koningshof viel lager uit. Daartegenover heeft Wittemer Molen een betere bezettingsgraad gehad. De overige vakantiewoningen laten een stabiel beeld zien. Nieuw in de verhuur is de Grathermermolen.

BATEN KASTEELTUINEN ARCEN

De baten van de Kasteeltuinen Arcen bestonden uit de entreegelden, parkeeromzet, horecaomzet, verkoop in de Oranjerie en overige inkomsten. Het resultaat heeft uitsluitend betrekking op de exploitatie van de Kasteeltuinen in enge zin. De inkomsten die de stichting hiermee genereert worden aangewend om de instandhouding van het Rijksmonument Historische Buitenplaats kasteel Arcen te kunnen financieren en de Kasteeltuinen te onderhouden. Ten op zichten van de begroting en ook 2024 laten de baten van Kasteeltuinen Arcen een mooie groei zien.

BATEN LANDBOUWBEDRIJF

De baten van het Landbouwbedrijf bestonden uit de inkomsten terreinbeheer, met name de opbrengsten uit de verkoop van vee [Galloways en Koniks] en van graslanden. Door de waardeverandering van de veestapel, die niet worden begroot, zijn de opbrengsten hoger dan begroot.

OVERIGE BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Boekwinst verkoop activa</i>	26.152	-	13.405
<i>Niet doorgaan aankoop huis bij Kaldenbroek</i>	-	-	717.600
<i>Kosten inzake schikking staatsteunzaak</i>	-	-	-3.435.417
<i>Baten en lasten voorgaande jaren</i>	42.366	-	77.979
	68.518	-	-2.626.433

BOEKWINST VERKOOP ACTIVA

In 2025 zijn een viertal auto's ingeruild voor nieuwere auto's. Daarnaast is de tractor vervangen. Bij deze transacties zijn er boekwinsten gemaakt, die niet begroot worden.

BATEN EN LASTEN VOORGAANDE JAREN

Hieronder staat onder andere het afboeken van een inkoopfactuur van project Nieuw Ehrenstein wegens het niet nakomen van afspraken.

LASTEN

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING

Deze specificatie is opgesteld o.b.v. de richtlijnen van de RJ650, welke door CBF verplicht is gesteld. De toelichting van de lasten is een toelichting op de totalen van de rijen. Deze toelichting sluit daardoor niet één op één aan met de staat van baten en lasten van blz. 83 waar het de totalen van de kolommen betreft.

BESTEMMING	DOELSTELLING				
<i>Lasten</i>	<i>Aankoop</i>	<i>Projecten</i>	<i>Beheer</i>	<i>Steunpunt Landschapsbeheer</i>	<i>Communicatie en belangenbehartiging</i>
Verwervingen	3.583.816				-
Uitbesteed werk*		6.774.929	5.196.929	4.417	-
Organisatiekosten terreinbeheer	-	22.266	153.834	-	8.709
Heffingen en verzekeringen	-	-	286.273	-	-
Publiciteit en communicatie	-	-	-	42.615	267.346
Personeelskosten	108.258	257.011	3.844.477	381.605	518.892
Huisvestingskosten	4.081	23.672	20.305	2.775	29.876
Kantoor en algemene kosten	5.552	57.361	199.564	69.470	54.537
TOTAAL	3.701.708	7.135.240	9.701.383	500.882	879.360

*] incl. doorbelasting eigen uren medewerkers

WERVINGSKOSTEN	BEHEER EN ADMINISTRATIE	TOTAAL 2025	BEGROOT 2025	TOTAAL 2024
-		3.583.816	2.412.275	1.599.054
-		11.976.275	10.513.367	12.547.532
5.298	-	190.107	181.700	228.954
-	-	286.273	305.600	267.770
14.721	-	324.682	340.000	347.768
223.606	53.445	5.387.294	5.372.100	4.748.410
11.428	22.142	114.281	112.883	114.420
41.740	225.233	653.457	543.128	691.915
296.792	300.820	22.516.185	19.781.053	20.545.822

TOELICHTING LASTENVERDELING

Op basis van de tabel 'Specificatie en verdeling kosten naar bestemming'

ALGEMEEN

De toerekening van de kosten naar bestemming geschiedt op bedrijfseconomische basis, waarbij rekening gehouden wordt met de besteding van tijd en middelen aan de onderdelen. Deze onderdelen zijn: de bestedingen aan de doelstellingen, werving van baten en de kosten beheer en administratie [zie Specificatie en verdeling kosten naar bestemming op blz. 104-105]. Onderstaand zijn de kostenposten gespecificeerd en bij significante afwijking t.o.v. de begroting toegelicht.

VERWERVINGEN

De kosten voor verwervingen zijn als volgt te specificeren:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Aankoop met waardeverminderingssubsidie	422.487	1.707.750	140.000
Aankoop niet gesubsidieerd	2.154.456	636.525	1.311.196
Aankoop Hoogwaterhuis Hasselt	-	-	56.340
Aankoop werkschuur zuid	901.028	-	-
TOTALE AANKOPEN	3.477.971	2.344.275	1.507.536
Pacht	486	-	586
Advies- en bemiddelingskosten	55.359	18.000	40.932
Toevoeging voorziening aankoop Kloostergoed St. Paul	50.000	50.000	50.000
	3.583.816	2.412.275	1.599.054

Verwervingen zijn altijd moeilijk te begroten. Het is erg afhankelijk van de bewegingen in de markt en het tempo van de afwikkeling van transacties. De begroting wordt zeker wat betreft de aankopen met waardeverminderingssubsidie begroot op de ambitie zoals weergegeven in de meerjarenbegroting. In 2025 is dat maar ten dele gelukt, t.o.v. 2024 is dit wel wat aangetrokken.

Bijdragen van derden via het Quercusaankoopfonds en fondsen op naam, maar ook bijvoorbeeld het Cultuurfonds en ETF Foundation zijn in de begroting niet meegenomen. In 2025 bedroeg de bijdrage van derden t.b.v. aankopen € 495.170. Daarnaast hebben zich in 2025 andere niet-gesubsidieerde verwervingen voorgedaan. Hiervoor is er meer uitgegeven dan begroot, maar door een grote nalatenschap konden we deze kans grijpen. De verwervingen van 2025 waren bij o.a. Weerterbos, Bemelerberg, Dorperheide, Neercanne en Dubboek.

UITBESTEED WERK

De kosten voor uitbesteed werk zijn als volgt te specificeren

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Projectkosten natuurterreinen en gebouwen</i>	6.774.929	6.100.277	7.635.477
<i>Beheerkosten algemeen</i>	55.503	68.200	110.323
<i>Beheerkosten bossen</i>	235.803	189.700	198.639
<i>Beheerkosten graslanden</i>	371.466	272.200	374.463
<i>Beheerkosten grote grazers</i>	26.952	24.400	19.116
<i>Beheerkosten kleine grazers</i>	36.429	27.100	54.864
<i>Beheer tuinen en parken</i>	152.840	121.100	125.655
<i>Beheerkosten bouwlanden</i>	220.782	143.400	155.923
<i>Beheer overige natuurterreinen</i>	178.583	228.100	213.047
<i>Beheer landschapselementen</i>	105.499	112.400	100.707
<i>Beheerkosten grotten</i>	19.813	28.000	11.014
<i>Beheerkosten recreatie</i>	255.188	249.200	237.519
<i>Beheerkosten toezicht</i>	48.107	55.500	31.461
<i>Beheer wegen en waterlopen</i>	58.652	53.250	49.956
<i>Beheerkosten gebouwen</i>	363.879	329.000	293.038
<i>Beheerkosten vakantiewoningen</i>	453.854	433.900	459.036
<i>Bemiddelingskosten vakantiewoningen</i>	193.442	187.640	200.373
<i>Beheerkosten Kasteeltuinen</i>	2.424.556	1.890.000	2.276.921
	11.976.275	10.513.367	12.547.532

PROJECTKOSTEN NATUURTERREINEN EN GEBOUWEN

Dit betreffen de kosten van projecten die in kalenderjaar 2025 zijn afgesloten. Voor een toelichting zie bijlage C2 en “subsidies projecten”. Het uitbesteed werk in projecten natuurterreinen omvat naast de kosten van derden tevens de doorberekende kosten van eigen medewerkers. Deze kosten zijn gewaardeerd tegen de uurloonkosten incl. overhead. De kosten van de afgesloten projecten natuurterreinen, bedroegen € 3.637.204, de kosten van de afgesloten projecten gebouwen bedroegen € 1.145.806 [zie bijlage C2]. Om de uitvoeringskosten van de afgesloten projecten te dekken, zodat het resultaat van de afgesloten projecten nihil is, werd € 489.875 uit de voorziening Projecten in uitvoering gehaald. Er was hiervoor € 76.010 te veel gereserveerd in de voorziening.

Voor nieuwe projecten werd in 2025 € 2.481.794 aan de Voorziening toegevoegd. Het betreft bijvoorbeeld de eigen bijdrage voor onderhoud aan monumenten en voor de aanpassing van het bergpaviljoen in Kasteeltuinen Arcen.

Bovenstaand is als volgt weer te geven:

	WERKELIJK 2025
<i>Projectkosten natuur</i>	3.637.204
<i>Projectkosten gebouwen</i>	1.145.806
<i>Onttrekking gereserveerde eigen bijdrage</i>	-486.875
<i>Toevoeging nieuwe projecten</i>	2.481.794
	6.774.929

BEHEERKOSTEN BOSSEN

De beheerkosten van bossen vallen hoger uit doordat in 2024 werkzaamheden bij Exaten doorgeschoven zijn naar begin 2025. Verder zijn er extra kosten gemaakt voor het snoeien van bosranden op verzoek van derden.

BEHEERKOSTEN GRASLANDEN

De beheerkosten van de niet verpachte graslanden zijn voor rekening van het Landbouwbedrijf. Alleen de kosten van het opruimen van oude rasters, de aanleg van nieuwe rasters en de kosten van maaien met wetlandtracks zijn voor rekening van Stichting het Limburgs Landschap. In District Noord en Midden zijn hiervoor meer uitgaven gedaan dan begroot.

BEHEERKOSTEN GROTE GRAZERS

De beheerkosten van de grote grazers, het rundvee en de paarden, zijn voor rekening van het Landbouwbedrijf.

BEHEERKOSTEN TUINEN EN PARKEN

Onkruidbeheersing in de historische tuinen valt duurder uit dan begroot.

BEHEERKOSTEN BOUWLANDEN

De beheerkosten van de bouwlanden die door Het Limburgs Landschap aan het Landbouwbedrijf in gebruik gegeven zijn, zijn voor rekening van het Landbouwbedrijf.

BEHEERKOSTEN RECREATIE

In 2025 zijn er extra kosten gemaakt voor het ruimen van aanlegsteigers in de maasplassen.

BEHEERKOSTEN TOEZICHT

In de begroting is rekening gehouden met de kosten i.v.m. beoogde uitbreiding van vrijwillige BOA's. Dat is helaas niet gelukt.

BEHEER WEGEN EN WATERWEGEN

In district Midden zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd om het achterstallig onderhoud uit 2024 in te halen.

BEHEERKOSTEN GEBOUWEN

De onderhoudskosten van de gebouwen zijn ca. € 35.000 hoger dan begroot. Met name door wijziging van huurder bij Kasteel Elsloo en het daarmee samenhangende onderhoudswerkzaamheden valt deze post hoger uit. Daarnaast was er bij Bosbrasserie in de Sluis een rioolverstopping waarvan de kosten niet van waren begroot.

BEHEERKOSTEN VAKANTIEWONINGEN

Deze post valt hoger uit dan begroot door extra werkzaamheden aan installaties en in de tuinen.

BEHEERKOSTEN KASTEELTUINEN

De beheerkosten van de Kasteeltuinen Arcen bestaan uit de kosten voor marketing en evenementen, de inkoop en kosten van de horeca en de Oranjerie, de kosten van tuinen en gebouwen en overige kosten. Het totaal van de kosten zijn hoger dan begroot, doordat er meer bezoekers zijn geweest dan begroot.

ORGANISATIEKOSTEN TERREINBEHEER

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Exploitatiekosten auto's	135.665	132.200	172.401
Kosten tractoren/machines	54.442	49.500	56.553
	190.107	181.700	228.954

KOSTEN TRACTOREN/MACHINES

In 2025 zijn kostbare reparaties geweest die niet waren voorzien.

HEFFINGEN EN VERZEKERINGEN

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Waterschapslasten en OZB</i>	111.417	110.000	105.045
<i>Assurantiekosten en -premies</i>	174.635	195.500	162.643
<i>Ruilverkavelingsrente</i>	221	100	82
	286.273	305.600	267.770

RUILVERKAVELINGSRENTE

Door aankopen van gronden waar ruilverkaveling op zit zijn de kosten hoger dan begroot.

PUBLICITEIT EN COMMUNICATIE

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Kosten kwartaalblad</i>	96.711	130.000	119.990
<i>Kosten mediaproducties en -samenwerkingen</i>	42.180	45.000	32.268
<i>Ov. kosten voorlichting en belangenbehartiging</i>	122.213	118.000	131.613
<i>Kosten vrijwilligers</i>	63.578	47.000	63.897
	324.682	340.000	347.768

KOSTEN KWARTAALBLAD

De kosten van het kwartaalblad vallen lager doordat de portokosten voor het verzenden door het Lidmaatschap van Goeden Doelen Nederland lager uitvallen dan begroot.

KOSTEN VRIJWILLIGERS

De kosten van de vrijwilligers vielen hoger uit dan begroot door de kosten [€ 40.000] voor de inzet van vrijwilligers voor het Steunpunt Landschapsbeheer. Dit was niet zo begroot. Het gaat hier om kosten van locaties voor het organiseren van cursussen e.d. en de cursuskosten die worden ingekocht zoals de motorkettingzaag- en de bosmaaiercursussen.

OVERIGE VOORLICHTINGSKOSTEN

Deze post is meer dan begroot door de kosten van online brengen van diverse wandelroutes binnen onze gebieden.

PERSONEELSKOSTEN

Om de personeelskosten te kunnen vergelijken met de begroting 2025 en de cijfers van 2024 zijn de personeelskosten van Het Limburgs Landschap excl. Kasteeltuinen en de personeelskosten van de Kasteeltuinen in aparte tabellen weergegeven.
De gezamenlijke personeelskosten zijn daarnaast in een tabel opgenomen.

PERSONEELSKOSTEN EXCL. KASTEELTUINEN

De kosten zijn als volgt te specificeren:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Lonen en salarissen	2.629.987	2.651.810	2.393.403
Werknemersverzekeringen	640.325	582.900	551.425
Pensioenverzekeringen	298.737	332.890	311.322
Ontvangen ziekengeld	-97.832	p.m.	-133.094
Tegemoetkoming transitievergoeding	-25.527	-	-
Reiskosten	98.732	82.000	99.263
Mutatie reservering jubileumuitkering	6.700	-	34.500
Mutatie reservering seniorenregeling	134.000	-	-
Overige personeelskosten	100.703	111.500	133.928
	3.785.825	3.761.100	3.390.747
Doorberekende personeelskosten	-773.020	-600.000	-812.451
	3.012.805	3.161.100	2.578.296

LONEN EN SALARISSSEN EN WERKNEMERS- EN PENSIOENVERZEKERINGEN

De kosten van lonen en salarissen, werknemersverzekeringen en pensioenverzekeringen zijn in lijn met de begroting over 2025. De werknemersverzekeringen zijn door toenemende premies hoger, maar daar tegenover staat een lager pensioenpremie door het verhogen van de franchise die als aftrek dient voor de grondslag.

ONTVANGEN ZIEKENGELD

In 2025 waren een paar collega's langdurig ziek. De vergoeding die we hiervoor ontvangen wordt niet begroot.

REISKOSTEN

De reiskosten zijn hoger dan begroot, maar wel in lijn met 2024.

OVERIGE PERSONEELSKOSTEN

De werkelijke kosten 2024 vallen lager uit dan begroot. Dit komt door minder aanschaf van bedrijfskleding en lichte afname van niet opgenomen vakantiedagen.

DOORBEREKENDE PERSONEELSKOSTEN

De doorberekende personeelskosten betreft door de subsidiegevers vergoede kosten voor de inzet van eigen medewerkers in projecten [€ 773.020], alsmede aan het Landbouwbedrijf doorbelaste personele inzet [€ 108.475]. Bij elkaar is dit meer dan begroot.

PERSONEELSKOSTEN KASTEELTUINEN

De kosten zijn als volgt te specificeren:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Lonen en salarissen</i>	1.685.955	1.616.000	1.625.575
<i>Werknemersverzekeringen</i>	420.746	353.400	378.021
<i>Pensioenverzekeringen</i>	160.809	163.600	175.751
<i>Ontvangen ziekengeld</i>	-15.896	p.m.	-94.223
<i>Reiskosten</i>	59.807	46.500	58.917
<i>Overige personeelskosten</i>	63.068	31.500	26.074
	2.374.489	2.211.000	2.170.115

LONEN EN SALARISSSEN EN WERKNEMERS- EN PENSIOENVERZEKERINGEN

De werkelijke kosten van lonen en salarissen waren ca. € 60.000 hoger dan begroot. Het vinden van met name horecapersoneel blijft lastig wat kostenstijgingen met zich mee brengt.

REISKOSTEN

De reiskosten zijn hoger dan begroot, maar wel in lijn met 2024.

OVERIGE PERSONEELSKOSTEN

Deze kosten vallen hoger uit dan begroot door met name een Vitaal Sterk Teamprogramma dat eind 2025 door de vaste medewerkers van de Kasteeltuinen is gedaan.

PERSONEELSKOSTEN TOTAAL

De kosten zijn als volgt te specificeren:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
Lonen en salarissen	4.315.942	4.267.810	4.018.978
Werknemersverzekeringen	1.061.071	936.300	929.446
Pensioenverzekeringen	459.546	496.490	487.073
Ontvangen ziekengeld	-113.728	p.m.	-227.317
Tegemoetkoming transitievergoeding	-25.527	-	-
Reiskosten	158.539	128.500	158.180
Mutatie reservering jubileumuitkering	6.700	-	34.500
Mutatie reservering seniorenregeling	134.000	-	-
Overige personeelskosten	163.771	183.000	160.002
	6.160.314	6.012.100	5.560.862
Doorberekende personeelskosten	-773.020	-640.000	-812.451
	5.387.294	5.372.100	4.748.410

PERSONEELSBESTAND

Over 2025 bedroeg het gemiddeld aantal personeelsleden [fte] 75,6. Het gemiddeld aantal fte [excl. Kasteeltuinen] was 40,8 [over 2024 bedroeg dit 40,8]. De toename komt door de vervanging van langdurig zieke medewerkers. Het gemiddeld aantal fte van de Kasteeltuinen nam af met 3 fte tot 34,8 [2024 = 37,8 fte].

Deze medewerkers zijn als volgt verdeeld over de verschillende afdelingen:

Directie	1,0 fte
Afdeling natuur	5,0 fte
Afdeling bedrijfsvoering	7,0 fte
Afdeling erfgoed	3,6 fte
Afdeling communicatie	3,8 fte
Afdeling rentmeesterij	1,0 fte
Afdeling terreinbeheer	15,9 fte
Afdeling Steunpunt landschapsbeheer	3,5 fte
Afdeling Kasteeltuinen	34,8 fte
TOTAAL PERSONEELSBESTAND	75,6 FTE

HUISVESTINGSKOSTEN

Deze kosten betreffen de onderhoudslasten, schoonmaakkosten, kosten voor energie en overige huisvestingskosten en de afschrijvingen van het kantoor te Lomm. Voor 2025 bedraagt de afschrijving € 85.383.

KANTOOR- EN ALGEMENE KOSTEN

De kosten zijn als volgt te specificeren:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Automatisering</i>	110.017	95.000	82.650
<i>Kantoorbenodigdheden/ onderhoud inventaris</i>	4.056	16.000	30.265
<i>Porto- kopieer- en telefoonkosten</i>	32.504	32.000	28.605
<i>Accountantskosten</i>	56.300	48.000	38.806
<i>Advieskosten</i>	14.690	15.000	21.132
<i>Kosten salarisadministratie</i>	17.340	13.000	9.991
<i>Bijdrage LandschappenNL</i>	116.728	116.728	120.375
<i>Kosten Brancheorganisaties</i>	37.878	28.000	27.686
<i>Dotatie dubieuze debiteuren</i>	36.871	-	132.392
<i>Niet aftrekbaar deel btw</i>	76.421	65.000	71.753
<i>Overige kantoorkosten</i>	58.220	38.500	40.958
<i>Kantoorkosten werkschuren</i>	70.360	49.100	60.747
<i>Algemene kosten Robur en Landbouwbedrijf</i>	22.072	26.800	26.555
	653.457	543.128	691.915

AUTOMATISERING

De kosten van automatisering zijn hoger dan begroot. Er is onvoldoende rekening gehouden met de overstap van de server naar Microsoft 365. Deze overgang was voor is eind 2025 t/m begin 2026 gepland. In 2025 zijn daarvoor o.a. laptops aangeschaft.

KANTOORBENODIGDHEDEN/ONDERHOUD INVENTARIS

De begrote vervanging van kantoorbenodigdheden en onderhoud is niet nodig gebleken.

PORTO- KOPIEER- EN TELEFOONKOSTEN

Deze kosten zijn conform de begroting.

ACCOUNTANTSKOSTEN

De accountantskosten voor de controle van de subsidie van het Steunpunt Landschapsbeheer waren niet begroot en vallen dan ook hoger uit.

ADVIESKOSTEN

De begrote advieskosten zijn in lijn met de begroting. Er zijn m.n. kosten gemaakt in de nasleep van het Staatsteundossier en afwikkeling oude huurder Kasteel Elsloo.

KOSTEN SALARISADMINISTRATIE

Deze kosten vallen hoger uit dan begroot daar de salarisadministratie in 2025 door een ander wordt verzorgd. De eenmalige kosten van het inrichten van de salarisadministratie in het nieuwe pakket waren niet begroot.

BIJDRAGE LANDSCHAPPENNL EN KOSTEN BRANCHEORGANISATIES

De bijdrage voor LandschappenNL is conform de begroting. Het betreft een bijdrage voor zowel het provinciaal Landschap als voor de landschapsbeheerorganisatie [Steunpunt]. Vanaf 2025 zijn we lid van de branchevereniging Goede Doelen Nederland. De contributie van bijna € 10.000 was niet begroot.

DOTATIE DUBIEUZE DEBITEUREN

Door de Corona-crisis en de daarop volgende terugbetaling van NOW en het weer moeten aflossen bij de Belastingdienst hebben enkele horecaondernemers het sinds 2023 zwaar. Voor de achterstallige huren zijn er betalingsregelingen getroffen.

NIET AFTREKBAAR DEEL BTW

De gemaakte kosten zijn hoger dan begroot.

Stichting het Limburgs Landschap valt in beginsel volledig in de btw. Er wordt over opbrengsten btw in rekening gebracht en deze wordt afgedragen. Naast deze opbrengsten ontvangt de stichting ook bijdragen van overheden e.d. Dit zijn bijdragen die niet toerekenbaar zijn aan belaste prestaties. Btw op facturen van algemene kosten zijn maar ten dele verrekenbaar. Het niet verrekenbare deel, zogenaamde pre pro rata percentage, wordt jaarlijks opnieuw berekend. Over 2025 bedraagt deze 31%. Het niet verrekenbare deel van de btw wordt apart als kostenpost opgevoerd.

OVERIGE KANTOORKOSTEN

De kosten voor het inhuren van een functionaris gegevensbescherming zijn hoger uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn er meer kosten gemaakt aan het huren accommodaties voor het Steunpunt voor het geven van cursussen. Naast deze kosten vallen hier ook o.a. de bankkosten, abonnementen en kosten voor de commissies onder.

KANTOORKOSTEN WERKSCHUREN

De kantoorkosten van de werkschuren zijn hoger dan begroot door de aanschaf van meerdere laptops voor de overgang naar Office365. Dit was meer dan begroot.

ALGEMENE KOSTEN ROBUR EN LANDBOUWBEDRIJF

De algemene kosten van het Robur en Landbouwbedrijf zijn redelijk in lijn met de begroting.

BELONING DIRECTIE

Stichting het Limburgs Landschap wordt geleid door één directeur. De beloning van de directeur geschiedt conform de cao Bos en Natuur, ondernemingsdeel De Landschappen. Er wordt aan de directeur geen leaseauto beschikbaar gesteld, tevens worden er aan de directeur geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Het jaarinkomen van de directeur-bestuurder [in loondienst] [€ 119.019] blijft ruim binnen het maximum van € 163.473 [1 FTE/12 mnd.] volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen [€ 141.341], blijven ruim binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 246.000 per jaar.

Naam	W.F.G. Alblas
Functie	directeur-bestuurder
Dienstverband	
Aard [looptijd]	onbepaald
Uren	37
parttime percentage	100
periode	01/01 – 31/12
Bezoldiging	
Jaarinkomen	
. bruto loon/salaris	110.403
. vakantiegeld	8.616
. vaste eindejaarsuitkering	-
. niet opgenomen vakantiedagen	-
TOTAAL JAARINKOMEN	119.019
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	447
Pensioenlasten [werkgeversdeel]	21.875
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-
TOTAAL LASTEN EN VERGOEDINGEN	22.322
TOTAAL BEZOLDIGING 2025	141.341
TOTAAL BEZOLDIGING 2024	135.222

De BSD-score bedraagt 480. De BSD [BasisScore Directiefunctie] is één van de normen waar het CBF op toetst. Bij deze BSD-score hoort een maximaal salaris van € 163.473. De BSD-score is door de raad van toezicht vastgesteld.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging zie hoofdstuk 5.1 van het jaarverslag.

De personeelslasten van de directeur-bestuurder waren licht hoger in 2025 t.o.v. 2024. Deze stijging hield verband met de algemene salarisstijging volgens de cao van 4,0% per 1 november 2025.

RAAD VAN TOEZICHT

Er vindt geen bezoldiging van leden van de raad van toezicht plaats. Ook zijn aan hen geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Het saldo van de financiële baten en lasten kan als volgt worden gespecificeerd:

	WERKELIJK 2025	BEGROTING 2025	WERKELIJK 2024
<i>Rente [bank]tegoeden en huurkoop</i>	167.098	140.600	217.056
<i>Dividend obligaties</i>	33.419	-	40.443
<i>Aandelen:</i>			
<i>Gerealiseerde waardeveranderingen</i>	-	-	-
<i>Niet-gerealiseerde waardeveranderingen</i>	12.319	-	437.826
<i>Obligaties:</i>			
<i>Gerealiseerde waardeveranderingen</i>	-	-	-
<i>Niet-gerealiseerde waardeveranderingen</i>	69.182	-	88.484
<i>Totaal baten</i>	282.018	140.600	783.809
KOSTEN BELEGGINGEN	-32.142	-40.000	-31.234
<i>Rente inzake schuld schikking staatssteunzaak</i>	-57.735	-	-107.917
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	192.141	100.600	644.658

RENTE

Totaal is er € 158.743 rente ontvangen op onze [bank]tegoeden. Daarnaast is er rente [€ 5.146] ontvangen over de huurkoopsom van de inventaris t.b.v. de inrichting van horeca en rente lening aan derden [€ 2.000], wat conform de begroting is. Over de rekening-courant met Landbouwbedrijf Limburgs Landschap B.V. wordt 4% rente berekend over het gemiddelde saldo. Voor 2025 bedroeg de rente € 9.815. De rente, maximaal 3,5%, inzake de schikking staatssteunzaak was niet begroot.

AANDELEN EN OBLIGATIES

Voor een toelichting over de aandelen en obligaties wordt verwezen naar de financiële vaste activa op blz. 88. Koersresultaten op de beleggingen worden uit voorzichtigheid niet begroot.

KADERS VOOR FINANCIËEL BEHEER

In 2022 en 2023 heeft de raad van toezicht het beleid rondom het financieel beheer herzien.

De belangrijkste elementen van de kaders voor financieel beheer zijn:

- Het niveau van de minimaal beschikbare liquide middelen wordt periodiek bepaald op basis van een 24-maands liquiditeitsprognose met een vereiste minimum buffer.
- Dat deel van de beschikbare middelen dat niet als liquide middelen dient te worden aangehouden, kan worden belegd, tot een maximum van 50% van de totaal beschikbare middelen.
- De doelstelling bij het te beleggen vermogen is om het vermogen in reële termen [d.w.z. rekening houdend met inflatie] in stand te houden.
- Het beleggen wordt via een [gematigd] defensief beleggingsmandaat uitgevoerd door een externe professionele partij.
- Er wordt duurzaam belegd.
- Per kwartaal worden de beleggingsresultaten gedeeld met de raad van toezicht; jaarlijks wordt het beleggingsbeleid in de raad van toezicht geëvalueerd.

De transitie van de beleggingsportefeuille naar een [gecombineerd] extern beheerd 'matig defensief' duurzaam mandaat bij ABN Amro heeft in 2023 plaatsgevonden.

SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Het resultaat van baten en lasten over 2025 is hoger dan over 2024. Over 2025 bedroeg het overschot € 878.671 t.o.v. € 196.269 over 2024.

BIJLAGE A

MUTATIE-OVERZICHT NATUURTERREINEN

2025

VERWERVINGEN 2025

VERWERVINGSKOSTEN 2025	
NATUURGEBIED	
Weerterbos	617.027
Hoeve Cultura Scheulder	600.000
Neercanne	185.207
Bergse Heide	160.986
Dubbroek	149.206
Dorperheide	125.001
Aerwinkel	111.465
Ruine Stein	85.519
Linnerheide	85.112
Kasteel Arcen	77.517
Bemelerberg	73.511
Zwart Water	62.499
Ravenvennen	51.338
Beeselsbroek	46.213
Hoogwatergeul Lomm	31.071
Oolderveld	16.107
Goedenraad	13.443
Overige	85.721
SUBTOTAAL	2.576.943
GEBOUWEN	
Hoeve Cultura Scheulder	901.028
SUBTOTAAL	901.028
TOTAAL	3.477.971

BIJLAGE B

MATERIELE VASTE ACTIVA

AFSCHRIJVINGEN 2025

OMSCHRIJVING	GEKOCHT IN	DISTRICT	AFSCHRIJVING TERMIJN IN JAREN
KANTOORGEBOUW [ACTIVA BEDRIJFSVOERING]			
Verbouwing Kloosterhof Lomm	2020		20
Installaties Kloosterhof Lomm	2020		15
SUBTOTAAL :			
KANTOORINVENTARIS [ACTIVA BEDRIJFSVOERING]			
wandmeubel Lundia	1994		5
software Globe 2000 fin. administratie	2001		1
software IF Aware ledenadministratie	2002		1
software CRS2/Arcview	2010		3
domeinnaam Ijsvogel [restwaarde]	2014		0
vernieuwing CRS2	2014		3
server HPE DL380 Gen10 kantoor Lomm	2020		5
telefooncentrale KPN één en Yealink toestellen	2020		5
SUBTOTAAL :			
BEDRIJFSMIDDELEN [ACTIVA DOELSTELLING]			
veetransportwagen tandemas	1997	Zuid	5
klepelmaaier ESM 70H	2000	Noord	5
cultivator Rabe Blue Bird Gruber GH7 3000	2000	Noord	5
aanhangwagen Atec B1 WD-JN-70	2001	Midden	5
aanhangwagen IFOR Williams WJ-PS-31	2004	Zuid	3
aanhangwagen Orbons G02 WS-BR-61	2005	Zuid	3
Humbaur plateauwagen incl. hekwerk	2006	Midden	5
Böckmann veetrailer	2007	Noord	5
schijveneg Lemken Rubin 9/300	2008	Noord	5
aanhangwagen Henra PL27B 91-WD-KH	2009	Noord	1
Toyota Hilux 54-VDR-5	2018	Zuid	5
Nissan Navara incl. kap V-703-VS	2019	Noord	5
VW Caddy V-385-VX	2019	Noord	5
VW Caddy V-250-ZB	2019	Midden	5
VW Caddy VGG-60-Z	2020	Noord	5
Toyota Hilux VGF-30-T	2020	Zuid	5
VW Transporter T5 pick-up VHP-73-F	2020	Noord	5
VW Caddy 7-VVR-52	2021	Zuid	5
Toyota Hilux VKH-70-G	2021	Zuid	5
Valtra G125 EV tractor met voorlader en toebehoren	2022	Noord	10

AANSCHAFPRIJS	AFSCHRIJVING t/m 2024	AFSCHRIJVING 2025	BOEKWAARDE PER 31-12-2025
925.101	208.148	46.255	670.698
586.921	176.076	39.128	371.717
1.512.022	384.224	85.383	1.042.415
2.333	2.333	0	0
15.309	15.309	0	0
55.752	55.752	0	0
52.116	52.116	0	0
5.000	0	0	5.000
10.322	10.322	0	0
20.473	20.133	340	0
3.762	3.700	62	0
165.068	159.666	402	5.000
3.839	3.839	0	0
3.993	3.993	0	0
5.332	5.332	0	0
2.852	2.852	0	0
2.176	2.176	0	0
2.773	2.773	0	0
7.878	7.878	0	0
13.501	13.501	0	0
12.500	12.500	0	0
3.492	3.492	0	0
15.365	15.365	0	0
20.338	24.228	-3.890	0
22.219	26.069	-3.850	0
22.675	25.715	-3.040	0
17.772	16.182	1.590	0
25.930	25.340	590	0
26.604	22.094	4.510	0
8.950	7.010	1.790	150
28.905	20.715	5.780	2.410
100.185	26.717	10.019	63.449

OMSCHRIJVING	GEKOCHT IN	DISTRICT	AFSCHRIJVING TERMIJN IN JAREN
VW Caddy VNX-74-G	2022	Midden	5
Toyota Hilux VG-691-X [01-11-2023]	2023	Zuid	5
aanhangwagen Henra 63-WFH-6 [07-12-2023]	2023	Zuid	5
Nissan Navara V-17-DBK tenaamstelling 26-01-2024	2023	Noord	5
Toyota Hilux VZZ-77-K [04-01-2024]	2024	Midden	5
Veewagen Joskin-Betimax 6000 LRR-22-S [13-12-2024]	2024	Noord	5
Toyota Hilux V-44-JLL [06-02-2025]	2025	Zuid	5
VW Transporter VHB-10-T [07-02-2025]	2025	KTA	5
VW Caddy VBL-46-K [27-02-2025]	2025	Noord	5
VW Caddy V-91-LBS [27-03-2025]	2025	Noord	5
SUBTOTAAL :			

WERKTUIGEN

schijvenmaaier Moertel	1992	Zuid	5
palenzetter Yamigav HRD3	1993	Zuid	5
bosbouwlier Farmi JL650T	1995	Zuid	5
weidebloter Perfect 275	2001	Noord	5
klepelmaaier Votex Roadmaster PM1906	2002	Zuid	5
lasapparaat Miller/Genset MG 5000 generator	2006	Zuid	3
houtkachel	2013	Noord	5
klepelmaaier Votex RM1907	2013	Noord	5
Fronthef t.b.v. Boomer KTA	2018	KTA	5
trekker New Holland Boomer 25 KTA	2018	KTA	5
trekker New Holland Boomer 25 KTA	2018	KTA	5
onkruidverbrander Hoaf Thermohit 125M [aandrijving door Boomer 35] KTA	2018	KTA	5
bladblazer Votex-C Blaasmond - compleet [aandrijving door Boomer 35] KTA	2018	KTA	5
grondsleep KTA	2018	KTA	5
frontmaaier Sicma FA1800 KTA	2018	KTA	5
Golfkar Bringco Ezgo PM-2 wit	2020	KTA	5
Golfkar Bringco Ezgo PM-2	2021	KTA	5
Henra aanhangwagen 3-zijdige kipper 63-WZ-GZ	2021	Midden	5
Gehl AL340 kniklader TGP-52-P	2021	KTA	5
Ruwterrein maaier AS 65 2T ES	2021	Zuid	5
trekker New Holland Boomer 50 KTA	2021	KTA	5
Husqvarna Rider P 524 EFI	2022	KTA	5
Handgereedschap t.b.v. Steunpunt	2022	STEUNPUNT	3

AANSCHAFPRIJS	AFSCHRIJVING t/m 2024	AFSCHRIJVING 2025	BOEKWAARDE PER 31-12-2025
23.400	13.650	4.680	5.070
13.500	2.925	2.700	7.875
5.612	1.196	1.122	3.294
32.750	6.000	6.550	20.200
34.906	6.981	6.980	20.945
18.800	155	3.760	14.885
41.000	0	7.370	33.630
31.275	0	5.605	25.670
28.900	0	4.820	24.080
31.900	0	4.785	27.115
609.322	298.677	61.871	248.773

3.600	3.600	0	0
4.171	4.171	0	0
4.533	4.533	0	0
2.376	2.376	0	0
5.570	5.570	0	0
2.856	2.856	0	0
17.122	17.122	0	0
7.805	7.805	0	0
4.500	4.500	0	0
8.000	8.000	0	0
8.000	8.000	0	0
5.760	5.760	0	0
5.065	5.065	0	0
1.600	1.600	0	0
2.374	2.374	0	0
4.850	4.374	476	0
5.000	3.917	1.000	83
4.195	3.222	839	134
19.000	12.800	3.800	2.400
3.306	2.181	660	465
26.945	17.467	5.389	4.089
13.000	6.935	2.600	3.465
18.981	13.426	4.055	1.500

OMSCHRIJVING	GEKOCHT IN	DISTRICT	AFSCHRIJVING TERMIJN IN JAREN
Pronar T671 kipwagen LRJ-79-T [15-02-2023]	2023	Noord	5
Anssems bagagewagen 01-WS-GL [08-02-2023]	2023	STEUNPUNT	5
Handgereedschap t.b.v. Steunpunt [17-07-2023]	2023	STEUNPUNT	3
Satene behandelbox vee [30-12-2023]	2023	Zuid	5
Kalkhoff elektrische fiets [04-03-2024]	2024	Midden	3
Bèr Huynen maaier WSZ [17-10-2024]	2024	Zuid	3
Rapid Swiss 1-assige trekker met messenbalk [03-12-2025]	2025	Zuid	5
Maassen aanhangwagen 75-WPN-7 [03-12-2025]	2025	STEUNPUNT	5
Handgereedschap t.b.v. Steunpunt [03-12-2025]	2025	STEUNPUNT	3
Nevada ladders t.b.v Steunpunt	2025	STEUNPUNT	3
SUBTOTAAL :			

INVENTARIS KASTEELTUINEN

Inventaris Kasteeltuinen	2012		1
Kassaserver HP Proliant [Percom en ondersteuning de Haan]	2018		5
Miko koffiemachine Cimbali S30 4 stuks	2018		5
Miko Cimbali S30 Cool unit 2 stuks	2018		5
Miko Fridge Module 4 liter 2 stuks	2018		5
Miko Cimbali M1 Milk 2 stuks	2018		5
Miko melkopschuimer Lattiz	2018		5
Miko heetwaterapparaat BRAV HWA	2018		5
Miko Jaski chocomel hot dispenser enduro	2018		5
GGM Gastro International ijsmachine	2021		5
Win Equipment ijsmachine	2022		5
Cikam Easy Cash [28-03-2023]	2023		5
Miko koffiemachine Panama 2 grinder model 2 stuks [27-03-2024]	2024		5
Miko koffiemachines toebehoren [27-03-2024]	2024		5
SUBTOTAAL:			

PROJECTEN

2025.201 Tractor Fendt 211S T-30-GTN [afschrijving loopt via project]	2025		3
TOTAAL-GENERAAL :			

AANSCHAFPRIJS	AFSCHRIJVING t/m 2024	AFSCHRIJVING 2025	BOEKWAARDE PER 31-12-2025
10.000	3.750	2.000	4.250
2.164	811	432	921
6.901	2.626	1.800	2.475
7.378	1.478	1.478	4.422
4.198	703	1.400	2.095
4.658	325	1.553	2.780
19.156	0	1.596	17.560
3.271	0	55	3.216
17.471	0	486	16.985
4.345	0	0	4.345
258.150	157.347	29.618	71.185
49.300	49.300	0	0
3.579	3.579	0	0
32.000	32.000	0	0
2.700	2.700	0	0
500	500	0	0
2.500	2.500	0	0
1.595	1.595	0	0
750	750	0	0
1.210	1.210	0	0
3.658	2.904	732	22
7.000	3.150	1.400	2.450
51.820	18.137	10.364	23.319
17.694	2.654	3.540	11.500
8.800	1.320	1.760	5.720
183.106	122.299	17.796	43.011
164.318	0	49.295	115.023
2.891.985	1.122.212	244.366	1.525.407

BIJLAGE C1

PROJECTENLIJST JAARREKENING

2025

PROJECT NUMMER	NATUUR	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2013.023	Inrichting Lus van Linne	-	400.000	-400.000
2016.013	Intereg V.A. Natuur- en Bosbrandpreventie	19.684	1.920	17.764
2016.024	Smalbroek	849	3.600	-2.751
2018.036	Historische Buitenplaats Elsloo Investeringsen	883.237	737.306	145.931
2018.036.A	Hist. Buitenpl.Elsloo Invest. LEADER PLUS	205.773	175.916	29.857
2021.010	Impuls natuur kanaalmond Hamert	19.085	50.000	-30.915
2021.022	Boscompensatie RWS en Mts Heijnen	14.166	16.085	-1.919
2021.024.A	Nazorg en inboet bos TfA Noord	62.704	78.157	-15.453
2021.024.B	Nazorg en inboet bos TfA Midden	1.394	16.116	-14.722
2021.024.C	Nazorg en inboet bos TfA Zuid	6.068	12.810	-6.742
2021.029	Landschapsherstel Klingeleberg	65.973	76.455	-10.482
2021.032	Compensatie Maaslijn bruine eikenpage	55.812	98.536	-42.724
2022.021	Inrichting Reigersbroek 2024-2026	362.005	102.255	259.750
2023.011	Boscompensatie Panattoni	2.062	-	2.062
2023.027	Kwelgeul en Maasheggen Wellerloo	1.726	-	1.726
2023.110.A	Kasteelpark Stein investeringen	57.018	144.225	-87.207
2024.001	Omvorming manegelocatie Weerterbos	391.906	420.973	-29.068
2024.005	Levend Archief	5.986	4.166	1.820
2024.010	Boscompensatie ProRail	39.351	63.536	-24.185
2024.011	Klimaatbestendige Natuur	150.000	165.000	-15.000
2025.002	Bosrevitalisering Midden-Limburg	6.215	50.000	-43.785
2025.004	Projectkatalysator Bosrevitalisatie en -aanplant	21.423	176.775	-155.351
2025.006	Bosaanleg Advantive	-	15.000	-15.000
2025.010	Landschapsontwikkeling Mortelshof	4.738	-	4.738
2025.013	Europees hamsterproject [LIFE project Cricetus]	11.220	49.650	-38.429
2025.017	Bloemrijke grasstroken langs korenwolfvelden	7.029	7.000	29
2025.021.A	Inrichting Campagnebos BHB	450	-	450
2026.001	Interreg Healthy Forests - Linnerheide	1.875	-	1.875
2026.002	Inrichting percelen Stein	525	-	525
2026.011	Verbetering leefgebied vuursalamander	1.860	-	1.860
2026.012	Verbetering leefgebied grote modderkruiper	675	-	675
SUBTOTAAL		2.400.810	2.865.480	-464.671

PROJECT NUMMER	BPM PROJECTEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2022.101	Bemelerberg N2000 Bpm 2022-2024	582.677	486.594	96.083
2022.102	Boshuizerbergen N2000 Bpm 2022-2024	40.048	129.797	-89.749
2022.104	Geuldal N2000 Bpm 2022-2024	176.067	287.854	-111.787
2022.104.A	Openstelling Bonsdaelgroeve	61.746	73.000	-11.254
2022.104.B	Geuldal N2000 - Curfsgroeven [tunnel]	3.302	60.500	-57.198
2022.104.C	Geuldal N2000 - Kalkovens Curfsgroeven	12.668	60.500	-47.832
2022.104.D	Geuldal N2000 - Slangenbergh	5.409	181.500	-176.091
2022.105	Maasduinen N2000 Bpm 2022-2024	888.672	798.818	89.854
2022.106	Roerdal N2000 Bpm 2022-2024	16.214	43.008	-26.794
2022.107	Pietersberg en Jekerdal N2000 Bpm 2022-2024	21.056	504.047	-482.992
2022.108	Sarsven en de Banen N2000 Bpm 2022-2024	77.861	121.361	-43.500
2022.109	Weerterbos N2000 Bpm 2022-2024	200.469	255.115	-54.645
2025.201	N2000 Bemelerberg 2025-2027	232.766	1.154.203	-921.437
2025.202	N2000 Pietersberg en Jekerdal 2025-2027	7.875	508.097	-500.222
2025.202.A	N2000 Pietersberg en Jekerdal 2025-2027 - Muizenbergh	15.872	-	15.872
2025.203	N2000 Geuldal 2025-2027	71.315	-	71.315
2025.203.A	N2000 Geuldal 2025-2027 - Bonsdaelgroeven	61.371	9.150	52.221
2025.203.B	N2000 Geuldal 2025-2027 - Curfsgroeven [tunnel]	650	-	650
2025.203.C	N2000 Geuldal 2025-2027 - Kalkovens Curfsgroeven	360.000	-	360.000
2025.203.D	N2000 Geuldal 2025-2027 - Slangenbergh	-	-	-
2025.204	N2000 Bunder- en Elslooërbos 2025-2027	260	-	260
2025.205	N2000 Roerdal 2025-2027	12.955	-	12.955
2025.206	N2000 Sarsven en de Banen 2025-2027	102.983	-	102.983
2025.207	N2000 Weerterbos 2025-2027	70.198	-	70.198
2025.207.A	Herstel Leembos Weerterbos [N2000 Weerterbos 2025-2027]	3.182	-	3.182
2025.208	N2000 Boshuizerbergen 2025-2027	28.878	-	28.878
2025.209	N2000 Maasduinen 2025-2027	372.496	-	372.496
	SUBTOTAAL	3.426.988	4.673.543	-1.246.555

PROJECT NUMMER	PN PROJECTEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2021.201	PN219 Inrichting migratieroutes geelbuikvuurpad	187.236	606.386	-419.150
2021.202	PN3 Plaggen grasland BHB	129.560	145.208	-15.649
2021.203	PN5 Uitstrooien steenmeel BHB	201.082	244.391	-43.309
2021.204	PN12 Uitstrooien steenmeel MD	1.380.107	1.206.563	173.544
2021.205	PN13 Structuurverbetering heide MD	298.862	358.939	-60.077
2021.206	PN18 Optimalisatie verbindingzones MD	147.217	549.485	-402.269
2021.207	PN36 Ontwikkeling klimaatbestendig bos MD	155.466	128.433	27.033
2021.208	PN27 Maaien oostoever De Banen	35.644	83.240	-47.597
2021.209	PN234 Ontwikkeling graslanden Vilt	221.185	241.762	-20.578
2021.211	PN190 Donker pimperlblauwtje	602.786	577.613	25.173
2021.212	PN305 Verbetering kwaliteit KFG MD	252.204	458.830	-206.625
2021.213	PN146 Aanplant rijkstrooiselsoorten BHB	120.092	276.031	-155.939
2021.214	PN6 Herstel Jeneverbesstruwelen	84.951	138.938	-53.987
2021.215	PN15 Onderzoek bestrijding watercrassula	95.994	115.837	-19.843
2021.216	PN61 Kweekprogramma autochtone genenbronnen	776	-	776
2021.217	PN148 Ontwikkeling klimaatbestendig bos	218.981	247.333	-28.353
2021.218	PN17 Natuurontwikkeling Lommerbroek	1.880.123	1.524.984	355.138
2021.219	PN21 Natuurontwikkeling Vreewater Zuid	803.608	-	803.608
2025.011	PN356.EP Overgangsbeheer Eys	64.517	-	64.517
2022.201	PN21 Ontwikkeling Straelens Broek	247.186	652.825	-405.639
2022.202	PN148 Ontw. Klimaatbestendig bos MD II	567.883	244.471	323.412
	SUBTOTAAL	7.695.458	7.801.271	-105.813

PROJECT NUMMER	BRIM PROJECTEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2020.101	Van Tienhovenmolen Brim 2020 - 2025	270.006	180.502	89.505
2020.102	Boogbrug Kasteel Arcen BRIM 2020-2025	11.083	9.072	2.011
2020.103	Toegangsbrug buitengracht Kasteel Arcen BRIM 2020-2025	40.154	74.844	-34.690
2020.104	Poortgebouw kasteel Arcen BRIM 2020-2025	128.804	81.810	46.994
2020.105	Kasteel Arcen Koetshuis BRIM 2020-2025	130.223	14.094	116.129
2020.106	Kaldenbroek huis BRIM 2020-2025	83.117	43.416	39.701
2020.107	Cottessen 3 Woonhuis SIM 2020-2025	42.299	18.552	23.747
2020.108	Cottessen 9 Birven SIM 2020-2025	23.966	16.524	7.442
2020.109	Kloosterruine Barbaras Weerd BRIM 2020-2025	10.870	9.804	1.066
2020.110	Grafheuvel Hamert BRIM 2020-2025	1.080	2.244	-1.164
2020.111	Stalberg Hamert BRIM 2020-2025	1.044	1.752	-708
2020.112	Grafheuvel Jammerdal 6x BRIM 2020-2025	4.075	8.052	-3.977
2020.113	Grafheuvel Jammerdal BRIM 2020_2025	838	1.698	-860
2020.114	Hist. Buitenpl Neercanne 2020-2025	173.371	121.122	52.249
2021.101	Oude pastorie BRIM 2021-2026	29.137	24.915	4.222
2021.102	Frankenhofmolen gebouw BRIM 2021-2026	90.394	56.461	33.933
2021.103	Wittermolen BRIM 2021-2026	47.264	51.200	-3.937
2021.104	Kasteelboerderij Goedenraad BRIM 2021-2026	62.457	43.620	18.837
2021.105	Goedenraad kas BRIM 2021-2026	5.926	1.220	4.706
2021.106	Kasteel Elsloo BRIM 2021-2026	344.458	186.194	158.264
2021.107	Neercanne terrasmuren BRIM 2021-2026	159.393	57.642	101.751
2021.108	Neercanne vijver muren BRIM 2021-2026	18.115	51.153	-33.038
2021.109	KTA Historische Buitenplaats BRIM 2021-2026	238.223	148.374	89.848
2023.101	Standerd molen Urmond BRIM 2023-2028	15.504	22.200	-6.696
2023.102	Historische Buitenplaats Kasteel Elsloo BRIM 2023-2028	115.506	89.544	25.962
2023.103	Landweer Groote Heide BRIM 2023-2028	-	1.701	-1.701
2023.104	Nieuw Ehrenstein BRIM 2023-2028	147.690	64.558	83.132
2023.105	Tuinpaviljoen Inaborg BRIM 2023-2028	3.199	2.550	649
2023.106	Fort Hazepoot BRIM 2023-2028	12.632	16.461	-3.829
2023.107	Tiendschuur BRIM 2023-2028	14.378	4.440	9.938
2023.108	Sluis zieversbeek Frankenhof BRIM 2023-2028	284	1.458	-1.174

2023.109	Stuwvijvers Frankenhof BRIM 2023-2028	5.678	4.173	1.505
2023.110	Ruïne Stein BRIM 2023-2028	255.606	123.154	132.452
2024.101	Schrevenhof Brim 2024-2029	6.217	7.128	-911
2024.102	Hoogcruts Brim 2024-2029	97.774	32.116	65.658
2024.103	Grenskerk Weert Brim 2024-2029	3.869	860	3.009
2024.104	Kasteel Arcen, hoofdgebouw Brim 2024-2029	236.464	126.632	109.832
2024.105	Kasteel Arcen, toegangsbrug en kademuren Brim 2024-2029	6.675	8.034	-1.359
2024.106	Bleijenbeek, ruïne Brim 2024-2029	91.451	20.474	70.977
2025.101	Wymarche watermolen BRIM 2025-2030	15.460	13.775	1.685
2025.102	Grathermolen BRIM 2025-2030	8.585	16.885	-8.301
2025.103	Molen Gronsveld BRIM 2025-2030	25.949	13.775	12.174
2025.104	Janssen Molen BRIM 2025-2030	8.293	13.775	-5.482
2025.105	Bleijenbeek hist.tuin BRIM 2025-2030	19.454	35.598	-16.144
SUBTOTAAL		3.006.962	1.823.556	1.183.406

PROJECT NUMMER	GEBOUWEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2019.042	Nieuw Ehrenstein Srr 2019	2.747.805	2.227.045	520.759
2019.049	Koningshof vergaderzaal ombouwen naar vakantiewoning	-	-	-
2020.001	Beijlshof 1e fase restauratie	43.395	40.000	3.395
2020.003	Restauratie en herbestemming Grathermolen	2.404.552	479.296	1.925.256
2021.004	Kasteel Elsloo Installaties	210.238	-	210.238
2021.005	St Paul missiehuis herbestemming	-	-	-
2021.023	Hoogcruts kloostertuin 1ste Fase	220.665	111.470	109.195
2022.001	Historische tuin Montfort - realisatie paviljoen	2.161	1.588	573
2022.006	Coenen herbestemming / onderhoud	-	-	-
2022.010	[Ver]bouw werkschuur Zuid	-	-	-
2022.013	Consolidatie kalkovens Curfsgroeve	23.185	560.168	-536.982
2022.024	Hoogcruts investeringen verder invulling	353.445	35	353.410
2023.002	Uitkijktoren Weerterbos, groot onderhoud	56.993	-	56.993
2023.005	Wittermolen restauratie	-	11.627	-11.627

2023.030	Verduurzaaming middels zonnepanelen	138.529	-	138.529
2023.031	Frankenhofmolen, Aanpassing warmtepomp installatie	-	-	-
2023.032	Cottessen 3 / 5 [bakhuisje], Bouwhistorisch onderzoek	3.908	11.848	-7.940
2023.033	Cottessen 9, Bouwhistorisch onderzoek	3.291	-	3.291
2024.007	Vervangen 3 sets roeden	287.767	185.517	102.250
2025.005	Toiletgroep Sarsven en de Banen	-	38.389	-38.389
2025.007	BHO Goedenraad + Elsloo + verduurzaming Elsloo	2.450	-	2.450
2025.014	Bescherming Nieuw Ehrenstein tegen wateroverlast	7.372	32.276	-24.903
2025.015	Bescherming Frankenhofmolen tegen wateroverlast	28.115	22.828	5.287
2025.016	Vila Nieuw Ehrenstein waterschade	145.923	-	145.923
2026.009	Heerenhof Erf	300	12.500	-12.200
2026.017	Neercanne Verdedigingsmuur 9	-	104.888	-104.888
SUBTOTAAL		6.680.095	3.839.475	2.840.620

PROJECT NUMMER	KASTEELTUINEN ARCEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2019.020	Kasteel Arcen installaties	120.907	-	120.907
2022.014	Kasteel Arcen restauratie florakamer	74.906	34.004	40.902
2022.019	Herstel tweede koets Kasteeltuinen Arcen	5.980	8.442	-2.462
2024.006	Boek Kasteel Arcen	-	-	-
2025.001	Aanpassing Bergpaviljoen [zonder in- en exterieur aanpassing	107.908	-	107.908
2025.009	KTA investeringen [o.a. Bordertuin en Varenvallei]	122.778	-	122.778
2025.018	Schilderijen Kasteel Arcen	1.200	-	1.200
2025.019	Renovatie Thais Vissers KTA 2025-2026	-	-	-
2025.020	Glasvezelnetwerk KTA	4.975	-	4.975
SUBTOTAAL		438.654	42.446	396.208

PROJECT NUMMER	BEHEER PROJECTEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2011.059	Edelhertenproject Weerterbos	165.254	203.228	-37.974
2021.006.A	Bosaanplaant Weerterbos Inboet en Nazorg	3.454	-	3.454
2021.033	Vlootbeek donkerpimpernel	53.988	45.584	8.404
2022.018	Landgoed Munnichsbosch: beheer algemeen	1.498	1.273	225
2023.003	Historische tuin Montfort - aanpassing paden	-	2.382	-2.382
2023.013	Soortbeschermingsproject Schavertje Landgoed Exaten	9.756	6.500	3.256
2020.014	Natuurontwikkeling Stiemensweg Gennepse Hei	9.240	16.629	-7.390
2020.025	Natuurcompensatie Bethanië	91.603	120.430	-28.827
2021.028	Boscompensatie Canon	51.692	64.298	-12.607
2025.012	Inrichting Hoogwatergeul Lomm	10.972	100.000	-89.028
2019.040	LIFE BOVAR Bemelerberg en Geuldal	55.122	121.313	-66.191
	SUBTOTAAL	452.579	681.638	-229.059

PROJECT NUMMER	COMMUNICATIE PROJECTEN	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2021.025	Inhaalslag inforuiven 2022	10.115	-	10.115
	SUBTOTAAL	10.115	-	10.115

PROJECT NUMMER	STEUNPUNT	UITV.- KOSTEN	SUBSIDIES BIJDRAGEN	SALDO 31-12-2025
2022.028	Landschapsbeheer projecten	19.457	-	19.457
	SUBTOTAAL	19.457	-	19.457
	TOTAAL	24.131.117	21.727.409	2.403.708

BIJLAGE C2

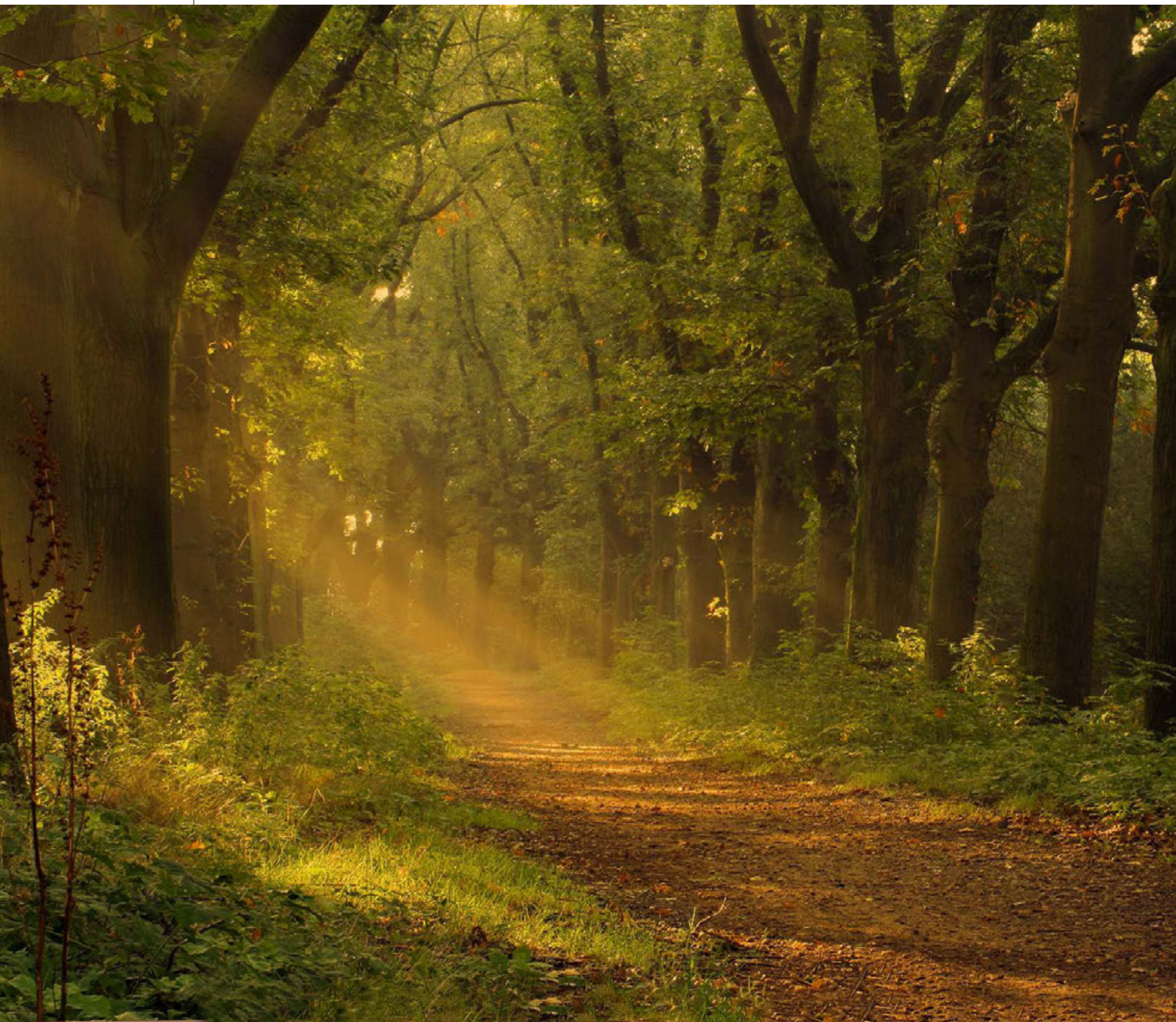
PROJECTEN FINANCIIEEL AFGEROND IN 2025

PROJECT NUMMER	NATUURTERREINEN	UITV.- KOSTEN	BATEN OVERHEDEN
2018.026	Zwart Water inrichting DHZ	6.306	6.306
2018.028	Dubbroek - inrichting DHZ	233.251	233.251
2018.030	Beeselsbroek - inrichting DHZ	811.157	811.157
2018.032	Kaldenbroek inrichting DHZ	1.596	1.596
2018.034	Roeventerpeel inrichting DHZ	1.874	1.874
2022.501	SKNL lichte inrichting, 3 De Voort, Lomm	18.638	18.638
2022.502	SKNL lichte inrichting, 4 Vreewater Noord	18.414	18.414
2022.503	SKNL lichte uitvoering, 5 Zwart Water	7.792	7.792
2022.504	SKNL lichte uitvoering, 5a Zwart Water	27.566	27.566
2022.505	SKNL lichte uitvoering, 21 Vreewater	14.136	14.136
2022.506	SKNL lichte uitvoering, 6 Kloosterhof Lomm	6.568	6.568
2022.507	SKNL lichte uitvoering, 7b Weerterbos	6.643	6.643
2022.508	SKNL lichte uitvoering, 10 Schrevenhof, St. Joost	1.296	1.296
2022.509	SKNL lichte uitvoering, 13 Marissen	26.390	26.390
2022.510	SKNL lichte uitvoering, 20 Landgoed Rozendaal	1.795	1.795
2022.511	SKNL lichte uitvoering, 14 Beijlshof	260.901	210.316
2022.512	SKNL lichte uitvoering, 15 Eys	-	-
2022.513	SKNL lichte uitvoering, 17a Berg en Vilt5 Eys	55.753	55.753
2022.514	SKNL lichte uitvoering, 22 Vaals	-	-
2021.008	Bruine eikenpage Ophovense Zandberg	136.508	109.207
2016.025	Inrichten AZC-terrein Venlo	156.869	146.925
2020.012	Ontwikkeling kalkgraslanden Eys	1.027.072	989.488
2020.019	Aanplant bos	529.899	571.255
2021.018	Inrichting en beheer pachtpercelen provincie Limburg	18.088	-
2021.024	Aanplant bos 2	379.427	327.132
2024.009	Historische Buitenplaats Kasteel Elsloo invest. 2e fase	20.456	-
2017.029	Inrichting en beheer Mariënwaard	80.876	84.847
2023.004	Investerings P-plaatsen oa Eijsderbeemden, Pietersplas, Kob	-	-
TOTAAL NATUURTERREINEN		3.849.271	3.678.345

BATEN ANDERE ORGANISATIES	EIGEN BIJDRAGE WERKELIJK	EIGEN BIJDRAGE GERESERVEERD	MUTATIE VOORZIENING
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	50.585	50.000	-585
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	27.301	27.486	185
-	9.944	10.000	56
47.016	-9.432	-	9.432
-	-41.356	-	41.356
13.066	5.022	22.500	17.478
2.000	50.295	-	-50.295
20.456	-	-	-
-	-3.971	20.000	23.971
-	-	15.000	15.000
82.538	88.388	144.986	56.598

PROJECT NUMMER	GEBOUWEN	UITV.- KOSTEN	BATEN OVERHEDEN
2019.001	Wymarsche Watermolen Brimm 2019-2024	62.726	42.000
2019.002	Grathermolen BRIM 2019-2024	62.643	44.914
2019.003	Torenmolen Gronsveld Brimm 2019-2024	58.874	44.250
2019.004	Janssenmolen Oisrbeek Brimm 2019-2024	145.043	52.500
2019.005	Bleijenbeek Hist. buitenplaats Brimm 2019-2024	119.882	58.813
2022.025	Hoogcruts - laatste restauratiefase	236.404	59.431
2025.003	Kaldenbroek keuken aanpassen	38.780	-
2023.026	HeerenhofWML aansluiting maken	54.398	-
	TOTAAL GEBOUWEN	778.750	301.908
	TOTAAL NATUURTERREINEN EN GEBOUWEN	4.628.021	3.980.253

BATEN ANDERE ORGANISATIES	EIGEN BIJDRAGE WERKELIJK	EIGEN BIJDRAGE GERESERVEERD	MUTATIE VOORZIENING
-	20.726	20.083	-643
-	17.729	20.083	2.354
13.355	1.269	18.000	16.731
42.000	50.543	50.411	-132
-	61.069	58.813	-2.256
20.000	156.973	152.109	-4.864
-	38.780	40.000	1.220
-	54.398	61.400	7.002
75.355	347.089	359.499	12.410
157.893	489.875	565.885	76.010

Het bestuur en de leden van de Raad
van Toezicht van
Stichting het Limburgs Landschap
Rijksstraatweg 1
5943 AA Lomm

KSG Audit & Assurance B.V.
Stationstraat 4
5953 GX Reuver
Postbus 4785
5953 ZK Reuver
Tel. +31(0)77-4740000
KvK 12063939
www.ksg.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting het Limburgs Landschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Stichting het Limburgs Landschap te Lomm gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting het Limburgs Landschap per 31 december 2025 en van het resultaat volgens de staat van baten en lasten over 2025 in overeenstemming met Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650 'Verslaggeving Fondswervende Instellingen'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2025;
2. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting het Limburgs Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag inclusief bericht van de Raad van Toezicht;
- bijlagen A, B, C1 en C2.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650 'Verslaggeving Fondswervende Instellingen' vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650 'Verslaggeving Fondswervende Instellingen'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650 'Verslaggeving Fondswervende Instellingen'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Reuver, 5 juni 2026

KSG Audit & Assurance B.V.

R.B.A.C. Aelmans MSc RA

BEGROTING 2026

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	2026 BEGROOT
BATEN	
. Baten van particulieren	650.500
. Baten van bedrijven	197.500
. Baten van loterijorganisaties	1.125.000
. Baten van subsidies van overheden	11.134.897
. Baten van verbonden organisaties	-
. Baten van andere organisaties zonder winststreven	-
SOM VAN DE GEWORVEN BATEN	13.107.897
Baten als tegenprestatie voor de levering van	
. producten en diensten	7.125.110
Overige baten en lasten	-
SOM DER BATEN	20.233.007
LASTEN	
Besteed aan doelstellingen	
. Aankoop natuurterreinen/gebouwen	2.039.049
. Projecten natuurterreinen/gebouwen	6.708.755
. Beheer natuurterreinen/gebouwen	9.568.085
. Steunpunt landschapsbeheer	511.762
. Voorlichting en belangenbehartiging	894.181
	19.721.832
WERVINGSKOSTEN	
. Wervingskosten	220.385
BEHEER EN ADMINISTRATIE	
. Kosten beheer en administratie	393.515
SOM DER LASTEN	20.335.732
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-102.725
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	56.744
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-45.981

Het betreft de geconsolideerde begroting, waarbij Stichting Robur zorgt voor het negatieve saldo. Zij geven in het jubileumjaar 2026 extra gelden aan Stichting het Limburgs Landschap, waarvoor zij een reserve hebben opgebouwd.

Het
Limburgs
Landschap

Rijksstraatweg 1
5943 AA Lomm